

**«Gömrük prosedurlarının sad l dirilm si v uzla dırılması haqqında»
Beyn l xalq Konvensiyanın d yi dirilm si haqqında Protokola v
«Gömrük prosedurlarının sad l dirilm si v uzla dırılması haqqında»
Beyn l xalq Konvensiyaya (d yi dirilm redaksiyada) qo ulmaq
bar sind**

Az rbaycan Respublikasının Qanunu

Az rbaycan Respublikasının Milli M clisi q rara alır:

I. Az rbaycan Respublikası 1999-cu il iyunun 26-da Brüssel h rind q bul edilmi «Gömrük prosedurlarının sad l dirilm si v uzla dırılması haqqında» Beyn l xalq Konvensiyanın d yi dirilm si haqqında Protokola v «Gömrük prosedurlarının sad l dirilm si v uzla dırılması haqqında» Beyn l xalq Konvensiyaya (d yi dirilm redaksiyada) qo ulsun.

II. Bu Qanun d rc edildiyi günd n qüvv y minir.

Az rbaycan Respublikasının Prezidenti

lham L YEV

Bakı h ri, 9 dekabr 2003-cü il

555-IIQ.

Gömrük prosedurlarının sad l dirilm si v uzla dırılması haqqında Beyn l xalq Konvensiyanın d yi dirilm si haqqında Protokol

1999-cu il iyunun 26-da Brüsseld q bul edilmi dir

Bundan sonra «ura» adlandırılacaq Gömrük m kda lı ı urasının himay darlı ı altında hazırlanmı , bundan sonra «Konvensiya» adlandırılacaq Gömrük prosedurlarının sad l dirilm si v uzla dırılması haqqında Beyn l xalq Konvensiyanın (1973-cü il mayın 18-d Kiotoda ba lanmı v 1974-cü il sentyabrın 24-d qüvv y minmi dir) Razılı a g l n T r fl ri

a a ıda sadalanan m qs dl r :

Razılı a g l n T r fl rin t tbiq etdiyi gömrük prosedurları v qaydaları arasında olan, beyn l xalq ticar t v beyn l xalq mübadil nin dig r növl rin ziyan vura bil n ixtilafın aradan qaldırılmasına;

beyn l xalq ticar t i tirakçılarının v gömrük xidm tl rinin gömrük qaydalarının v prosedurlarının asanla dırılmasına, sad l dirilm sin v uzla dırılmasına olan ehtiyaclarının t min edilm sin ;

lazımı gömrük qaydalarının t tbiq edilm sinin t min edilm sin v gömrük xidm tl rinin kommersiya praktikasındakı, inzibati-t s rüfat idar çiliyinin forma v metodlarındakı n mühüm d yi iklikl r adekvat reaksiya verm si imkanına nail olmaq üçün Konvensiyada d yi iklikl r edilm sin ehtiyac oldu unu n z r alaraq,

h mçinin d yi iklikl r edilmi Konvensiyanın:

- d yi dirilm Konvensiyanın Razılı a g l n T r fl rinin sad l dirm v uzla dırılmanın sas prinsipl rin m l edilm sinin m cburiliyini t min etm li oldu unu;
- gömrük xidm tl rini lazımı v effektiv n zar t metodları il t min edilmi t sirli prosedurlarla t min etm li oldu unu;
- uranın ba lica m qs dl rind n biri kimi, gömrük qaydaları v prosedurlarının sad l dirilm si v uzla dırılmasının yüks k d r c sin nail olmaq üçün rait yaratmalı v bel likl , beyn l xalq ticar t üçün l veri li rait yaradılmasına mühüm töhf verm li oldu unu n z r alaraq,
- a a ıdakılar bar d razılı a g ldil r:

Madd 1

Konvensiyanın Preambulasının və Madd 1 rinin dəyişdirilməsinə bu Protokolun I ləv sində verilmişdir.

Madd 2

Konvensiyaya I ləv r Protokolun II ləv sində verilən Bə ləv d v bu Protokolun III ləv sində verilmiş Xüsusi ləv l r l v z l nmişdir.

Madd 3

1. Konvensiyanın istənilən Razılı a g l n T r fi a a ıdakı yolla bu Protokol üzrə öhdəlikləri, o cümlədən ona I v II ləv l r i q bul etməyə razılığını bildirməyə haqlıdır:

(a) ratifikasiyası barədə qeyd- r t i r l i sürmədən onu imzalamaqla;

(b) ratifikasiyaya dair qeyd- r t l i m z a l a n d ı q d a n sonra ratifikasiyaya dair sənədi saxlamaq üçün verməklə;

(c) ona qoşulmaqla.

2. Bu Protokol 2000-ci ilin iyun ayının 30-dək qurunun Brüsseldəki mənzil-qarargahında Konvensiyanın Razılı a g l n T r fi l r i n i m z a l a n m a s ı üçün açıqdır. Bu müddət keçdikdən sonra o, qoşulma üçün açıq olur.

3. Bu Protokol, o cümlədən ona I v II ləv l r, Razılı a g l n qırx T r fi ratifikasiyaya dair qeyd- r t s i z bu Protokolu imzaladıqdan və ya ratifikasiya və ya qoşulmaya dair sənədləri saxlanma üçün təhvil verdikdən üç ay keçdikdən sonra qüvvəyə minir.

4. Razılı a g l n qırx T r fi bu maddənin 1-ci bəndində nəzərdə tutulmuş prosedura uyğun olaraq onlar üçün bu Protokolun məcburi olduğu razılıqlarını bildirdikdən sonra, Konvensiyanın Razılı a g l n istənilən digər T r fi Konvensiyaya dəyişiklikləri yalnız bu Protokolun iştirakçısı olduqdan sonra qəbul edə bilər. Razılı a g l n bu cür T r fi üçün bu Protokol, onun tərtibində ratifikasiyaya dair qeyd- r t s i z imzalandığı və ya ratifikasiyaya və ya qoşulmaya dair sənədləri saxlanma üçün təhvil verildiyi andan üç ay keçdikdən sonra qüvvəyə minir.

Madd 4

Konvensiyanın Razılı a g l n ist nil n T r fi bu Protokolun onun üçün m cburiliyin razılı ını bildir rk n, bu Protokolun III lav sind verilmi ist nil n Xüsusi lav l rd n v ya onların F sill rind n h r hansını q bul etm y v uranın Ba katibini bu cür q buletm , h mçinin bar l rind qeyd-rtl r etdiyi tövsiy edil n qaydalar haqqında x b rdar etm y haqlıdır.

Madd 5

Protokol qüvv y mindikd n sonra uranın Ba katibi Konvensiyanın ratifikasiyasına v ya ona qo ulmaya dair heç bir s n di q bul etmir.

Madd 6

Bu protokol v ona lav l r bu Protokolun T r fl ri arasındakı qar ılıqlı münasib tl rd Konvensiyanı tam kild v z edir.

Madd 7

Bu Protokolun depozitarisi üz rin bu Protokola I lav nin 19-cu madd sind n z rd tutulmu funksiyalar qoyulan uranın Ba katibidir.

Madd 8

Bu Protokol uranın Brüssel h rind ki m nzil-q rargahında 1999-cu il 26 iyun tarixind n etibar n Razılı a g l n T r fl rin imzalanması üçün açıqdır.

Madd 9

Birl mi Mill tl r T kilatının Nizamnam sinin 102-ci Madd sin uy un olaraq bu Protokol v onun lav l ri uranın Ba katibinin müraci tin sas n Birl mi Mill tl r T kilatının Katibliyind qeydiyyatdan keçirilm lidir.

Bunun t sdiqi olaraq, lazımı qaydada müv kkil edilmi a a ıda imza ed n xsl r bu Protokolu imzaladılar.

Brüsseld min doqquz yüz doxsan doqquzuncu il iyun ayının iyirmi altısında ingilis v fransız dill rind , özü d h r iki m tn eyni d r c d autentik olmaqla, bu Protokola I lav nin 8-ci Madd sinin 1-ci b ndind göst ril n bütün subyektl r onun t sdiql nmi sur tl rini ver n uranın Ba katibin saxlanma üçün t hvil veril n yegan nüsx d icra edilmi dir.

Gömrük prosedurlarının sad l dirilm si v uzla dırılması haqqında Beyn lخالق Konvensiya

(d yi dirilmi redaksiyada)

Preambula

Gömrük m kda lıq urasının himay darlı ı altında hazırlanmı bu Konvensiyanın Razılı a g l n T r fl ri,

Razılı a g l n T r fl rin gömrük prosedurlarında v qaydalarında, beyn lخالق ticar tin v beyn lخالق mübadil nin dig r növl rinin inki afına mane ola bil n ixtilafları aradan götürm y s y göst r r k,

Gömrük prosedurlarının v qaydalarının sad l dirilm si v uzla dırılması, h mçinin beyn lخالق m kda lı n stimulla dırılması yolu il bu cür ticar tin v mübadil nin inki afına t sirlil töhf verm yi arzulayaraq,

Beyn lخالق ticar t rtl rinin asanla dırılması say sind ld edil n mühüm üstünlükl r müvafiq gömrük n zar ti qaydalarına x l l g tirm d n nail oluna bil c yini qeyd ed r k,

bu cür sad l dirm v uzla dırmaya, o cüml d n a a ıdaki prinsipl rin:

- gömrük qaydalarının v prosedurlarının daim t kmill dirilm sin v effektivliyinin artırılmasına yön ldilmi proqramların gerç kl dirilm si,
- gömrük qaydalarının v prosedurlarının t tbiqi zamanı önc d n b llilik, ardıcılıq v açıqlıq,
- maraqlı t r fl r gömrük i i üzr qanunlar, normativ hüquqi v inzibati aktlar, gömrük qaydaları v prosedurları bar d bütün z ruri informasiyanın verilm si,
- riskin idar olunması v audit metodları sasında n zar t v informasiya texnologiyalarından maksimum praktik istifad kimi müasir i metodlarının t tbiqi,
- dig r milli orqanlarla, dig r dövl tl rin gömrük xidm tl ri v ticar t birlikl ri il bütün z ruri hallarda m kda lıq,
- müvafiq beyn lخالق standartların t tbiqi,

- maraqlı tərəflərin bu və ya digər inzibati və məhkəmə qaydasında baxılması prosedurları ilə maneə sizə tanı olmasının təmin edilməsi kimi prinsiplərin tətbiqi sayəsində nail oluna biləcəyini etiraf edirik,
- mən olaraq ki, Razılılaşdırılmış Tərəflərin məlumatı öhdəliyin götürdüyü yuxarıda ifadə olunan məqsədlər və prinsiplərə əsaslanan beynəlxalq sənədin gömrük qaydaları və prosedurlarının sadələşdirilməsinin və uzlaşdırılmasının yüksək dərəcəsini təmin edəcəkdir ki, bu da Gömrük mədəniyyəti prosesinin bəliha məqsədlərindən biridir və beləliklə, beynəlxalq ticarət üçün ləvəli rait yaradılmasına mühüm töhfə verəcəkdir,

aşağıdakılar barədə razılılaşdırıldı:

İfəsil. Anlayıların tətbiqi

Maddə 1

Bu Konvensiyanın məqsədləri üçün:

- «Standart» — tətbiqi gömrük qaydalarının və prosedurlarının uzlaşdırılmasına və sadələşdirilməsinə nail olmaq üçün zəruri sayılan müddət;
- «Keçid müddətli standart» — Bələvənin tətbiqi üçün qüvvəyə minməsinin daha uzun müddətli olmasına yol verilən standart;
- «Təvsiyə edilən qayda» — Xüsusi bələvənin gömrük qaydalarının və prosedurlarının uzlaşdırılmasına və sadələşdirilməsinə nail olmağa kömək edən, mümkün qədər daha geniş tətbiqi arzuolunan hesab edilən müddət;
- «Milli qanunvericilik» — Razılılaşdırılmış Tərəflərin səlahiyyətli orqanlarının Razılılaşdırılmış Tərəflərin razılaşdırılmış tətbiq edilmiş olan qanunvericilik, normativ hüquqi və digər aktları, o cümlədən həmin Tərəflər üçün qüvvəyə minmiş beynəlxalq müqavilələr;
- «Bələvə» — bu Konvensiya ilə tənzimlənən bütün gömrük qaydalarına və prosedurlarına tətbiq edilmiş olan müddəatların toplusu;
- «Xüsusi bələvə» — bu Konvensiyanın tənzimlənməsinə aid edilən, bir və ya bir neçə gömrük qayda və proseduruna tətbiq edilmiş olan müddəatların toplusu;

( ) «Rəhbər prinsiplər» — Baş ləvənin, Xüsusi ləvələrin və onların Fəsilinin müddəalarına Standartların, Keçid müddətli standartların tətbiqinin mümkün üsulları sırasını göstərən və o cümlədən, daha çox effektivliyə nail olmaq üçün tövsiyə edilən qabaqcıl təcrübəni və nümunələri təsvir edilən izahlar;

(f) «Daimi texniki komitə» — uranın daimi texniki komitəsi;

(g) «Ura» — 15 dekabr 1950-ci ildə Brüsseldə imzalanmış Gömrük məmurluq urasının yaradılması haqqında Konvensiya ilə təsis edilən tərkiat;

( ) «Gömrük və ya iqtisadi ittifaq» — tərkibində olan dövlətlərin təsis edilən, bu Konvensiya ilə tənzimlənən məsələlər üzrə hər bir dövlətlərin tətbiqi məcburi olan öz normativ hüquqi aktlarını qəbul etməklə əlaqədar olaraq öz daxili prosedurlarına uyğun olaraq bu Konvensiyanın imzalanması, ratifikasiyası və ya ona qoşulmaya dair qərar qəbul etməyə əsas tələbləri olan ittifaq.

II fəsil. Konvensiyanın fəaliyyət dairəsi və strukturu

Konvensiyanın fəaliyyət dairəsi

Maddə 2

Razılılaşdırılacaq hər bir gömrük prosedurlarının uzlaşdırılması və sadələşdirilməsinə kömək etmək və bu məqsədlə bu Konvensiyanın müddəalarına uyğun olaraq bu Konvensiyanın ləvələrində olan Standartlara, Keçid müddətli standartlara və Təvsiyə edilən qaydalara əməl etməklə öhdəliklərini öz üzərinə götürür. Lakin heç bir şey Razılılaşdırılacaq hər bir Tərəfin zərər tutulduundan daha ləverişli rəqabət yaratmağa maneçilik törətmir və Razılılaşdırılacaq hər bir Tərəfin bu cür ləverişli rəqabətə daha geniş kənd yaratmaq tövsiyə edilir.

Maddə 3

Bu Konvensiyanın müddəaları gömrük nəzarətində keçməli olan mallar barəsində qadağa və ya məhdudiyetlərlə bağlı milli qanunvericiliyin tətbiqinə maneçilik törətmir.

Konvensiyanın strukturu

Madd 4

1. Konvensiya sasmtn, Ba lav v Xüsusi lav l rd n ibar tdir.
2. Bu Konvensiyaya Ba lav v Xüsusi lav l rd n h r biri, bir qayda olaraq, müvafiq lav nin bölündüyü v a a idakıları hat ed n F sill rd n ibar tdir:
  - a) anlayı ların t rifind n;
  - b) b zil ri Ba lav d Keçid müdd tli standartlar olan Standartlardan.
3. H r bir Xüsusi lav d , h mçinin Tövsiy edil n qaydalar vardır.
4. lav l rd n h r biri Razılı a g l n T r fl r üçün m cburi olmayan R hb r prinsipl rl t chiz edilir.

Madd 5

Bu Konvensiyanın m qs dl ri üçün, bar l rind Razılı a g l n T r fin t tbiqin dair öhd likl r götürdüğü Xüsusi lav l rd n v ya onların F sill rind n h r hansı biri bu Konvensiyanın ayrılmaz t rkib hiss si sayılır v Razılı a g l n h min T r f t tbiq n Konvensiyaya h r hansı istinad h m d lav l r v onların F sill rin istinadı bildirir.

III f sil. Konvensiyanın t tbiqinin idar olunması

dar edici Komit

Madd 6

1. Konvensiyanın yerin yetirilm sinin t mini, onun yekn s q t fsiri v t tbiqi üzr t dbirl r görülm si, habel ona d yi iklikl r edilm si üzr t klifl r hazırlanması m s l l rin baxılması üçün dar edici Komit yaradılır.
2. dar edici Komit nin üzvl ri Razılı a g l n T r fl rdir.
3. Bu Konvensiyanın 8-ci Madd sinin müdd alarına uy un olaraq, Konvensiyaya Razılı a g l n T r f q bul olunmu , h r hansı hüquqi subyektin v ya Ümumdünya Ticar t T kilatının üzvl rind n h r hansı birinin s lahiyy tli orqanı dar edici Komit nin iclaslarında mü ahid çi qismind

i tirak etm y ixtiyarlıdır. Bu cür mü ahid çinin status v hüquqları uranın q rarı il mü yy n edilir. Yuxarıda adı ç kil n hüquqdan uranın müvafiq q rarı qüvv y min n d k istifad edil bilm z.

4. dar edici Komit beyn lخالق hökum t v qeyri-hökum t t kilatlarının nümay nd l rini mü ahid ç qismind dar edici Komit nin iclaslarında i tirak etm k üçün d v t ed bil r.

5. dar edici Komit :

(a) Razılı a g l n T r fl r a a ıdakıları tövsiy edir:

(I) Konvensiyanın sas m tnin d yi iklikl r edilm si;

(II) Ba lav y , Xüsusi lav l r v onların F sill rin d yi iklikl r edilm si v Ba lav y yeni F sill r daxil edilm si;

(III) Yeni Xüsusi lav l rin v Xüsusi lav l r yeni F sill rin daxil edilm si;

(b) bu Konvensiyanın 16-cı Madd si il n z rd tutulmu qaydada Tövsiy edil n qaydalara d yi iklikl r edilm sin dair v ya Xüsusi lav l r v ya onların F sill rin yeni Tövsiy edil n qaydalar daxil edilm sin dair q rarlar q bul edir;

(c) bu Konvensiyanın 16-cı madd sinin 4-cü b ndi il n z rd tutulmu qaydada bu Konvensiyanın müdd alarının icrasını n z rd n keçirir;

(ç) R hb r prinsipl rin m tnin yenid n baxır v onu t z l yir;

(d) bu Konvensiyaya aidiyy ti olan, baxılmaq üçün ona veril bil n ist nil n dig r m s l l r baxır;

(e) q rarları bar d Daimi texniki komit ni v uranı m lumatlandırır.

6. Razılı a g l n T r fl rin s lahiyy tli idar l ri bu Madd nin 5-ci b ndinin (a), (b), (c) v (ç) yarım b ndl rin aid t klifl rini, onların s b bl rini, h mçinin m s l l rin dar edici Komit nin iclasının günd liyin daxil edilm sin dair xahi l uranın Ba katibinin adına gönd rirl r. uranın Ba katibi daxil olmu t klifl ri baxılmaq üçün Razılı a g l n T r fl rin s lahiyy tli idar l rin v bu Madd nin 2, 3 v 4-cü b ndl rind adı ç kil n mü ahid çil r gönd rir.

7. dar edici Komit nin iclasları ild bir d f d n az olmayaraq keçirilir. Komit h r il S drini v S dr müavinini seçir. uranın Ba Katibi Razılı a g l n T r fl rin müv kkil orqanlarına v bu Madd nin 2, 3 v 4-cü b ndl rind adı ç kil n mü ahid çil r iclasda i tirak üçün d v ti v günd liyin layih sini dar edici Komit nin iclasının keçiril c yi tarix n azı altı h ft qalmı gönd rir.

8. Q rar i tirakçılarının ümumi razılı nı almadı ı hallarda dar edici Komit nin qar ısına çıxarılma m s l l r i tirak ed n Razılı a g l n T r fl r arasında keçiril n s sverm yolu il h ll edilir. Bu Madd nin 5-ci b ndinin (a), (b) v (c) yarım b ndl ri il n z rd tutulma m s l l r üzr q rarların q bulu üçün s sverm hüququ olan iclas i tirakçılarının üçd iki say çoxlu u z ruridir. Qalan m s l l r üzr dar edici Komit nin q rarları sad s s çoxlu u il q bul edilir.

9. Bu Konvensiyanın 8-ci madd sinin 5-ci b ndinin müdd aları t tbiq edildiyi hallarda Razılı a g l n T r fl r olan gömrük v ya iqtisadi ittifaqlar s sverm zamanı yalnız Razılı a g l n T r fl r olan Üzvl rinin s sl rinin sayına b rab r s sl r malikdir l r.

10. H r bir iclas ba lanmazdan v v l dar edici Komit hesabatı t sdiq edir. Bu hesabat uraya v bütün Razılı a g l n T r fl r , habel 2, 3 v 4-cü b ndl rd adı ç kil n mü ahid çil r gönd rilir.

11. Bu Madd d müvafiq müdd alar olmadıqda, dar edici Komit nin q rarları il ba qa hal n z rd tutulmamı sa, uranın prosedur qaydaları t tbiq edilir.

Madd 7

dar edici Komit nin iclaslarında s sverm h r bir Xüsusi lav v Xüsusi lav nin h r bir F sli üzr ayrıca keçirilir.

(a) Razılı a g l n h r bir T r f Konvensiyanın sas m t ninin v Ba lav nin t fsiri, t tbiqi v ya onlara d yi iklikl r edilm si m s l l ri üzr s s hüququna malikdir;

(b) qüvv y minmi h r hansı Xüsusi lav l rin v ya Xüsusi lav l rin F sill rinin müdd alarına aid m s l l r üzr s s hüququna yalnız müvafiq Xüsusi lav l ri v ya Xüsusi lav l rin F sill rini q bul etmi Razılı a g l n T r fl r malikdir l r.

- (c) Razılı a g l n h r bir T r f yeni Xüsusi lav l rin, yaxud Xüsusi lav l rin yeni F sill rinin layih l ri üzr s s hüququna malikdir.

IV f sil. Razılı a g l n T r fl r

Konvensiyanın ratifikasiya edilm si

Madd 8

1. uranın ist nil n Üzvü v Birl mi Mill tl r T kilatının, yaxud onun ixtisasla mı idar l rinin ist nil n üzvü:

(a) ratifikasiyaya dair qeyd- rtsiz imzalamaqla;

(b) ratifikasiyaya dair qeyd- rtl imzaladıqdan sonra ratifikasiyaya dair s n di saxlanma üçün t hvil verm kl , yaxud;

(c) ona qo ulmaqla

bu Konvensiyanın Razılı a g l n T r fi ola bil r.

2. Bu Konvensiya 1974-cü ilin iyun ayının 30-d k uranın Brüsseld ki m nzil-q rargahında bu Madd nin 1-ci b ndind adı ç kil n subyektl r t r find n imzalanmaq üçün açıqdır. Bu müdd t keçdikd n sonra o, bu cür subyektl rin qo ulması üçün açıq olacaqdır.

3. Razılı a g l n h r bir T r f Konvensiyanı imzalayark n, ratifikasiya ed rk n v ya ona qo ulark n Xüsusi lav l rd n v ya onların F sill rind n hansılarını q bul edib-etm diyini vv lc d n rtl ndirir. Sonralar o, öz t r find n bir v ya bir neç dig r Xüsusi lav l rin v ya onların F sill rinin q bul edildiyi bar d depozitarini x b rdar ed bil r.

4. st nil n yeni Xüsusi lav ni, yaxud Xüsusi lav nin h r hansı yeni F slini q bul ed n Razılı a g l n T r fl r bu Madd nin 3-cü b ndin müvafiq olaraq bu bar d depozitarini m lumatlandırır.

5.

(a) H r hansı gömrük, yaxud iqtisadi ittifaq bu Madd nin 1, 2 v 3-cü b ndl rin uy un olaraq Razılı a g l n T r f ola bil r. Bu cür gömrük v iqtisadi ittifaq bu Konvensiya il t nziml n n m s l l r üzr öz s lahiyy tl ri bar d depozitarini m lumatlandırır. Bu cür gömrük v ya

iqtisadi ittifaq h mcinin öz s lahiyy t l ri ç rçiv sind ki h r hansı mühüm d yi iklikl r bar d depozitarini m lumatlandırılmalıdır;

(b) bu Konvensiyanın Razılı a g l n T r fi olan h r hansı gömrük v ya iqtisadi ittifaq onun s lahiyy t l rin daxil olan m s l l r üzr bu Konvensiyanın Razılı a g l n T r fl ri olan Üzvl rin Konvensiyanın verdiyi hüquqlardan öz adından faydalanır v onların üz rin qoydu u v zif l ri yerin yetirir. Bu halda bu cür ittifaqın Üzvl ri f rdi sur td bu hüquqlardan, o cüml d n s s hüququndan istifad etm k s lahiyy tin malik deyill r.

Madd 9

1. Bu Konvensiyanı ratifikasiya ed n v ya ona qo ulan h r hansı Razılı a g l n T r f h min Razılı a g l n T r fin ratifikasiya v ya qo ulmaya dair s n dini depozitariy t hvil verdiyi anad k qüvv y minmi Ba lav y edilmi d yi iklikl r d daxil olmaqla, bu Konvensiyaya edilmi bütün d yi iklikl r üzr üz rin öhd likl r götürür.

2. st nil n Xüsusi lav ni v ya onun F slini q bul ed n Razılı a g l n h r hansı T r f Depozitarinin onların q buluna dair x b rdar edildiyi anad k h min Xüsusi lav d v ya onun F slind olan Standartlara edilmi bütün d yi iklikl r üzr üz rin öhd likl r götürür. st nil n Xüsusi lav ni v ya onun F slini q bul ed n h r hansı Razılı a g l n T r f onların q bulu bar d depozitarini x b rdar etdiyi anad k onlarda olan Tövsiy edil n qaydalara edilmi ist nil n d yi iklikl r üzr yalnız o halda öz üz rin öhd likl r götürür ki, o, bu Konvensiyanın 12-ci Madd sin uy un olaraq bu cür Tövsiy edil n qaydalardan birinin v ya daha çoxunun t tbiq edilm m sin dair vv lc d n qeyd- rt daxil etm sin.

Konvensiyanın t tbiqi

Madd 10

1. Razılı a g l n ist nil n T r f ratifikasiyaya dair qeyd- rtsiz bu Konvensiyanı imzalayark n v ya ratifikasiyaya v ya qo ulma a dair s n di depozitariy ver rk n, yaxud da bundan sonra ist nil n zaman depozitarini x b rdar etm k yolu il bu Konvensiyanın qüvv sinin beyn l xalq münasib t l r sah sind onun yurisdiksiyası altında olan bütün v ya ayrı-ayrı razil r amil edilm si bar d b yanat ver bil r. Bu cür bildiri depozitari t r find n alındı ı tarixd n üç ay sonra qüvv y minir. Lakin bu Konvensiya Razılı a g l n

müvafiq T r f üçün qüvv y min n d k bildiri d göst ril n razil r üçün t tbiq edilm y c kdir.

2. Beyn lخالق münasib tl r sah sind onun yurisdiksiyası altında olan h r hansı bir raziy bu Konvensiyanın qüvv sinin amil edilm si bar d bu Madd nin 1-ci b ndind n z rd tutulmu bildiri i t qdim etmi Razılı a g l n h r bir T r f bu Konvensiyanın 19-cu Madd sind mü yy n edilmi qaydaya uy un olaraq h min razid g l c kd bu Konvensiyanın t tbiq edilm y c yi bar d depozitarini x b rdar ed bil r.

Madd 11

Bu Konvensiyanın t tbiqi m qs dl ri üçün Razılı a g l n T r f olan gömrük v ya iqtisadi ittifaq h min gömrük v ya iqtisadi ittifaqı t kil ed n razil r bar d uranın Ba katibini m lumatlandıracaq v bu razil r vahid razi hesab edil c kdir.

Müdd aların v qeyd- rtl rin q bulu

Madd 12

1. Bununla bütün Razılı a g l n T r fl r Ba lav y m l etm yi öz öhd l rin götürürl r.

2. Razılı a g l n T r f bir v ya bir neç Xüsusi lav ni, yaxud onların bir v ya bir neç F slini q bul ed bil r. H r hansı Xüsusi lav ni v ya onun F slini (F sill rini) q bul ed n Razılı a g l n T r f öz üz rin onlarda olan Standartlara m l etm k bar d öhd likl r götürmü sayılır. Xüsusi lav ni v ya onun F slini (f sill rini) q bul etmi Razılı a g l n T r f onlarda olan bütün Tövsiy edil n qaydalara m l etm k bar d öhd likl r götürmü sayılır, bir rtl ki, q buletm anında v ya bundan sonra ist nil n vaxt o, milli qanunvericiliyinin müdd aları il müvafiq Tövsiy edil n qayda(lar) arasındakı ixtilafları göst rm kl bar l rind qeyd- rt daxil etdiyi Tövsiy edil n qayda(lar) haqqında depozitarini x b rdar etm mi olsun. Qeyd- rtl r etmi h r hansı Razılı a g l n T r f ist nil n vaxt depozitariy bildirm kl onları tam kild v ya qism n geri götür bil r. Bu bildiri d bu cür geri götürm nin hansı tarixd n qüvv y mindiyi göst rilir.

3. Bu v ya dig r Xüsusi lav y , yaxud onun F slin (F sill rin) uy un üz rin öhd likl r götür n Razılı a g l n h r hansı T r f bu Madd nin 2-ci b ndin uy un Tövsiy edil n qaydalara etdiyi ist nil n qeyd- rtl rinin geri götürülm imkanını öyr nir v Razılı a g l n h min T r f üçün bu

Konvensiyanın qüvvəyə mindiyi tarixdən hesablanan hər bir üçillik dövrün sonunda üryanın Baş katibini milli qanunvericiliyin, onun fikrincə, bu və ya digər qeyd-rti (rtli) geri götürməyə imkan verməyə nə müddəalarını göstərməklə nəticələnə bilər.

Müddəaların təbiiqi

Maddə 13

1. Razılığa gələn hər bir Tərf qbul etdiyi Baş ləvə, Xüsusi ləvəyə onların Fəsil rindəki Standartların təbiiqinə bu Razılığa gələn Tərf üçün həmin ləvəyə fəsil rə qüvvəyə mindikdən sonra 36 aydan gec olmayaraq bələmalıdır.

2. Razılığa gələn hər bir Tərf Baş ləvədə qbul etdiyi Keçid müddətli Standartların təbiiqinə həmin Razılığa gələn Tərf üçün Baş ləvənin qüvvəyə mindiyi tarixdən 60 aydan gec olmayaraq bələmalıdır.

3. Razılığa gələn hər bir Tərf qbul etdiyi Xüsusi ləvənin və ya onların Fəsil rinin Təvsiyə edilən qaydalarının təbiiqinə bu Razılığa gələn Tərf üçün həmin Xüsusi ləvəyə onların Fəsil rə qüvvəyə mindikdən sonra 36 aydan gec olmayaraq bələmalıdır, bir rtki, bu Təvsiyə edilən qaydalardan biri və ya daha çoxu bərdə qeyd-rtli rə daxil edilməmiş olsun.

4.

(a) Bu Maddənin 1 və ya 2-ci bəndlərinin müddəaları ilə nəzərdə tutulmuş müddətli rə Razılığa gələn hər hansı Tərfin Baş ləvənin müddəalarını təbiiq etməsi üçün praktiki olaraq kifayət etməzsə, Razılığa gələn həmin Tərf bu Maddənin 1 və 2-ci bəndlərində müəyyən edilmiş müddətli rə keçməkdə bələmalıdır. Komitəyə bu müddətlərin uzadılması üçün müraciət edə bilər. Razılığa gələn bu Tərf müraciətində Baş ləvənin hansı müddəası (müddəaları) bərdə uzadılmanın xahiş edildiyini, habelə bu cür müraciətin səbəblərini göstərir;

(b) müstəsna hallarda bələmalıdır Komitəyə bu cür uzadılmaya dair qbul edə bilər. İstənilən müddət uzadılmasına dair bələmalıdır Komitənin hər hansı qararında onun qbuluna əsas verməyə müstəsna hallara istinad edilmişdir, uzadılma müddəti istənilən halda bir ildən artıq ola bilməz. Uzadılma müddəti bitdikdən sonra Razılığa gələn Tərf bərdə müddətin uzadılması müddəalarının təbiiqi bərdə depozitarini məlumatlandırmalıdır.

Mübahis l rin h lli

Madd 14

1. Razılı a g l n iki, yaxud daha çox T r f arasında bu Konvensiyanın t fsiri, yaxud t tbiqi il ba lı ist nil n mübahis l r, imkan daxilind , onlar arasında danı ıqlar yolu il h ll edilm lidir.
2. Danı ıqlar prosesind h llini tapmayan ist nil n m s l l ri Razılı a g l n mübahis ed n T r fl r dar edici Komit y verirl r, o da mübahis y baxır v onun h lli üzr tövsiy l r verir.
3. Mübahis ed n Razılı a g l n T r fl r v v le d n razılı a g l bil rl r ki, dar edici Komit nin tövsiy l ri onlar üçün m cburi olacaqdır.

Konvensiyaya d yi iklikl r

Madd 15

1. dar edici Komit nin 6-cı Madd nin 5-ci b ndinin (a)(I) v (a)(II) yarım b ndl ri il n z rd tutulmu qaydaya uy un q bul edilm q rarı il Razılı a g l n T r fl r tövsiy edil n ist nil n d yi ikliyin m tnini uranın Ba Katibi Razılı a g l n bütün T r fl r v uranın Razılı a g l n T r f olmayan üzvl rin çatdırır.
2. Konvensiyanın sas m tnin d yi iklikl r, Razılı a g l n bütün T r fl r üçün, dar edici Komit nin bu d yi iklikl rin tövsiy edildiyi iclasında i tirak etmi Razılı a g l n h min T r fl rin bu d yi iklikl ri q bul etm si bar d s n dl rin depozitariy t hvil verildiği tarixd n on iki ay keçdikd n sonra qüvv y minir, bir rtl ki, bu bar d bildiri gönd rildikd n on iki ay rzind Razılı a g l n T r fl rd n heç biri öz etirazını t qdim etm sin.
3. Ba lav y , yaxud Xüsusi lav l r v ya onların F sill rin tövsiy edil n ist nil n d yi iklik onun Razılı a g l n T r fl r gönd rildiği tarixd n altı ay keçdikd n sonra bir rtl q bul edilm hesab edil c kdir ki:

(a) Razılı a g l n T r fl rd n heç biri, yaxud Xüsusi lav y v ya onun F slin d yi iklikl r edildiyi halda, bu Xüsusi lav ni v ya onun F slini t tbiq ed n Razılı a g l n T r fl rd n heç biri etirazını t qdim etm mi olsun;

b) Razılı a g l n T r fl rd n heç biri tövsiy edil n d yi iklikl ri q bul etm k niyy tinin oldu u, lakin bunun üçün z ruri rtl rin yerin yetirilm diyi bar d Ba katibi m lumatlandırmamı olsun.

4. Razılı a g l n h r hansı bir T r f uranın Ba katibin bu Madd nin 3-cü b ndinin «b» yarım b ndi il n z rd tutulmu bildiri gönd rirs , o h l uranın Ba katibini tövsiy edil n d yi iklikl rin q bul edilm si bar d x b rdar etm diyin gör , Razılı a g l n bu T r f bu Madd nin 3-cü b ndind mü yy n edilmi altı aylıq müdd t keçdikd n on s kkiz ay rzind bu d yi iklikl r bar d öz etirazlarını bildir bil r.

5. Tövsiy edil n d yi iklikl r bar d etirazlar haqqında bu Madd nin 3-cü b ndinin «a» yarım b ndin v ya 4-cü b ndin uy un olaraq bir bildiri olduqda, müvafiq d yi iklik q bul edilm mi sayılır v qüvv d olmur.

6. Razılı a g l n T r fl rd n heç olmasa biri bu Madd nin 3-cü b ndinin «b» yarım b ndi il n z rd tutulmu bildiri i gönd rmi s , müvafiq d yi iklik a a ıdaki iki tarixd n daha v v l olanından q bul edilmi sayılacaqdır.

(a) Bu cür bildiri l ri gönd rmi Razılı a g l n bütün T r fl rin tövsiy edil n d yi ikliyi q bul etdikl ri bar d uranın Ba Katibin bildirdikl ri tarixd n, bir rtl ki, bütün göst ril n m lumatlar bu Madd nin 3-cü b ndind mü yy n edilmi altı aylıq müdd t keç n d k daxil olsun: h min tarix göst ril n altı aylıq müdd tin keçdiyi tarix kimi q bul edilir;

(b) bu Madd nin 4-cü b ndind mü yy n edil n on s kkiz aylıq müdd tin ba a çatdı ı tarixd n.

7. Ba lav y v ya Xüsusi lav l r , yaxud onların F sill rin edil n ist nil n d yi iklik ya onların q bul edilmi sayıldı ı tarixd n sonra altı ay keçdikd n sonra, ya da tövsiy edil n d yi iklikl rd ba qa müdd t göst rilmis , onların q bul edilmi sayıldı ı tarixd n ba layaraq bu müdd t bitdikd n sonra qüvv y minir.

8. uranın Ba katibi mümkün q d r qısa müdd td bu Madd nin 3-cü b ndinin «a» yarım b ndin uy un olaraq edilmi , tövsiy edil n d yi ikliy dair ist nil n etirazlar v bu Madd nin 3-cü b ndinin «b» yarım b ndind n z rd tutulmu saslara gör alınmı ist nil n m lumatlar haqqında bu Konvensiyanın Razılı a g l n T r fl rini x b rdar edir. Sonradan uranın Ba katibi Razılı a g l n T r fl ri bu cür m lumatları gönd rmi Razılı a g l n T r fin v ya T r fl rin

tövsiyə ediləndən yəkilik barədə etirazları təqdim etdiyi və ya onları qəbul etdiyi barədə məlumatlandırır.

Maddə 16

1. Bu Konvensiyanın 15-ci Maddəsinə ifadə olunmuşdan yəkilik etmə qaydasından asılı olmayaraq, dərəcəli Komitə bu Konvensiyanın 6-cı Maddəsinə uyğun olaraq Təvsiyə edilən hər hansı qaydada dəyəklik edilməsinə, yaxud istənilən Xüsusi ləvayə və ya onun Fəsilinə yeni Təvsiyə edilən qaydalar daxil edilməsinə dair qərar qəbul edə bilər. Razılığa gələn hər bir Tərf dərəcəli Komitənin iclasında uralının Baş Katibi tərəfindən məsələlər baxılmasında iştirak etməklə üçün dəvət olunur. Barələrinde yuxarıda göstərilən qərar qəbul edilmiş istəniləndən yəkiliyin və ya yeni Təvsiyə edilən qaydaların mətni uralının Baş katibi tərəfindən Razılığa gələn Tərəflərin və bu Konvensiyanın Razılığa gələn Tərəfləri olmayan ural üzvlərinə göndərilir.

2. Barəsinə bu Maddənin 1-ci bəndinə uyğun qərar qəbul edilmiş istəniləndən yəkiliqlər və ya daxil edilən yeni Təvsiyə edilən qayda uralının Baş katibi tərəfindən göndərilədiyi tarixdən altı ay keçdikdən sonra qüvvəyə minir. Dəyəkliklər və ya yeni Təvsiyə edilən qaydanın daxil edildiyi həmin Xüsusi ləvayə və ya həmin Fəsil üzrə üzvlərin öhdəliklər götürmə Razılığa gələn hər bir Tərf, qəribə Konvensiyanın 12-ci Maddəsinə ilənzər tutulmuş qaydaya uyğun qeyd-rt etmələ, bu dəyəklikləri və ya yeni Təvsiyə edilən qaydanı qəbul etmə hesab olunur.

Konvensiyanın qüvvədə olma müddəti

Maddə 17

1. Bu Konvensiya qeyri-məhdud qüvvədə olma müddətinə malikdir, lakin Razılığa gələn istənilən Tərf bu Konvensiyanın 18-ci maddəsinə uyğun olaraq, Konvensiya qüvvəyə mindikdən sonra istənilən vaxt onda iştirakdan imtina edə bilər.

2. Ləvayə dairə rizə depozitariyə göndərilən yazılı sənədlər sənədirlir.

3. Ləvayə depozitari tərəfindən ləvayə dairə müvafiq qərar alındıqandan altı ay keçdikdən sonra qüvvəyə minir.

4. Bu Maddənin 2 və 3-cü bəndlərində müyyənləşdirilmiş qayda o Xüsusi ləvayə və ya onların Fəsiləri barəsində təbiiq edilir ki, onlar üzrə istənilən

Razılı a g l n T r f onlar qüvv y mindikd n sonra ist nil n vaxt onların q bul edilm sind n imtina ed bil r.

5. Konvensiyaya aid Ba lav nin q bul edilm sind n imtina etmi Razılı a g l n T r f bu Konvensiyadan imtina etmi sayılır. Bu halda da 2 v 3-cü b ndl rd ki müdd alar t tbiq edilir.

Vf sil. Yekun müdd alar

Madd 18. Konvensiyanın qüvv y minm si

1. Bu Konvensiya onun 8-ci Madd sinin 1 v 5-ci b ndl rind adı ç kil n subyektl rd n be i bu Konvensiyanı ratifikasiyaya dair qeyd- rtsiz imzaladıqdan v ya ratifikasiyaya, yaxud qo ulmaya dair s n dl rini saxlanma üçün t hvil verdiyi tarixd n üç ay keçdikd n sonra qüvv y minir.

2. Bu Konvensiya Razılı a g l n h r hansı T r f üçün, o, bu Konvensiyanın 8-ci Madd si il n z rd tutulmu qaydaya uy un Razılı a g l n T r f oldu andan üç ay keçdikd n sonra qüvv y minir.

3. Bu Konvensiyaya ist nil n Xüsusi lav v ya onun F sli Razılı a g l n be T r fin müvafiq Xüsusi lav ni v ya müvafiq F sli q bul etdiyi andan qüvv y minir.

4. st nil n Xüsusi lav v ya onun F sli bu Madd nin 3-cü b ndinin müdd alarına uy un olaraq qüvv y mindikd n sonra, bu Xüsusi lav v ya onun F sli Razılı a g l n ist nil n T r f üçün, Razılı a g l n h min T r fd n onun q buluna dair bildiri daxil olduqdan üç ay keçdikd n sonra qüvv y minir. Lakin Xüsusi lav l rd n v ya onların F sill rind n heç biri Razılı a g l n h r hansı T r f üçün, Razılı a g l n h min T r f üçün bu Konvensiya qüvv y mindikd n v v l qüvv y minmir.

Madd 19. Konvensiyanın depozitarisi

1. Bu Konvensiya, ratifikasiyaya dair qeyd- rtl , yaxud qeyd- rtsiz bütün imzalar, o cüml d n ratifikasiya v ya qo ulmaya dair bütün s n dl r uranın Ba katibind saxlanılır.

2. Depozitari a a ıdaki funksiyaları yerin yetirir:

(a) bu Konvensiyanın m tnl rinin sll rini alır v saxlanma üçün q bul edir;

(b) bu Konvensiyanın sll rinin t sdiq edilm i sur tl rini hazırlayır v onları Razılı a g l n T r fl r , uranın Razılı a g l n T r fl ri olmayan üzvl rin , habel Birl mi Mill tl r T kilatının Ba katibin verir;

(c) ratifikasiyaya dair qeyd- rt v onsuz, bu Konvensiyanın ratifikasiyası v ona qo ulmaya dair bütün imzaları alır, h mçinin bu Konvensiyanın q buluna dair ist nil n s n dl ri, bildiri l ri v m lumatları alır v saxlanma üçün q bul edir;

(ç) bu Konvensiyaya dair imzanın v ya h r hansı s n din, bildiri in, yaxud m lumatın lazımı v düzgün formada olmasını yoxlayır v lazım g ldikd m s l ni sözüged n Razılı a g l n T r fin n z rin çatdırır;

(d) Razılı a g l n T r fl ri, uranın Razılı a g l n T r f olmayan üzvl rini v Birl mi Mill tl r T kilatının Ba Katibini a a ıdakılar bar d x b rdar edir:

- bu Konvensiyanın 8-ci Madd sin uy un olaraq lav l rin v F sill rin imzalanması, ratifikasiyası, onlara qo ulma v q bulu;
- dar edici Komit nin bu Konvensiyaya daxil edilm si tövsiy olunan Ba lav l rin yeni F sill ri v yeni Xüsusi lav l r, yaxud onların F sill ri;
- bu Konvensiyanın 18-ci Madd sinin müdd alarına uy un olaraq bu Konvensiyanın, Ba lav nin v h r bir Xüsusi lav nin v ya onun F slinin qüvv y minm tarixi;
- bu Konvensiyanın 8, 10, 11, 12 v 13-cü madd l rind n z rd tutulmu saslar üzr alınmı bildiri l ri;
- lav l rin v ya onların F sill rinin q bulundan imtina haqqında Razılı a g l n T r fl rin bildiri l ri;
- bu Konvensiyanın 17-ci Madd si il n z rd tutulmu qaydada i tirakdan imtina;
- bu Konvensiyanın 15-ci Madd sin uy un q bul edilmi h r hansı d yi iklik v onun qüvv y minm si.

3. Razılı a g l n T r fl rd n h r hansı biri il depozitari arasında sonuncunun funksiyalarının icrası il ba lı h r hansı fikir ayrılı ı yarandıqda, depozitari v ya Razılı a g l n h min T r f bu m s l ni bu Konvensiyanı imzalamı Razılı a g l n dig r T r fl rin n z rin v ya raitd n asılı olaraq, dar edici Komit nin v ya uranın n z rin çatdırır.

Madd 20. Konvensiyanın qeydiyyatdan keçirilməsi və mətnlərin autentiqliyi

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nizamnaməsinin 102-ci Maddəsinə uyğun olaraq, bu Konvensiya uranın Baş katibinin müraciəti ilə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Katibliyində qeydiyyatdan keçirilmişdir.

Bunun təsdiqi olaraq, lazımı qaydada müvafiq edilmiş və əlaqədə imza edilmiş bu Konvensiyanı imzaladılar.

Kiotoda min doqquz yüz yetmiş üçüncü ildə ingilis və fransız dillərində, hər iki mətn eyni dərəcədə autentiq olmaqla, təsdiqlənmiş surətlərini bu Konvensiyanın 8-ci Maddəsinin 1-ci bəndində göstərilən bütün subyektlər və uranın Baş katibinə saxlanma üçün təhvil verilən bir nüsxədə icra edilmişdir.

Başlav

I fəsil. Ümumi müddəalar

1.1. Standart

Bu başlavın anlayışlarının tərifləri, Standartları və Keçid müddətli standartları bu başlavda verilən gömrük qaydalarına və prosedurlarına, habelə tətbiq edilə biləcəyi dərəcədə Xüsusi başlavlarda olan qaydalara və prosedurlara tətbiq edilir.

1.2. Standart

Bu başlavda, eləcə də Xüsusi başlavlarda ki qaydalar və prosedurlar üçün yerin yetirilməyə tamamlanan gömrük rəsmiyyəti kimi milli qanunvericilik müəyyən edilmiş və mümkün qədər sadə olmalıdır.

1.3. Standart

Gömrük xidməti mərkəzlərin inkişafı və milli qanunvericilik və beynəlxalq müqavilələrə uyğun effektiv metodlarının tətbiqində iştirakə kömək məqsədi ilə ticarət iştirakçiləri ilə konsültativ xarakterli rəsmi münasibətlər yaradır və saxlayır.

II fəsil. Anlayışların tərfi

Bu Konvensiyada iştirakçilərin anlayışları əlaqədəki bildirir:

E1./F23. «**ikay t**» — gömrük xidmətinin qərarı və ya hərəkətsizliyi ilə bilavasitə mənfəətin toxunulan və bunun nəticəsində özünü ziyan çəkmiş hesab edilənin bu ziyanın ödənilməsi barədə səlahiyyətli orqana müraciəti üzərək tə;

E2./F19. «**rüsumların və vergilərin hesablanması**» — ödənilmiş olan rüsum və vergilərin təyini təyin edilməsi;

E3./F4. «**audit metodları əsasında nəzarət**» — bəyannaməyə aidiyyətli olan xəslətdə müvafiq hesabların uçotu kitablarını, sənədləri, uçot sənədlərini və kommərsiya informasiyasını yoxlamaqla, mallara dair bəyannamələrin düzgün doldurulmasına və onlarda göstərilən məlumatların doğruluğuna əmin olmaq üçün gömrük xidmətinin təbiiq etdiyi tədbirlər toplusu;

E4./F15. «**mallara dair bəyannamənin yoxlanması**» — mallara dair bəyannamənin düzgünlüyünə və zəruri təsdiqə əsasən sənədlərin müəyyən edilmiş tələblərə uyğunluğuna əmin olmaq üçün gömrük xidməti tərəfindən görülmə tədbirlər;

E5./F9. «**gömrük rəsmiyyətinin sinin başa çatması**» — malların sərbəst dövriyyəyə buraxılması, onların ixrac edilməsi və ya digər gömrük rejimlərinə altına yerləşdirilməsi üçün lazım olan gömrük rəsmiyyətinin həyata keçirilməsi;

E6./F10. «**gömrük xidməti**» — gömrük qanunvericiliyinin təbiiq və rüsumların və vergilərin alınması, habelə idxala, ixraca, malların keçirilməsi və saxlanması əldə digər qanun və qaydaların təbiiq üzrə məsul olan dövlət xidməti;

E7./F3. «**gömrük nəzarəti**» — gömrük qanunvericiliyinin riayət edilməsini təmin etməklə məqsədi ilə gömrük xidmətinin təbiiq etdiyi tədbirlər toplusu;

E8./F11. «**gömrük rüsumları**» — gömrük rəzisinin gətirilən və ya bu rəzidən aparılan mallar barəsində təbiiq edilən, gömrük tarifi ilə nəzərdə tutulmuş rüsumlar;

E9./F16. «**gömrük rəsmiyyətinin təyini**» — gömrük qanunvericiliyinin tələblərinə məlüm məqsədi ilə müvafiq xəslətdə gömrük xidməti tərəfindən həyata keçirilmiş olan hərəkətlərin məcmusu;

E10./F18. «**gömrük qanunvericiliyi**» — t btiqi v icrasının t mini birba a gömrük xidm tinin üz rin qoyulan, malların idxalına, ixracına, keçirilm sin v ya saxlanmasına dair qanunların v qanun qüvv li aktların, el c d s lahiyy tli ri daxilind gömrük xidm ti t r find n n r edil n ist nil n normativ t limatlar toplusu;

E11./F2. «**gömrük orqanı**» — gömrük xidm tinin gömrük r smiyy tçiliyinin icraatına s lahiyy tli ndirilmi inzibati bölm si, habel s lahiyy tli orqanlar t r find n bu m qs dl r üçün t yin edilmi binalar v tikilil r v ya dig r yerl r;

E12./F25. «**gömrük razisi**» — Razılı a g l n T r fin gömrük qanunvericiliyinin t btiq edildiği razi;

E13./F6. «**q rar**» — gömrük qanunvericiliyind n z rd tutulan m s l üzr gömrük xidm tinin q bul etdiyi f rdi xarakterli akt;

E14./F7. «**deklarant**» — malların b yan edilm sini icra ed n v adından bu cür b yanetm nin icra edildiyi ist nil n xs;

E15 ./F5. «**öd ni müdd ti**» — rüsum v vergil rin öd nilm li oldu u tarix;

E16./F12. «**rüsumlar v vergil r**» — idxal zamanı rüsum v vergi v /yaxud ixrac zamanı rüsum v vergi;

E17./F27. «**malların yoxlanması**» — malların xarakterinin, m n yinin, sayının v d y rinin mallara dair b yannam d göst ril n m lumatlara uy unlu onun mü yy n edilm si m qs di il gömrük xidm ti t r find n malların faktiki yoxlanması üzr m liyyatlar;

E18./F13. «**ixrac rüsumları v vergil ri**» — gömrük xidm ti t r find n v dig r dövl t orqanının adından yı ilan, miqdarı göst ril n xidm tl rin t qribi d y ri il m hdudla dırılan ist nil n yı ımlar istisna olmaqla, malların ixracı zamanı v ya ixracı il ba lı öd nilm li olan gömrük v bütün dig r rüsumlar, vergil r v ya yı ımlar;

E19./F8. «**mallara dair b yannam** » — mara ı olan xsl rin mallar bar d t btiq edilm li olan gömrük prosedurunun v bu prosedurun t btiqi üçün gömrük xidm tinin t l b etdiyi m lumatları göst rdikl ri, gömrük xidm ti t r find n mü yy n edilmi forma üzr t rtib olunan bildiri ;

E20./F14. «**idxal rüsumları v vergil ri**» — gömrük xidməti tərtibatında və digər dövlət orqanlarının adından yayılan, miqdarı göstərilən xidmətlərin təqribi dərəcəsi ilə mühdədlə dırılan istisna edilən yayımlar istisna olmaqla, malların idxalı zamanı və ya idxalı ilə bəli ödənilməli olan gömrük və bütün digər rüsumlar, vergilər, yaxud yayımlar;

E21./F1. «**qarılıqlı inzibati yardım**» — gömrük qanunvericiliyinin lazımi tələbi, eləcə də gömrük hüquqpozumalarının qarısının alınması, təhqiqatının aparılması və aradan qaldırılması məqsədli bir gömrük xidməti tərtibatında qəbir gömrük xidmətinin adından və ya onunla birgə icra etdiyi hərəkətlər;

E22./F21. «**hərəkətsizlik**» — lazımi qaydada qarısında qoyulmuş məsələ üzrə əlabatan müddətində gömrük qanunvericiliyinə uyğun olaraq gömrük xidməti üçün nəzərdə tutulmuş hərəkətin icra edilməməsi və ya qarının qəbul edilməməsi;

E23./F22. «**xs**» — məzmunundan bəqə halidə gəlmiş, fiziki və ya hüquqi xs;

E24./F20. «**malların buraxılması**» — məraı olan xslər bərləndə gömrük rəsmiləndirilməsi hətə keçirilən mallar üzrində sərəncam vermək üçün gömrük xidməti tərtibatında icazə verilməsində ibarət hərəkət;

E25./F24. «**qaytarma**» — mallara aid rüsumların və vergilərin, tam və ya qismən qaytarılması, yaxud hətə ödənilməyib, rüsumlardan və vergilərdən tam və ya qismən azadətme;

E26./F17. «**tminat**» — gömrük xidməti qarısındakı öhdəliklərin icrasının gömrük xidməti tərtibatında qəbul edilən tminatı. Bir neçə məliyyat üzrə öhdəliklərin icrasını təmin etdikdə, tminat «bə» tminat adlanır;

E27./F26. «**üçüncü tərəf**» — malların gətirilməsi, aparılması, daınması və ya saxlanması məsələləri üzrə bəqə xsin mənafeyi üçün gömrük xidməti ilə bəlavasitə qarılıqlı fəaliyyətdə olan istisna edilən xs.

III f sil. Gömrük r smil dirilm si v dig r gömrük r smiyy tçilikl ri

Gömrük orqanları

3.1. Standart

Gömrük xidm ti malların t qdim edildiyi v ya gömrük r smil dirilm sinin icra edildiyi gömrük orqanlarını t yin edir. Bu cür orqanların s lahiyy tl ri v yerl m yerl ri, i saatları t yin edil rk n mü yy n amill r, o cüml d n ticar tin t l batları n z r alınır.

3.2. Standart

Mara ı olan xsin sor usu sasında v gömrük xidm ti t r find n saslı hesab edil n s b bl r gör , lazımı rait olduqda, gömrük xidm ti gömrük qaydalarının v prosedurlarının t tbiqi üçün z ruri olan funksiyaları gömrük orqanının mü yy n edilm i yeri v vaxtından k nar h yata keçir bil r. Bu zaman gömrük xidm ti t r find n alınan bütün öd ni l r göst ril n xidm tl rin t qribi d y ri il m hdudla dırılır.

3.3. Standart

Gömrük orqanları ümumi s rh dd ki buraxılı m nt q l rind yerl diyi hallarda, h ms rh d gömrük xidm tl ri gömrük orqanlarının i saatlarını v s lahiyy tl rini uy unla dırırlar.

3.4. Keçid müdd tli Standart

Ümumi s rh dd ki buraxılı m nt q l rind h ms rh d dövl tl rin gömrük xidm tl ri mümkün olan bütün hallarda birg gömrük n zar ti h yata keçirirl r.

3.5. Keçid müdd tli Standart

g r bir gömrük xidm ti ümumi s rh dd ki buraxılı m nt q sind yeni gömrük orqanı yaratma ı v ya mövcud olanı yenid n t kil etm yi planla dırırsa, o, mümkün olan bütün hallarda birg n zar tin sad l dirilm si üçün birg buraxılı m nt q si yaratmaq m qs di il h ms rh d gömrük xidm ti il qar ılıqlı f aliyy t göst rir.

Deklarant

(a) Deklarant kimi çıxı etm y ixtiyarlı xsl r

3.6. Standart

Milli qanunvericilik xsin deklarant kimi tanınması rti rini mü yy nl dirir.

3.7. Standart

Mallar üz rind s r ncam verm k hüququna malik olan ist nil n xs deklarant sayılır.

(b) Deklarantın m suliyy ti

3.8. Standart

Deklarant b yannam d göst ril n m lumatların do rulu una v rüsumların v vergil rin öd nilm sin gör gömrük orqanı qar ısında m suliyy t da ıyrır.

(c) Deklarantın hüquqları

3.9. Standart

Mallara dair b yannam verilm zd n vv l deklaranta gömrük xidm ti t r find n t yin edil n rti rl :

(a) malların yoxlanılmasını,

(b) nümun l rin götürülm sini icra etm y icaz verilir.

3.10. Standart

Gömrük xidm ti o rti gömrük xidm tinin icaz si il v n zar ti altında götürülmü nümun l r bar sind mallara dair ayrıca b yannam t qdim edilm sini t l b etmir ki, bu nümun l r müvafiq mal partiyasına aid mal b yannam sin daxil edilsin.

Mal b yannam si

(a) Mal b yannam sinin m zmunu v forması

3.11. Standart

Mal b yannam sinin m zmunu gömrük xidm ti t r find n mü yy nl dirilir. B yannam nin ka ız formatı BMT-nin birtipli formatına uy un olmalıdır. Avtomatla dırılmı gömrük r smil dirilm si prosesi t tbiq edildiyi halda,

elektron üsulla veril n mal b yannam sinin formatı, bu informasiya texnologiyaları üzr Gömrük m kda lı ı urasının Tövsiy l ri il mü yy n edildiyi kimi, elektron m lumatlar mübadil sinin beyn l xalq standartlarına saslanır.

3.12. Standart

Gömrük xidm ti mal b yannam sin daxil edilm li olan m lumatların siyahısını yalnız gömrük rüsumları v vergil rinin hesablanması v alınması, statistikanın formala dırılması v gömrük qanunvericiliyinin t tbiqi m qs dl ri üçün z ruri sayılan m lumatlarla m hdudla dırır.

3.13. Standart

Gömrük xidm ti t r find n saslı sayılan s b bl r gör deklarant mal b yannam sinin doldurulması üçün bütün lazımi informasiyaya malik olmadı ı hallarda, ilkin v ya natamam mal b yannam sinin verilm sin o rtl icaz verilir ki, onda gömrük xidm ti t r find n z ruri sayılan m lumatlar olsun v deklarant onu mü yy n edilm müdd td tam doldurma ı öhd sin götürsün.

3.14. Standart

Gömrük xidm ti ilkin v ya natamam mal b yannam sini qeydiyyatdan keçirdiyi hallarda bu mallara t tbiq edil n gömrük-tarif t nziml nm si t dbirl ri ilk halda tam v lazımi qaydada doldurulmu b yannam t qdim edilm oldu u halda t tbiq edil nl rd n f rql nm m lidir.

Malların buraxılması öd nilm li olan rüsumların v vergil rin alınmasının t mini üçün z ruri t minatlar verilm si rti il l ngidilmir.

3.15. Standart

Gömrük orqanı mal b yannam sinin slinin v yalnız minimum sayda lazımi sur tl rinin t qdim edilm sini t l b edir.

(b) Mal b yannam sin qo ulan s n dl r

3.16. Standart

Mal b yannam sinin t sdiqi üçün gömrük xidm ti yalnız h min m liyyata n zar t v gömrük qanunvericiliyinin bütün t l bl rinin icrasının t mini üçün z ruri olan s n dl ri t l b edir.

3.17. Standart

Ayrı-ayrı t sdiqedici s n dl r gömrük xidm tinin sashı hesab etdiyi s b bl r gör mal b yannam si il birlikd t qdim edil bilm diyi hallarda, gömrük xidm ti bu cür s n dl rin mü yy n vaxt dövrü rzind verilm sin icaz verir.

3.18. Keçid müdd tli Standart

Gömrük xidm ti t sdiql yici s n dl rin elektron üsulla t qdim olunmasına icaz verir.

3.19. Standart

Gömrük xidm ti mal b yannam sinin i l nm si üçün lazım oldu u hallar istisna olmaqla, s n dl rd ki m lumatların t rcüm sini t l b etmir.

Mal b yannam sinin verilm si, qeydiyyatı v yoxlanılması

3.20. Standart

Gömrük xidm ti mal b yannam sinin ist nil n s lahiyy tli gömrük orqanında verilm sin icaz verir.

3.21. Keçid müdd tli Standart

Gömrük xidm ti mal b yannam sinin elektron üsulla verilm sin icaz verir.

3.22. Standart

Mal b yannam si gömrük xidm tinin mü yy nl dirdiyi i vaxtında verilir.

3.23. Standart

Milli qanunvericilikl mal b yannam sinin verilm si üçün müdd tl r mü yy n edilmi s , bu müdd tl r deklaranta mal b yannam sini doldurmaq v t l b olunan t sdiqedici s n dl ri almaq üçün kifay t etm lidir.

3.24. Standart

Deklarantın xahi i il v gömrük xidm ti t r find n sashı sayılan s b bl r gör , gömrük xidm ti mal b yannam sinin verilm si üçün müdd tl ri uzadır.

3.25. Standart

Milli qanunvericilikdə mallar g lib çıxanad k mal b yannam sinin v t sdiqedici s n dl rin verilm v qeydiyyatı v yoxlanılması qaydasını t nziml y n müdd alar n z rd tutulur.

3.26. Standart

Gömrük xidm ti mal b yannam sini qeydiyyatdan keçir bilm diyi hallarda, o, deklaranta bunun s b bl rini bildirir.

3.27. Standart

Gömrük xidm ti deklaranta verilmi mal b yannam sin bu rtl d yi iklikl r etm y icaz verir ki, bu cür sor u alındı ı anad k o, mal b yannam sini yoxlama a v ya malların yoxlanmasına ba lamasın.

3.28. Keçid müdd tli Standart

g r sor u mal b yannam sinin yoxlanılmasının ba lanmasınad k alınmı sa, gömrük xidm ti deklaranta verilmi mal b yannam sin o rtl d yi iklikl r etm y icaz verir ki, deklarantın göst rdiyi s b bl r gömrük xidm ti t r find n sashı sayılsın.

3.29. Keçid müdd tli Standart

Deklarantın mal b yannam sini geri götürm y v ba qa gömrük rejiminin t tbiqi bar d xahi in bir rtl icaz verilir ki, bu bar d xahi gömrük xidm tin mallar buraxılanad k verilsin, s b bl r d gömrük xidm ti t r find n sashı sayılsın.

3.30. Standart

Mal b yannam sinin yoxlanılması mal b yannam sinin qeydiyyatdan keçm si il eyni zamanda, yaxud mümkün q d r qısa müdd td icra edilir.

3.31. Standart

Mal b yannam sini yoxlamaq m qs di il gömrük xidm ti yalnız gömrük qanunvericiliyin m l edilm sin min olmaq üçün z ruri saydı ı h r k tl ri edir.

Müv kkil xsl r üçün Xüsusi prosedurlar

3.32. Keçid müdd tli Standartlar

Gömrük xidmətinin tələblərinə məlumdən və kommersiya sənədlərinin aparılmasının qanunvericilik sistemində istifadə daxil olmaqla, gömrük xidməti tərəfindən müəyyən edilmiş meyarlara cavab verən müvəkkil xəstə üçün gömrük xidməti aidiyyətliləri nəzərdə tutur.

- malların eyniləndirilməsi üçün lazım olan və sonradan yekun məbləğə bəyannaməni doldurmağa imkan verən minimum məlumatlar təqdim edilməklə malların buraxılması;
- malların deklarantın obyektində və ya gömrük xidmətinin icaz verdiyi digər yerlərdə rəsmiləndirilməsi;
- və bundan əlavə imkan daxilində, digər xüsusi prosedurları, yəni;
- eyni bir xəstə tərəfindən malların bir neçə dəfə idxal, yaxud ixrac edildiyi müddət ərzində bütün idxal və ixrac məliyyatları üçün vahid bir məbləğə bəyannamənin rəsmiləndirilməsinə icaz verən;
- ödəməli olduqları rüsumların və vergilərin müstəqil hesablanması və zəruri hallarda gömrük xidmətinin digər tələblərinə məlumdəninin təmini üçün bu cür müvəkkil xəstə tərəfindən onların kommersiya sənədlərində istifadəyə yol verən;
- sonradan əlavə olaraq məbləğə bəyannaməsi verilməklə müvəkkil xəstənin kommersiya sənədlərində məlumat daxil edilməsi formasında məbləğə bəyannaməsi verilməsinə icaz verən prosedurları.

Malların yoxlanılması

(a) Malların yoxlanılmasına ayrılan müddət

3.33. Standart

Gömrük xidməti məbləğə bəyannamədə göstərilən malların yoxlanılmasına dair qərəz qəbul etdiyi hallarda bu cür yoxlama məbləğə bəyannaməsi qeydiyyatdan keçirildikdən sonra mümkün qədər qısa müddətdə aparılır.

3.34. Standart

Yoxlamalar planlaşdırılarkən canlı heyvanların və tez xarabə olan malların, habelə gömrük xidməti tərəfindən təcili xarakterli sayılan malların yoxlanılmasına üstünlük verilir.

3.35. Keçid müdd tli Standart

Mallar dig r s lahiyy tli orqanların n zar tind n keçm li oldu u hallarda gömrük xidm ti d yoxlama planla dırırsa, gömrük xidm ti bu cür yoxlamaların laq l ndirilm sini v imkan daxilind , onların eyni zamanda keçirilm sini t min edir.

(b) Deklarantın malların yoxlanı ında i tirakı

3.36. Standart

Gömrük xidm ti malların yoxlanılmasında deklarantın i tirakına v ya t msil edilm sin dair xahi l rin baxır. Müst sna hallar yoxdursa, bu cür xahi l r t min edilir.

3.37. Standart

Gömrük xidm ti m qsd uy un sayırsa, yoxlama keçirilm sinin sad l dirilm si üçün ona h r hansı z ruri köm k göst rilm si m qsd il malların yoxlanılmasında deklarantın v ya onun nümay nd sinin i tirakını t l b edir.

(v) Gömrük xidm ti t r find n nümun l rin/probların götürülm si

3.38. Standart

Nümun l r/problar yalnız o hallarda götürülür ki, bu, gömrük xidm ti t r find n malların tarif mövqeyinin adının v /v ya b yan edil n malların d y rinin mü yy n edilm si, yaxud da milli qanunvericiliyin dig r müdd alarının t tbiqinin t mini m qsd l ri üçün z ruri olsun. Götürül n nümun l r/problar minimal olmalıdır.

S hvl r

3.39. Standart

Gömrük xidm ti s hvl rin q sd n v v v lc d n bil r kd n yanıtma niyy ti il v ya kobud etinasızlıq n tic sind edilm diyin min olduqda, s hvl r gör h miyy tli sanksiyalar t tbiq etmir. Gömrük xidm ti bu cür s hvl rin t krarlanmasının qar ısının alınmasını z ruri saydı ı hallarda sanksiyalar bu m qsd nail olmaq üçün g r kli oldu undan çox olmayan h cmd t tbiq edil bil r.

Malların buraxılması

3.40. Standart

Mal bəyannaməsinə göstərilən mallar bilavasitə gömrük xidməti tərəfindən onların yoxlanılması keçirildikdən sonra və ya onların yoxlanılmasının keçirilməsinə dair qərar qəbul edildikdən sonra buraxılır, bəzi hallarda:

- heç bir hüquqpozma əkar edilməsin;
- idxala və ya ixraca lisenziyalar, yaxud digər zəruri sənədlər təqdim edilsin;
- konkret prosedura aid bütün icazələr təqdim edilsin;
- bütün rüsumlar və vergiləri ödənilmiş olsun və ya onların ödənilməsinin təminatı üçün zəruri tədbirlər görülsün.

3.41. Standart

Gömrük xidməti gələcəkdə deklarantın gömrük rəsmi tədariklərinin başa çatması üçün bütün məliyyatları yerinə yetirəcəyini güman etməklə üçün yetərli səsə malikdirsə, o, malları deklarantın gömrük xidməti tərəfindən qəbul edilə bilən, müvafiq mal partiyası haqqında səs məlumatları olan kommersiya sənədi və ya rəsmi sənədlər təqdim etməsi, zəruri hallarda istənilən rüsumların və vergilərin ödənilməsinin təminatı üçün zəruri tədbirlər qəbul etməsi tələb edilə bilər.

3.42. Standart

Gömrük xidməti malların nümunələrinin/problarının laboratoriyaya analizinin keçirilməsi, müfəssəl texniki sənədlər və ya müxtəssis rəyi təqdim edilməsinə dair qərar qəbul etdiyi hallarda, o, malları müvafiq tədqiqatların nəticələri alınana qədər bəzi hallarda buraxılır ki, bütün zəruri təminatlar verilməmiş olsun və bu cür mallar hər hansı qadağaməhdudiyyətli rəzi altına düşməsin.

3.43. Standart

Hüquqpozma əkar edildikdən, gömrük xidməti bəzi hallarda inzibati və ya məhkəmə prosedurlarının sonunu gözləmədən malların buraxılmasını həyata keçirir ki, mallar müsadirə altına düşməsin və ya gələcəkdə maddi sübut kimi tələb olunmasın, habelə deklarant gömrük rüsumları və vergilərini ödəmiş və bütün əlavə rüsum və vergilərin, həmçinin qoyula bilən cərimələrinin alınmasını təminatı üçün zəruri tədbirlər qəbul etsin.

Mallardan imtina və ya onların məhv edilməsi

3.44. Standart

Mallar hələ sərbəst dövriyyə üçün buraxılmadı və ya digər gömrük rejimi altına yerləşdirilmədiyi hallarda və heç bir hüquqpozma əkar edilməsinə rüti ilə əlaqədəki hallarda müvafiq xüsusi rüsumlar və vergilərin ödənilməsinə tələbi qoyulmur və ya onun ödədiyi rüsum və vergilər geri qaytarılır:

- laqdar xüsusi xahiş ilə bu cür mallar gömrük nəzarətində və gömrük xidmətinin icazəsilə dövlət verilir və ya məhv edilir, yaxud da kommərsiya dəyərini itirmə və ziyyətin gətirilir, özündə bununla bəli məsəflər laqdar xüsusi hesabına aid edilir;
- bu cür mallar qəza və ya fors-majör halların təsəndə məhv olursa və ya həmiyyət itirilir, birtəki, bu cür məhv olma və ya itirilmə gömrük lazımı və gömrük xidməti tərfində nə qəbul edilən üsulla müyyənedilsin;
- təbiətinmə və ya azalma, birtəki, təbiətinmə və ya azalma gömrük xidməti üçün qənaətbəx olan lazımı qaydada müyyənedilsin.

Malların məhv edilməsinə təsəndə məlğəlmə, istənilən tullantılar və ya qalıqlar, onlar daxili bazarda istifadə edildikdə və ya ixrac edildikdə, onlara gərəbu və ziyyətdə gətirilən və aparılan bu cür tullantılara və ya qalıqlara təbəiq edilən rüsumlar və vergilər alınır.

3.45. Keçid müddətli Standart

Hüquqpozmaların əkar edilməsinə bəxməyaraq, müyyənedilmə müddətdə bəyan edilməmi, yaxud da buraxıla bilməyən mallar gömrük xidməti tərfində nə satıldıı hallarda, onların satımdan daxilolmalar, müvafiq rüsumlar və vergilər və digər xərclər çıxılmaqla, onları əlma ə hüququ olan xüsusi hesablarına köçürülür, bu, mümkün olmadıqda isə, onlar müyyənedilmə müddətdə həmin xüsusi üçün ehtiyatda saxlanılır.

IV fəsil. Rüsumlar və vergilər

A. Rüsum və vergilərin hesablanması, alınması və ödənilməsi

4.1. Standart

Rüsumların və vergilərin ödənilməsi üzrə öhdəliklər yaranmasının rüti milli qanunvericiliklə müyyənedilir.

4.2. Standart

Təbiiq edilən rüsum və vergilərin hesablanması icra edilən müddəti milli qanunvericiliklə müəyyən edilir. Hesablanmış məbləğə yəqin verildikdən və ya rüsum və vergilərin ödənilməsi və zifsi bəqə cür yarandıqdan sonra mümkün qədər qısa müddətdə həyata keçirilir.

4.3. Standart

Rüsum və vergi məbləğlərinin hesablanması bazası olan elementlər və onların müəyyən edilmələri milli qanunvericiliklə müəyyən edilir.

4.4. Standart

Rüsum və vergi dərəcələri rəsmi olaraq dərc olunur.

4.5. Standart

Milli qanunvericilik rüsum və vergilərin dərəcələrinin müəyyənliyi dirildiyi zaman təyin edir.

4.6. Standart

Milli qanunvericilik rüsum və vergilərin ödənilmə formasını müəyyən edir.

4.7. Standart

Milli qanunvericilik rüsum və vergilərin ödənilməsinə məsul olan xsi/ xsləri müəyyən edir.

4.8. Standart

Milli qanunvericilik rüsum və vergilərin ödənilmə müddətini və yerini müəyyən edir.

4.9. Standart

Milli qanunvericilik rüsum və vergilərin mallar buraxıldıqdan sonra ödənilməsinin mümkünlüyünü nəzərdə tutduu hallarda, onların ödənilmə müddəti bu cür buraxılmadan sonra 10 gündən az olmamalıdır. Mallar buraxıldıı andan müəyyən edilmiş ödənilmə müddətində olan dövrəzində faizlər alınmır.

4.10. Standart

Milli qanunvericilik gömrük xidmətinin müddənin edilmə müddətində ödənilməmiş rüsum və vergilərin alınması üzrə tədbirlər görülməsinə müddət müddətinə deyil.

4.11. Standart

Milli qanunvericilik vaxtında ödənilməmiş rüsum və vergilərin məbləğindən artıq tutulan ödənilməmiş hesablanması üçün faiz dərəcələrini və onların tətbiqi rəqlərini müddətinə deyil.

4.12. Standart

Ödənilməmiş faktıbaqarət sənədlər edilmiş, rüsumlar və vergilərin ödənilməmiş ödəyicilərə ödənilməmiş barədə sənədlər verilir.

4.13. Standart

Milli qanunvericilik rüsumlar və vergilərin ondan aşağı rüsum və vergilərin alınmayacağı minimal dərəcələri və/və ya minimal məbləğini müddətinə deyil.

4.14. Standart

Gömrük xidməti məlbəyannamından rüsumlar və vergilərin hesablanarkən buraxılan səhvlərin rüsum və vergilərin qanunvericiliklə müddətinə edildiyindən daha az məbləğlərin alınmasına və ya tutulmasına gətirib çıxara bilməsinə və ya gətirib çıxardığını aqarətədiyi hallarda, o, səhvləri düzəldir və ödənilməmiş məbləğləri alır. Bununla bərabər, həmin məbləğlər milli qanunvericiliklə müddətinə edilməmiş minimal həddlərdən aşağıdırsa, gömrük xidməti ödənilməmiş məbləğləri almır və ya tutmur.

B. Rüsum və vergilərin ödənilməmiş müddətinin uzadılması

4.15. Standart

Milli qanunvericilik rüsum və vergilərin ödənilməmiş müddətinin uzadılmasının mümkünlüyünü nəzərdə tutursa, o, bu cür müddət uzadılmasının hansı rəqlər altında verildiyini müddətinə deyil.

4.16. Standart

Rüsum və vergilərin ödənilmə müddəti uzadıldıqda, imkan dərəcəsi faizlərlə tutulmur.

4.17. Standart

Rüsum və vergilərin ödənilməsi üzrə uzadılan müddət on dörd gündən az olmur.

C. Rüsum və vergilərin qaytarılması

4.18. Standart

Rüsum və vergilərin qaytarılması, onların hesablanması edilmiş hüvən ticarətində rüsum və vergilərin artıq ödənilməsi hallarında həyata keçirilir.

4.19. Standart

Gətirilmə və ya aparılma anında mallarda qüsurlar aşkar edildiyi, yaxud həmişəlik bəzəkli onların razılaşdırılması xüsusiyyətləri üçün gəlmişdiyi, onların mal göndərən xüsusiyyətləri, yaxud onun göstərdiyi bəzəkli xüsusiyyətləri qaytarıldıqda müəyyən edilmiş, əlaqədəki rəsmi təsdiqlənmiş, gətirilmə və ya aparılan mallar barəsində rüsumların və vergilərin qaytarılması həyata keçirilir:

- mallar idxal ölkəsində istifadə, təmir edilmiş və əlabatan müddət təkrar ixrac edilmiş;
- mallar ixrac edildikləri ölkədə istifadə, təmir edilmiş və əlabatan müddət təkrar idxal edilmiş.

Bununla bəzi mallardan istifadə rüsum və vergilərin qaytarılmasına mane təmənlər, bəzi rəsmi, bu cür istifadə qüsurlarının və ya təkrar ixracı yaxud təkrar idxala səbəb olmuş digər halların aşkar edilməsi üçün vacib hesab edilsin.

Təkrar ixracın və təkrar idxalın alternativini kimi mallar gömrük nəzarətində və ya gömrük xidmətinin icazisi ilə dövlətin xeyrinə verilən və ya gəlclik kommersiya istifadəsi üçün yararsız hala gətirilə bilər. Bu cür verilmə və ya məhv etmə dövlət üçün heç bir xərçəb bəzəkli olmur.

4.20. Keçid müddətli Standart

Gömrük xidmətinin icazisi ilə vətəndaşlar tərəfindən edilmiş gömrük rejimi dəyişdirildiyi hallarda, mallar yeni seçilmiş gömrük rejimi altına yerləşdirilərkən, ödənilməli

olan rüsum və vergilərin məbləğində artıq olan rüsum və vergilərin qaytarılması haqqına keçirilir.

4.21. Standart

Qaytarılmaya dair rüsum üzərində qarşılıqlı yazılı formada qəbul edilir və əlaqədar xidmət mümkün qədər qısa müddətdə bildirilir, artıq ödənilmiş məbləğin qaytarılması rüsumün səsli yoxlanıldıqdan sonra ən qısa müddətdə haqqına keçirilir.

4.22. Standart

Artıq ödənilmiş məbləğlərin rüsum və vergilərin hesablanması zamanı gömrük xidmətinin səsli yoxlanılma prioritetində qaytarılma haqqına keçirilir.

4.23. Standart

Keçdikdən sonra qaytarılmaya dair rüsumün təmin edilə bilməyi müddətdə müyyən edildiyi halda, bu cür müddət rəqəmsal olmalı və mövcud olduqları zaman rüsum və vergilərin qaytarılma haqqına bir halın fərqli xüsusiyyətlərini nəzərə almalıdırlar.

4.24. Standart

Tutulan məbləğ milli qanunvericiliklə müyyən edilən minimum məbləğdən az olduqda qaytarılma haqqına keçirilmir.

Vf sil. T minatlar

5.1. Standart

Milli qanunvericilik təminatlar verilməsini tələb edən halları sadalayır və onların verilmə formalarını müyyən edir.

5.2. Standart

Gömrük xidməti təminatlarının məbləğini müyyən edir.

5.3. Standart

Təminat verməsi tələb olunan istənilən xüsusi gömrük xidməti üçün məqbul olması rəqəmsal təminat formalarından birini seçməyi icazə verilir.

5.4. Standart

Milli qanunvericilikl n z rd tutuldu u hallarda, gömrük xidm ti onun qar ısında götürülmü öhd liyin yerin yetiril c yin mindirs , t minatlar verilm sini t l b etmir.

5.5. Standart

Gömrük prosedurlarından ir li g l n öhd likl rin yerin yetirilm sinin t mini üçün t minatlar verilm si t l b olundu u hallarda gömrük xidm ti deklarantlardan, o cüml d n h min gömrük razisind ki müxt lif gömrük orqanlarında malları münt z m b yan ed n deklarantlardan ba t minati q bul edir.

5.6. Standart

T minatlar verilm si t l b edildiyi hallarda bu t minatların ümumi m bl i mümkün q d r minimal olur v rüsum v vergil r münasib td z ruri halda tutulmalı olan m bl d n artıq olmur.

5.7. Standart

T minatlar verilmi s , bu t minatlar üzr öhd likl rd n azadetm , gömrük xidm ti icrasının t mini üçün h min t minatların verilmi oldu u öhd likl rin lazımi qaydada icra edildiyini y qınl dirdikd n sonra mümkün q d r qısa müdd td h yata keçirilir.

VI f sil. Gömrük n zar ti

6.1. Standart

Gömrük razisin g tiril n v oradan aparılan ist nil n mallar, o cüml d n n qlıyyat vasit l ri, gömrük rüsum v vergil rinin tutulma obyektli ri olub-olmadıqlarından asılı olmayaraq, gömrük n zar tind n keçm lidir.

6.2. Standart

Gömrük n zar ti gömrük qanunvericiliyin m l edilm sinin t mini üçün g r kli olan h dl m hdudla ır.

6.3. Standart

Gömrük nəzarət formaları seçilərkən, riskin idarə edilməsi sistemində istifadə olunur.

6.4. Standart

Gömrük xidməti yoxlanılmalı olan əxslərin və malların, o cümlədən nəqliyyat vasitələrinin müayinə edilməsi üçün risklərin və bu cür yoxlamanın dərəcəsinin təhlili metodunu tətbiq edir.

6.5. Standart

Gömrük xidməti riskin idarə olunması sisteminin dəstək vermə kəməqsədli qanunvericiliyi təmin edilməsinin qiymətləndirilməsi üzrə strategiya qəbul edir.

6.6. Standart

Gömrük nəzarət sisteminin audit metodları arasında nəzarət daxil edilir.

6.7. Standart

Gömrük xidməti gömrük nəzarətinin təkmilləşdirilməsi məqsədilə digər gömrük xidmətləri ilə məhdəli əvəz qarılıqlı yardım haqqında sazişlər bağlamağa çalışır.

6.8. Standart

Gömrük xidməti gömrük qanunvericiliyinin təkmilləşdirilməsi üçün ticarət iştirakçıları ilə məhdəli əvəz qarılıqlı anlaşma haqqında Memorandumlar bağlamağa çalışır.

6.9. Keçid müddətli Standart

Gömrük xidməti gömrük nəzarətinin təkmilləşdirilməsi üçün, mümkün dərəcədə, informasiya texnologiyalarından və elektron rabitə vasitələrindən istifadə edir.

6.10. Standart

Gömrük xidmətinin təhliləri ilə uyğunlaşdırılmalı edilməsi məqsədilə gömrük xidməti ticarət iştirakçılarının gömrük məliyyatlarına təsir edən elektron rabitə sistemlərini qiymətləndirir.

VII f sil. nformasiya texnologiyalarının t tbiqi

7.1. Standart

Gömrük m liyyatlarına köm k etm k m qs di il , gömrük xidm ti informasiya texnologiyasından, onlar iqtisadi c h td n faydalı v gömrük xidm tl ri v ticar t i tirakçları üçün effektiv olduqda, istifad edir. Gömrük xidm ti onun t tbiqi üçün rtl ri mü yy n edir.

7.2. Standart

Kompüter sisteml rini t tbiq ed rk n, gömrük xidm ti müvafiq beyn l xalq standartları t tbiq edir.

7.3. Standart

nformasiya texnologiyaları t tbiq edil rk n, mümkün d r c d , bilavasit mara ı olan bütün xsl rl maksimum geni m sl h tl m l r h yata keçirilir.

7.4. Standart

Yeni v ya yenid n baxılmı milli qanunvericilik a a ıdakıları n z rd tutmalıdır:

- yazılı s n dl rin t qdim edilm si t l bin alternativ olaraq elektron informasiya mübadil si üsullarını;
- elektron, h mçinin s n d sasında h qiqiliyin mü yy n edilm si metodlarını;
- gömrük m qs dl ri il istifad üçün v lazım g ldikd , dig r gömrük xidm tl ri v bütün dig r istifad çil rl informasiya mübadil si üçün, qanunla yol verilirs , informasiya mübadil sinin elektron üsullarının köm yi il gömrük xidm tinin informasiyanı özünd saxlamaq hüququnu.

VIII f sil. Gömrük orqanı il üçüncü t r fl r arasında münasib tl r

8.1. Standart

Mara ı olan xsl r gömrük xidm ti il qar ılıqlı münasib tl rini, öz seçiml rin gör , xs n v ya onun adından f aliyy t göst r n müv kkil üçüncü xs vasit si il h yata keçirirl r.

8.2. Standart

Milli qanunvericilik gömrük xidməti ilə qarışıqlı münasibətlərdə bir xsin digər xsl üçün və ya onun adından fəaliyyət göstərən si üçün rəqləri və rüsum və vergilərin ödənilməsinə, eləcə də hansı pozuntulara görə üçüncü tərəflərin gömrük xidməti qarşısında məsuliyyətini müəyyənləşdirir.

8.3. Standart

Maraqlı olan xsin seçiminə görə, gömrük məliyyatları onun tərəfindən öz adından həyata keçirildikdə, bu maraqlı olan xsl üçün üçüncü xsl tərəfindən gömrük məliyyatları həyata keçirildiyi zaman yaradılan lverilə rəqlərdən və ya qoyulan tələblərdən daha sərbəst rəqlə yaradılmamalı və ya daha sərbəst tələblər qoyulmamalıdır.

8.4. Standart

Müvəkkil edilmiş üçüncü xsl gömrük xidməti ilə qarışıqlı münasibətlərdə onu öz mənafeyini təmsil etməyi müvəkkil etmiş xsl eyni hüquqlara malikdir.

8.5. Standart

Gömrük xidməti ticarət iştirakçıları ilə rəsmi məsləhətləşmələr keçirərək üçüncü xsl rəqlə iştirak imkanını nəzərdə tutur.

8.6. Standart

Gömrük xidməti üçüncü xsin gömrük məliyyatlarına hansı rəqlər şəklində buraxılmadığını müəyyənləşdirir.

8.7. Standart

Gömrük xidməti yazılı surətdə üçüncü xsl hətmin xsin gömrük məliyyatlarında iştirakından imtinaya dair qərarı bərdəx bərdəşdirir.

IX f sil. Gömrük xidmətinin informasiyası, quruluşları və göstəriləri

A. Ümumi səciyyəli informasiya

9.1. Standart

Gömrük xidməti istənilən maraqlı olan xəsin gömrük qanunvericiliyinin tətbiqi üzrə ümumi xarakterli bütün zəruri informasiya ilə maneəsiz tanış olmasını təmin edir.

9.2. Standart

Tanış olmaq imkanı təmin edilmiş informasiyada gömrük qanunvericiliyinin və ya inzibati tədbir və ya tələblərin üzündən düzlişlər edilməsinə ehtiyac varsa, gömrük xidməti bu cür dəyişikliklər qüvvəyə minmədən, vaxtında bildirmənin yolverilməz olduğu hallar istisna olmaqla, maraqlı olan xəslərin bu dəyişikliklərinə zərər ala bilməsi üçün yetərli olan müddətlərdə dəqiqləşdirilmiş informasiya ilə maneəsiz tanış olması imkanını təmin edir.

9.3. Keçid müddətli Standart

Gömrük xidməti informasiyanın təqdim olunmasını asanlıqla dəyişə bilən qəsdil informasiya texnologiyalarını tətbiq edir.

B. Konkret məsələlər üzrə informasiya

9.4. Standart

Maraqlı olan xəsin soruşduğu zaman gömrük xidməti mümkün qədər qısa müddətdə gömrük qanunvericiliyi ilə bağlı maraqlı olan xəstərfindən qoyulmuş konkret məsələlər üzrə mümkün qədər dəqiq informasiya verir.

9.5. Standart

Gömrük xidməti təkcə soruşulmuş informasiyanı yox, həm də maraqlı olan xəsin nəzərdə tutduğu hesab etdiyi, iştirak etdiyi və ya əldə etdiyi informasiyanı verir.

9.6. Standart

İnformasiya verilməmiş gömrük xidməti, bu cür yayılmanın milli qanunvericiliklə nəzərdə tutulduğu və ya sanksiyala dırıldıqları hallar istisna

olmaqla, gömrük xidmətinin və ya üçüncü xəlqin mənfəyinin toxunulan özəl və məxfi xarakterli məlumatların yayılmamasını təmin etməyə borcludur.

9.7. Standart

Gömrük xidməti informasiyanı pulsuz verə bilməzsə, hər hansı ödəniş göstərilməmiş xidmətlərin təqribi dəyəri ilə məhdudlaşır.

C. Qərarlar və göstərişlər

9.8. Standart

Məraqlı olan xəlin yazılı müraciəti əsasında gömrük xidməti qərarını yazılı formada və milli qanunvericiliklə müəyyən edilmiş müddətdə təqdim edir. Qərar məraqlı olan xəlq üçün ləvişizdir, sonuncuya onun çıxarılması şərtləri bildirilir və ikitəvərm hüququ izah edilir.

9.9. Standart

Məraqlı olan xəlin xahişilə gömrük xidməti, bütün zəruri hesab etdikləri informasiyaya malik olduqda, icra üçün məcburi olan göstərişləri verir.

Xəfşil. Gömrük məsələləri üzrə ikitəvərm

A. Müraciət etmə hüququ

10.1. Standart

Milli qanunvericilik gömrük məsələləri üzrə ikitəvərm hüququnu nəzərdə tutur.

10.2. Standart

Hüquqlarına və mənfəyinin bilavasitə gömrük xidmətinin qərarı və ya hərəkətsizliyi ilə toxunulan istənilən xəlin ikitəvərm hüququ vardır.

10.3. Standart

Gömrük xidmətinin qərarı və ya hərəkətsizliyi ilə hüquqlarına və mənfəyinin toxunulan xəlq, o, gömrük xidmətinə verdikdən sonra, soruşuna görə milli qanunvericiliklə müəyyən edilmiş müddətdə bu cür qərarın və ya hərəkətsizliyin şərtləri bildirilir. Bu, ikitəvərm ilə nəticələnən və ya nəticələnməyən bilirdir.

10.4. Standart

Milli qanunvericilik gömrük xidmətinin ilkin ikayətvermə hüququnu nəzərdə tutur.

10.5. Standart

İkayət gömrük xidməti tərtibatından alınmadan saxlanıldıqı halda, ikayətvermənin gömrük xidmətinin əsli olmayan orqana sonradan ikayətvermə hüququna malikdir.

10.6. Standart

Sonuncu instansiyada ikayətvermənin xidmətə orqanına müraciət etməyə haqlıdır.

B. ikayət forması və verilməsi üçün şərtlər

10.7. Standart

İkayət yazılı formada verilməli və təsdiqlənməlidir.

10.8. Standart

Gömrük xidmətinin qərarından verilən ikayət üçün əl müddələri qoyulur ki, rizçinin ikayət verilən qərarı öyrənmək və ikayət rizisi hazırlamaq üçün kifayət qədər vaxtı olsun.

10.9. Standart

Gömrük orqanlarına ikayət verildiyi hallarda gömrük xidməti eyni zamanda hər hansı təsdiqəici sübutların təqdim edilməsini tələb etmir, lakin müvafiq hallarda bu cür sübutların təqdim edilməsi üçün yetərli vaxt ayırır.

C. ikayət baxılması

10.10. Standart

Gömrük xidməti ikayət üzrə qərar çıxarır və mümkün qədər qısa müddətdə rizçiyə müvafiq yazılı bildiri göndərir.

10.11. Standart

Gömrük xidməti ikayətin təmin edilməsini rədd edirsə, o, sənəbli yazılı formada göstərir və riz çini onun müvafiq inzibati və ya müstəqil orqana sonrakı ikayətvermə hüququ, habelə bu cür ikayət verilməsi üçün ayrılacaq müddət barədə məlumatlandırır.

10.12. Standart

ikayət təmin olunursa, gömrük xidmətinin qısa müddətdə öz qərarını və ya müstəqil orqanın, yaxud məhkəmə orqanının qərarını, gərək, bu qərarla bağlı ikayətvermə zərər, icra edir.

---

lav 3

Xüsusi lavlar

A. Xüsusi lavları

Malların gömrük razisinə gətirilməsi

İfəsil. Mal bəyannaməsi veriləndə gömrük rəsmiyyət təkiləri

Anlayların tərifləri

Bu Fəsilə iştirakçıların anlayışlarına aiddəkiləri bildirir:

E.1/F.1 «**yük bəyannaməsi**» — kommersiya təyinatlı nəqliyyat vasitələri gəldikdən və ya yola düşdükdən vəvə ləvəyə bununla eyni anda təqdim edilən, gömrük razisinə gətirilən və ya bu razidən aparılan yük haqqında gömrük xidməti tərəfindən tələb olunan informasiyanı kəsətdir nəməlumatlar;

E.2/F.3 «**daşıyıcı**» — malların faktiki daınmasını həyata keçirən və ya nəqliyyat vasitəsindən istifadəyə görə cavabdeh olan şəxs;

E.3/F.2. «**mal bəyannaməsi veriləndə gömrük rəsmiyyət təkiləri**» — malların gömrük razisinə gətirildiyi andan gömrük rejimi altına yerləşdiriləndə, marağı olan şəxslər tərəfindən və gömrük xidməti tərəfindən həyata keçirilən bütün məliyyatlar.

Prinsiplər

1. Standart

Mal bəyannaməsi veriləndə gömrük rəsmiyyəti bu Fəslin müddələri ilə təbiiq ediləndə Bələvənin müddələri ilə tənzimlənir.

2. Təvsiyə edilən qayda

Mal bəyannaməsi veriləndə gömrük rəsmiyyəti malların mənbə ölkəsindən və ya göndərildiyi ölkədən asılı olmayaraq, eyni dərcdə təbiiq edilə bilər.

Malların gömrük razisinin gətirilməsi

(a) Malların gömrük razisinin gətiriləcəyi yerlər

3. Standart

Milli qanunvericilik malların gömrük razisinin gətirilmə yerlərini müəyyən edir. Gömrük xidməti yalnız nəzarət məqsədləri üçün lazım bildiyi hallarda malların bilavasitə gömrük orqanına və ya gömrük xidməti tərəfindən müəyyən edilmiş yerə çatdırılma marşrutlarını müəyyən edir. Bu yerlərin və marşrutların təyin edilməsi üçün müəyyən amillər, o cümlədən ticarətin məxsusi tələbatları nəzərə alınır.

Bu Standart gömrük razisində yerləşən limanda və ya hava limanında dayanmadan həmin gömrük razisini keçəndən sonra və ya hava gəmiləri ilə daşıyan mallar barədə təbiiq edilmir.

(b) Daşıyıcının vəzifələri

4. Standart

Daşıyıcı bütün malların yük bəyannaməsində göstərilmiş görünüş və ya onlar barədə informasiyanın gömrük xidmətinin nəzarətində istənilən digər icaz verilmə üsulla çatdırılmasına görə gömrük xidməti qarşısında məsuliyyət daşıyır.

5. Standart

Malların gömrük razisinin gətirilməsi daşıyıcı üçün onların gecikdirilmədən bilavasitə gömrük orqanına və ya gömrük orqanı tərəfindən müəyyən edilmə

dig r yer , t l b olunan yerl rd mü yy n edilmi mar rutlarla getm kl çatdırmaq v zif si yaradır. Bu zaman malların v ziyi tinin d yi dirilm sin v ya qabla dırmalarının z d l nm sin , habel gömrük plomblarının z d l nm sin yol verilmir.

Bu Standart gömrük razisind yerl n limanda v ya hava limanında dayanmadan h min gömrük razisini keç n d niz v ya hava g mil ri il da inan mallar bar d t tbiq edilmir.

6. Standart

g r malların gömrük razisin g tirildikl ri yerd n s lahiyy tli gömrük orqanına v ya mü yy n edilmi dig r yer çatdırılması q za v ya fors-major halları n tic sind dayandırılırsa, da ıyıcı mallardan icaz siz istifad y yol verilm m si v Gömrük xidm tinin v ya dig r s lahiyy tli orqanların q zanın xarakteri v ya malların çatdırılmasının k silm sin s b b olmu dig r hallar bar d m lumalandırılması üçün bütün m qs d uy un t dbirl ri görm y borcludur.

Malların gömrük xidm tin t qdim edilm si

(a) S n dl r

7. Tövsiy edil n qayda

Malların t qdim edilm li oldu u gömrük orqanı malların gömrük razisin g tirildikl ri yerd yerl mirs , gömrük xidm ti yalnız n zar t m qs dl ri üçün bunu z ruri saydı ı hallarda s n dl rin g tirilm yerind verilm sini t l b etm lidir.

8. Standart

Gömrük xidm ti s n dl ri malların ona t qdim edilm si il laq dar t l b etdiyi hallarda bu s n dl rd olan informasiya yalnız malların v n qliyyat vasit l rinin eynil dirilm si üçün lazım olan m lumatlarla m hdudla ır.

9. Tövsiy edil n qayda

Gömrük xidm ti t l b olunan m lumatları da ıyıcının adi s n dl rind olan m lumatlarla m hdudla dırmalı v bu m qs dl r üçün n qliyyat sah sind beyn l xalq sazi l rd n z rd tutulan t l bl r saslanmalıdır.

10. Tövsii edil n qayda

Gömrük xidm ti ad t n yük b yannam sini malların t qdimi üçün t l b olunan yegan s n d kimi q bul etm lidir.

11. Tövsii edil n qayda

Malların t qdimi üçün t l b olunan s n dl rin q bulu üzr m sul olan gömrük orqanı, h mçinin mal b yannam sini d q bul etm y s lahiyy t l ndirilm lidir.

12. Tövsii edil n qayda

g r gömrük xidm tin t qdim edil n s n dl r bu m qs dl r üçün i l dilm si rtl ndirilm mi dild , yaxud malların g tirildiği ölk nin dili olmayan dild t rtib olunmu sa, gömrük xidm ti sas n bu s n dl rd olan müf ss l m lumatların t rcüm sini t l b etmir.

(b) Malların i vaxtından k nar g tirilm si

13. Standart

Gömrük xidm ti gömrük orqanına i vaxtından k nar g tirilm halında mallardan gömrük razisind icaz siz istifad nin qar ısının alınması üçün da ıyıcı t r find n görül n ehtiyat t dbirl rini mü yy n edir.

14. Tövsii edil n qayda

Da ıyıcının sor usu sasında v gömrük xidm ti t r find n saslı hesab edil n s b bl r gör , sonuncu, imkan daxilind , mal b yannam si veril n d k olan gömrük r smiyy tçilikl rinin gömrük orqanının i vaxtı xaricind yerin yetirilm sin icaz verm y borcludur.

Malların bo aldılması

(a) Malların bo aldılma yerl ri

15. Standart

Milli qanunvericilik malların bo aldılmasına icaz veril n yerl ri mü yy nl dirir.

16. Tövsiy edil n qayda

Mara ı olan xsin sor usu sasında v gömrük xidm ti t r find n sashı sayılan s b bl r gör , sonuncu, malların bo aldılmasının bu m qş dl r üçün mü yy n edilm mi dig r yerl rd h yata keçirilm sin icaz verm y borcludur.

(b) Malların bo aldılmasına ba lanılması

17. Standart

Yükün bo aldılmasına n qliyyat vasit sinin yük bo altma yerin g lm sind n sonra n qısa müdd td icaz verilir,

18. Tövsiy edil n qayda

Mara ı olan xsin sor usu sasında v gömrük xidm ti t r find n sashı sayılan s b bl r gör , sonuncu, imkan daxilind malların gömrük orqanının i vaxtından k nar keçirilm sin icaz verm lidir.

Yı ımlar

19. Standart

A a ıdakılarla ba lı gömrük xidm ti t r find n alınan yı ımlar göst ril n xidm tl rin t qribi d y ri il m hdudla ır.

- mal b yannam si veril n d k gömrük r smiyy tçilikl rinin gömrük orqanının i vaxtından k nar yerin yetirilm si il ba lı;
- malların bu m qş dl r üçün mü yy n edilm mi dig r yerl rd bo aldılması il ba lı v ya malların gömrük orqanının i vaxtından k nar bo aldılması il ba lı.

II f sil. Malların müv qq ti saxlanması

Anlayı ların t rifi

Bu F sild i l dil n anlayı lar a a ıdakıları bildirir:

E.1/F.1 «**yük b yannam si**» — kommersiya t yinatlı n qliyyat vasit si g ldikd n v ya yola dü dükd n vv l v ya bununla eyni anda t qdim edil n, gömrük razisin g tiril n v ya bu razid n aparılan yük

haqqında gömrük xidməti tərtib edilən informasiyanı kəsəndir nəmləmətlər;

E.2/F.2 «**malların müvəqqəti saxlanması**» — məlumiyyəti verilməsinə gözlənilən gömrük xidməti tərtib edilmiş razılıq və hasarlanma və ya hasarlanmamı açıq yerlərdə (müvəqqəti anbarlar adlanan) malların gömrük nəzarətində müvəqqəti saxlanması.

Prinsiplər

1. Standart

Malların müvəqqəti saxlanması bu Fəsilin müddəaları və tətbiq ediləcək yerdə rəhbərliklə bəslənin müddəaları ilə tənzimlənir.

2. Standart

Gömrük xidməti ticarət əlaqələrinin ödənilməsinin təmini üçün zəruri saydığı bütün hallarda müvəqqəti saxlanma anbarları yaradılmasına icazə verir.

3. Təvsiyə edilən qayda

Miqdarından, mənbə ölkəsindən və ya göndərildiyi ölkədən asılı olmayaraq, bütün malların müvəqqəti saxlanma icazə verilməlidir. Bununla belə, təhlükəli mallar, başqa mallara ziyan vura bilən mallar, yaxud xüsusi saxlanma rəiti tələb edilən malların müvəqqəti saxlanma icazəsi xüsusi təchiz edilmiş və səlahiyyətli orqanlar tərtib etdikləri onları qəbul üçün təyin edilmiş anbarlarda icazə verilməlidir.

Sənədlər

4. Standart

Malların müvəqqəti saxlanma yerlərdəki üçün tələb edilən yeganə sənəd, bu malların təsviri olan və onlar gömrük xidmətinə təqdim edilərkən istifadə edilən sənəddir.

5. Təvsiyə edilən qayda

Gömrük xidməti yük məlumiyyəti və ya digər kommersiya sənədi malların müvəqqəti saxlanma qoyulması üçün lazım olan yeganə sənəd kimi qəbul etməyə

bir rti borcludur ki, bu yük b yannam sind v ya dig r kommersiya s n dind adı ç kil n mallar müv qq ti anbara yerl dirilsin.

Müv qq ti anbarların idar edilm si

6. Standart

Gömrük xidm ti müv qq ti anbarların qurulmasına, t chiz edilm si v i inin t kilin aid t l bl ri, habel malların saxlanması, anbar uçotunun v hesabatının aparılması v gömrük n zar tinin h yata keçirilm si üçün rti ri mü yy n edir.

caz li m liyyatlar

7. Standart

Müv qq ti saxlandca olan mallar bar sind gömrük xidm ti t r find n sashı sayılan s b bl r gör onların d yi ilm z kild qorunmasının t mini üçün adi m liyyatların h yata keçirilm sin icaz verilir.

8. Tövsiy edil n qayda

Müv qq ti saxlandca olan mallar bar sind gömrük xidm ti t r find n sashı sayılan s b bl r gör onların müv qq ti anbardan aparılmasının v sonraki n qlinin sür tl ndirilm si üçün z ruri olan adi m liyyatların h yata keçirilm sin icaz verilm lidir.

Müv qq ti saxlancın müdd ti

9. Standart

Milli qanunvericilik müv qq ti saxlanc üçün m hdud müdd t mü yy n edirs , bu müdd t idxalçının malların h r hansı ba qa gömrük rejimi altında yerl dirilm si üçün z ruri r smiyy tçilikl ri tam kild yerin yetirm k imkanına malik olması üçün kifay t etm lidir.

10. Tövsiy edil n qayda

Mara ı olan xsin sor usu sasında v gömrük xidm ti t r find n sashı sayılan s b bl r gör gömrük xidm ti ilkin mü yy n edilmi müdd ti uzatmalıdır.

Yararsız hala dü mü v ya z d l nmi mallar

11. Tövsiiy edil n qayda

Müv qq ti anbardan aparılanad k q za v ya fors-major hallar n tic sind yararsız hala dü mü , xarab olmu v ya z d l nmi malların bir rtl yararsız, korlanmı v ya z d l nmi halda g tirilmı mallar bar sind oldu u kimi gömrük r smil dirilm sin icaz verilir ki, yararsızlıq korlanma v ya z d l nm gömrük xidm ti üçün q na tb x sayılan lazımı qaydada mü yy n edilsin.

Müv qq ti anbardan aparma

12. Standart

Mallar üz rind s r ncam verm k hüququna malik olan ist nil n xs, h r bir halda t tbiq edil n rtl r v r smiyy tçilikl r m l edilm si rti il on-ları müv qq ti anbardan aparma a haqlıdır.

13. Standart

Mallar müv qq ti anbardan mü yy n edilmi müdd td aparılmadıqda, milli qanunvericilik hansı qaydaya m l etm k lazım oldu unu mü yy nı dirir.

B. Xüsusi lav si

idxal

If sil. S rb st dövriyy üçün buraxılı

Anlayı ların t rifi

Bu F sild i l dil n anlayı lar a a ıdakıları bildirir:

E.1/F.3 «**s rb st dövriyy üçün buraxılı**» — öd nilm li olan bütün idxal rüsumları v vergil r öd nildikd n v bütün lazımı gömrük r smiyy tçilikl ri yerin yetirildikd n sonra g tiril n malların gömrük razisind s rb st dövriyy y daxil olmasını n z rd tutan gömrük rejimi;

E.2/F.1 «**s rb st dövriyy d olan mallar**» — gömrük xidm ti t r find n üz rind s r ncam verilm sin m hdudiyy t qoyulmayan mallar.

Prinsiplər

1. Standart

Sərbəst dövriyyə üçün buraxılış bu Fəsilin müddələri ilə vətəndaş oluna biləcək yərdərcə, Bələdiyyələrin müddələri ilə tənzimlənir.

Sənədlər

1. Təvsiyə edilən qayda

Milli qanunvericilik mənbəyənəmin standart formasına alternativ olan mənbəyənətm formalarını nəzərdə tutmalıdır, bir tərəftən, onlar sərbəst dövriyyə üçün buraxılış üçün nəzərdə tutulan mallara aid zəruri məlumatların təqdim edilməsini təmin etsin.

İfəsil. Tkrar idxal

Anlayların tərifi

Bu fəsildə iştirakçıların anlayışları aşağıdakıları bildirir:

E.1/F.3 «**sərbəst dövriyyə üçün buraxılış**» — ödənilmiş olan bütün idxal rüsumları və vergilərdən ödəndikdən və bütün lazımi gömrük rəsmiyyətləri yerinə yetirildikdən sonra gətirilən malların gömrük rəzisində sərbəst dövriyyəyə daxil olmasının nəzərdə tutulan gömrük rejimi;

E.2/F.3 «**kompensasiya edilən məhsullar**» — bəzən gömrük rəzisində emal rejimində istifadəyə icaz verilməyən, malların istehsalının, emalının və ya təmirinin nəticəsi olan məhsullar;

E.3/F.3 «**geriyə qaytarmaq niyyəti elan edilmiş aparılan mallar**» — deklarant tərəfindən təkrar idxal niyyəti göstərilən, dəyişməz halda təkrar idxal edilməsini təmin etmək üçün bəzən gömrük xidməti tərəfindən eyniləndirilməmiş üzrətdə birləşdirilən mallar;

E.4/F.1 «**sərbəst dövriyyədə olan mallar**» — gömrük xidməti tərəfindən üzrətdə sərəncam verilməmiş məhdudiyət qoyulmayan mallar.

E.5/F.4 «**eyni vəziyyətdə təkrar idxal**» — eyni gömrük rejimidir ki, ona uyğun olaraq və ya aparılmış mallar bir tərəftən idxal gömrük rüsumları və vergilərdən azad edilmiş sərbəst dövriyyəyə buraxılır ki, onlar

xaricd istehsal, emal v ya t mir üzr heç bir m liyyata m ruz qalmamı olsunlar v aparılma il ba lı verilmi rüsümların v vergil rin qaytarılması v ya v zinin öd nilm si, yaxud onlardan azad edilm v ya ist nil n subsidiyalar v ya dig r öd m l r n tic sind t l b olunmalı bütün m bl l r öd nilmi olsun. T krar idxala s rb st dövriyy d olmu v ya kompensasiya ed n m hsullar olmu mallar bar sind yol veril bil r.

Prinsipl r

1. Standart

Eyni v ziyy td t krar idxal bu F slin müdd aları il v t tbiq edil bil c yi d r c d Ba lav nin müdd aları il t nziml nir.

T tbiq sah si

2. Standart

Eyni v ziyy td t krar idxala h tta o halda icaz verilir ki, aparılmı malların yalnız bir hiss si qaytarılsın.

3. Standart

g r rait sas verirs , eyni v ziyy td t krar idxala h tta malların geriy g tirilm si onları aparmı xs yox, ba qa xs t r find n h yata keçirildiyyi halda da icaz verilir.

4. Standart

Eyni v ziyy td t krar idxal o sasa gör r dd edilm m lidir ki, mallar xaricd olark n istifad olunmu v ya z d l nmi , yaxud da köhn lmi v ziyy t dü mü dür.

5. Standart

Eyni v ziyy td t krar idxala o sasa gör r dd cavabı verilm m lidir ki, xaricd olark n mallar, onların qorunması v saxlanması üçün lazım olan m liyyatlara m ruz qalmı lar, lakin bir rtl ki, bu cür m liyyatlar malların aparılması anında onların d y rinin artmasına s b b olmasın.

6. Standart

Eyni v ziyy td t krar idxal bilavasit xaricd n g tiril n mallarla m hdudla mır, ona h mçinin artıq ba qa gömrük rejimi altına yerl dirilm mallar üçün d yol verilir.

7. Standart

Eyni v ziyy td t krar idxal o sasa gör r dd edilm m lidir ki, mallar onların geriy g tirilm si niyy ti bar d elan edilm d n aparılmı dır.

Eyni v ziyy td t krar idxal üçün vaxt m hdudiy ti

8. Standart

El bir müdd t mü yy n edilm s ki, o keçdikd n sonra eyni v ziyy td t krar idxala yol verilmir, onun davamiyy ti h r bir hala dair müxt lif xüsusatlari n z r almaq üçün kifay t etm lidir.

S lahiyy tli gömrük orqanları

9. Standart

Gömrük xidm ti yalnız o hallarda eyni v ziyy td t krar idxal edil n malların aparıldıqları gömrük orqanında b yan edilm sini t l b edir ki, bu cür b yanetm t krar idxal rejimin köm k etsin.

Mal b yannam si

10. Standart

Malların beyn lخالq da ınması üçün istifad edil n qabla dırılmaların, konteynerl rin, altlıqların v kommersiya t yinatlı n qliyyat vasit l rinin t krar idxalı üçün o halda yazılı mal b yannam si t l b olunur ki, bu, qabla dırılmaların, konteynerl rin, altlıqların v kommersiya t yinatlı n qliyyat vasit l rinin aparılması zamanı s rb st dövriyy d olmaları gömrük xidm ti üçün q na tb x üsulla t sdiq edilsin.

Geriy g tirilm k niyy ti bildirilm kl aparılan mallar

11. Standart

Deklarantın sorusu ilə gömrük xidməti geriyə qaytarmaq niyyəti bildirilməklə malların aparılmasına icaz verir və onların təkrar idxalına kömək edən bütün lazımi tədbirləri görür.

12. Standart

Gömrük xidməti geriyə qaytarmaq niyyəti bildirilməklə aparılan malların eyniləndirilməsinə əlverişli müyyəndir. Bu, həyata keçirildikdən sonra, malların xarakteri və toxunulan maraqların mühümlüyü lazımi qaydada nəzərdə tutulur.

13. Təvsiyə edilən qayda

Geriyə qaytarmaq niyyəti bildirilməklə aparılan mallara münasib tədbirlər tətbiq edilə bilən ixrac rüsumları və vergilərdən azad etmə tədbiri tətbiq edilə bilər.

14. Standart

Hər bir halda tədbirlər tətbiq edilə bilən müvafiq rəqlər və rəsmiyyətçiliklər məl olunduqca, maraqlı olan xəsin sorusu ilə gömrük xidməti geriyə qaytarmaq niyyəti bildirilməklə malların aparılmasını bərdəflik ixrac ilə əvəzləməyə icaz verir.

15. Təvsiyə edilən qayda

Əgər eyni mələdlərlə geriyə qaytarmaq niyyəti bildirilməklə aparılırsa, deklarantın sorusu ilə gömrük xidməti mələləklə aparılarkən verilən, geriyə qaytarmaq niyyəti elan edilə bilən qaydada aparılmaya dair bəyannamənin təkrar idxalın sonrakı halları və bu mələnin müyyəndə vaxt ərzində aparılması üçün etibarlı olmasına icaz verməyə borcludur.

III f sil. dxal rüsum və vergilərdən azad edilmə

Anlayıların tərifləri

Bu F siləndə tərifləndirilən anlayışlara aşağıdakıları bildirir:

E.1/F.2 «**srəbəst dövriyyə üçün buraxılış**» — ödənilməli olan bütün idxal rüsumları və vergilərdən ödəniləndikdən sonra bütün lazımi gömrük

r smiyy tçilikl ri yerin yetirildikd n sonra g tiril n malların gömrük razisind s rb st dövriyy y daxil olmasını n z rd tutan gömrük rejimi;

E.2/F.1 «**idxal gömrük rüsum v vergil rind n azad edilm**» — mallar mü yy n rtl r v mü yy n m qsd lrl g tirilmis , adi tarif t snifatından v ya öd nilm li olan gömrük rüsum v vergil rinin m bl ind n asılı olmayaraq, malların idxal gömrük rüsum v vergil rind n azad edilm kl s rb st dövriyy y buraxılması.

Prinsipl r

1. Standart

S rb st dövriyy y buraxılı üçün b yan edilm mallar üzr idxal gömrük rüsum v vergil rind n azad edilm bu F slin müdd aları il t tbiq edil bil c yi d r c d Ba lav nin müdd aları il t nziml nir.

T tbiq sah si

2. Standart

Milli qanunvericilik idxal gömrük rüsum v vergil rind n azad edilm hallarının siyahısını mü yy n edir.

3. Standart

dxal gömrük rüsum v vergil rind n azad edilm bilavasit xaricd n g tiril n mallarla m hdudla mır, ona h mçinin ba qa gömrük rejimi altına yerl dirilm mallar üçün d yol verilir.

4. Tövsiy edil n qayda

dxal gömrük rüsum v vergil rind n azad edilm beyn lخال müqavil y gör qar ılıqlılıq sasında t tbiq edildiyi hallar istisna olmaqla, bu cür azad edilm malların m n ölk sind n v ya gönd rilm ölk sind n asılı olmayaraq t tbiq edilm lidir.

5. Standart

Milli qanunvericilik idxal gömrük rüsum v vergil rind n azad edilm üçün ilkin icaz t l b olundu u halların siyahısını v bu cür icaz ni verm y

s lahiyy tli ndirilmis orqanları müyy n edir. Bu cür hallar mümkün q d r az olmalıdır.

6. Tövsiy edil n qayda

Razılı a g l n T r fl r, malların beyn l xalq müqavil l r l n z rd tutulmu idxal rüsüm v vergil rind n azad olunması t tbiq edil rk n, onlarda qoyulmu rtl ri n z r almalı, habel bu cür beyn l xalq müqavil l r qo ulma imkanını diqq tli öyr nm lidirl r.

7. Tövsiy edil n qayda

dxal rüsüm v vergil rind n v iqtisadi qada a v m hdudiyy tli rd n azad edilm , göst ril n rtl r sasında, h mçinin bu cür azad etm nin t tbiq edilm si üçün milli qanunvericilikl n z rd tutulmu bütün dig r t l bl r m l edilm kl , a a ıdaki mallar üzr t tbiq edilm lidir:

(a) s lahiyy tli orqanlar t r find n müv kkil edilmi t kilatlar v ya laboratoriyalar üçün n z rd tutulmu hallarda insan m n li müalic vi preparatlar, qan v hüceyr qruplarının t yin edilm si üçün reaktivl r;

(b) gömrük xidm ti t r find n çox cüzi d y r malik nümün l r kimi qiym tli ndiril n v yalnız onlarla eyni növd n olan mallara sifari l r alınması m qs di il istifad edilm li olan, kommersiya d y ri olmayan nümün l r;

(c) kommersiya, s naye v ya k nd t s rrüfatı t yinatlı qur ular v ya avadanlıqlardan ba qa, xs t r find n bu ölk y daimi ya ayı yerin köçm m qs di il , bu xsl birlikd v ya ondan ayrıca ölk y g tiril n, h min xs v ya onun ail üzvl ri t r find n xsi v pe m qs dl ri il istifad üçün n z rd tutulmu da inan mlak;

(ç) vv lki sahibi v fat ed n zaman g tirilm ölk sind sas daimi ya ayı yeri olan xs t r find n miras alınmı yalar, bir rtl ki, bu xsi mlak yaları v fat etmi sahibi t r find n xsi m qs dl r üçün istifad edilmi olsun;

(d) spirt, alkoqollu içkil r v tütün m mulatları istisna olmaqla, ümumi d y rl ri p rak nd satı qiym tli ri sasında milli qanunvericilikl müyy n edilmi m bl d n artıq olmayan xsi h diyy l r;

(e) müvəkkil xeyriyyəçilik və insansevərlik təkilatı tərəfindən və onun nəzarəti altında ehtiyacı olan xsl r pulsuz paylanması üçün bu təkilata hədiyyə kimi göndərilən, yeyinti məhsulları, dərmanlar, paltar və adyallar kimi mallar;

( ) gömrük xidməti tərəfindən olunan təsdiqedicilərdən tələp edilən kərti ilə, idxal ölkəsində daimi yaayan xsl r mükafatlar;

(f) səlahiyyətli orqanların buna müvəkkil etdiyi təkilatlar tərəfindən gətirilən, hərbi qəbiristanlıqların tikintisi, təmiri və tərtibatı üçün materiallar; tabutlar, dəfn urnaları və tərtibat üçün dəfn ləvazimatları;

(g) milli qanunvericiliklə müəyyən edilən, kommersiya dəyəri olmayan sənədlər, blanklar, nərhlər, hesabatlar və sair predmetlər;

( ) dini sitayiş yolları; və

(h) testlərdə məqsədi ilə gətirilən məhsullar, birləşdirilən, bu məhsulların gətirilən miqdarı testlərdə üçün birmənalı kildə lazım olan miqdardan artıq olmasın və bu məhsullar testlərdə zamanı tam istifadə olunsun, yaxud qalmı məhsullar təkrar ixrac olunsun və ya gömrük xidmətinin nəzarəti altında kommersiya baxımından dəyərsiz və ziyyətə salınsın.

C. Xüsusi ləvsi

xrac

İf sil. Bird f lik ixrac

Anlayı lərin tərifi

Bu F silde i l dil n anlayı lara a ıdakıları bildirir:

E.1/F.1 «**Bird f lik ixrac**» — gömrük razisində aparılan və daimi onun hüdudlarından kənardə qalmaq üçün nəzərdə tutulan, sərbəst dövriyyədə olan mallara təbiiq edilə bilən gömrük rejimi.

Prinsiplər

1. Standart

Bird f lik ixrac bu F slin müdd aları il , t tbiq edil bil c yi d r c d Ba lav nin müdd aları il t nziml nir.

S n dl m

2. Tövsiy edil n qayda

Milli qanunvericilik malların mal b yannam sinin standart formasına alternativ olan b yanetm formalarını n z rd tutmalıdır, bu rtl ki, onlar bird f lik ixrac üçün n z rd tutulan mallara aid z ruri m lumatların t qdim edilm sini t min etsinl r.

T yinat m nt q sin g lm nin t sdiqi

3. Standart

Gömrük xidm ti malların xarici ölk y g lm si faktının t sdiqini m cburi qaydada t l b etmir.

Ç. Xüsusi lav si

Gömrük anbarları v s rb st zonalar

I f sil. Gömrük anbarları

Anlayı ların t rifi

Bu F sild i l dil n anlayı lar a a ıdakıları bildirir:

E.1/F.1 «**gömrük anbarı rejimi**» — el gömrük rejimidir ki, ona uy un olaraq g tiril n mallar gömrük n zar ti altında bunun üçün mü yy n edilmi yerd (gömrük anbarında) idxal gömrük rüsumları v vergil ri öd nilm d n saxlanılır.

Prinsipl r

1. Standart

Gömrük anbarı rejimi bu F slin müdd aları il v t tbiq oluna bil c yi d r c d Ba lav nin müdd aları il t nziml nir.

Gömrük anbarlarının tipləri

2. Standart

Milli qanunvericilik mallar üzrində sərəncam vermək hüququ olan istənilən xsl r üçün açıq olan gömrük anbarları (açıq gömrük anbarları) nəzərdə tutulur.

3. Standart

Ticarətin spesifik tələbatlarını ödəmək üçün zəruri olduğu hallarda, milli qanunvericilik yalnız müəyyən xsl r tərfindən istifadə üçün nəzərdə tutulan gömrük anbarları (qapalı gömrük anbarları) nəzərdə tutulur.

Yaradılması, iştirakı və nəzarəti

4. Standart

Gömrük xidməti gömrük anbarlarının yaradılması, yararlılığı və iştirakı, habelə gömrük nəzarəti məqsədləri ilə görülməli tədbirlər əldə edilə bilər.

Malların gömrük anbarlarında saxlanması, uçot və hesabat aparılması üzrə görülməli tədbirlər gömrük xidməti ilə razılaşdırılmalıdır.

Malların saxlanma buraxılması

5. Təvsiyə edilən qayda

Açıq Gömrük anbarlarında aşağıdakı mülahizələrə əsasən müəyyən edilənlərdən başqa, idxal rüsumları və vergiləri tutulan və ya qadağalar və məhdudiyatları altına düşən, gətirilən malların bütün növlərinin saxlanmasına icazə verilməlidir:

- ictimai xəlf və ya asayiş, ictimai təhlükəsizlik, ictimai gigiyena və ya sağlamlıq, yaxud baytarlıq və ya fitosanitar qaydaları;
- patentlərin, ticarət nişanlarının və müəllif hüquqlarının qorunması. Təhlükəli mallar, başqa mallara ziyan vura bilən mallar və ya xüsusi saxlanma tələbləri olan mallar xüsusi olaraq bu cür malların saxlanması üçün nəzərdə tutulmuş gömrük anbarlarında saxlanmalıdır.

6. Standart

Gömrük xidməti qapalı gömrük anbarlarında saxlanmaya buraxılan malların növünü təyin edir.

7. Təvsiyə edilən qayda

Barlı rəndə ixrac zamanı idxal gömrük rüsumları və vergilərinin qaytarılması nəzərdə tutulan mallar, bu cür qaytarılma hüququ almaq üçün gömrük anbarlarına o rətlə buraxıla bilər ki, onlar sonradan ixrac üçün nəzərdə tutulsunlar.

8. Təvsiyə edilən qayda

Müvafiq tə idxal rejimi altına yerləşdirilməyən mallar gömrük anbarlarına, onların sonradan ixracı və ya onlar üzərində digər icazəli sərəncam vermə məqsədi ilə bu rejim üzrə öhdəliklərdə dayandırılmaqla və ya bitirilməklə buraxıla bilər.

9. Təvsiyə edilən qayda

ixrac üçün nəzərdə tutulmuş, daxili rüsumlar və vergilərdə tutulmalı olan və ya tutulmuş mallar bu cür daxili rüsumlar və vergilərdən azad edilmə və ya onların qaytarılması hüququnu almaq məqsədi ilə gömrük anbarlarına bir rətlə buraxıla bilər ki, onlar sonradan ixrac üçün nəzərdə tutulmuş olsunlar.

caz verilməmiş liyyatlar

10. Standart

Saxlanmada olan mallar üzərində sərəncam vermə hüququ olan istənilən şəxs, gömrük xidməti tərəfindən səsli sayılan sənədlər olduqda, aşağıdakılara icazə verilir:

(a) malları yoxlamağa;

(b) təbiiq edilə bilər halda, idxal rüsumları və vergilərinə ödəməklə nümunələr/problar götürməyə;

(c) malların sağlamlığının təmini üçün lazım olan məliyyatları icra etməyə;

(ç) qablaşdırmanın və ya mətə keyfiyyətlərinin yaxşılaşdırılması üçün lazım olan mallarla adi rəftar formalarının, yaxud da partiyalara bölmə, qablaşdırma yerlərinin qruplaşdırılması, çeşidləmə, markalama və

malların yenid n qabla dırılması kimi onların gönd rilm y hazırlanması üçün dig r adi m liyyatları icra etm y .

Saxlanm müdd ti

11. Standart

Gömrük xidm ti ticar tin t l batlarını n z r almaqla malların gömrük anbarlarında saxlanması üçün icaz verilmi maksimal müdd tini mü yy n edir, xarab olmayan mallarla ba lı bu cür müdd t bir ild n az olmamalıdır.

Sahiblik hüququnun ötürülm si

12. Standart

Gömrük anbarında olan mallar üz rind sahiblik hüququnun ötürülm sin icaz verilir.

Malların korlanması

13. Standart

Gömrük anbarı rejimi altında olduqları zaman v ya fors-major halları n tic sind yararsız hala dü mü v ya korlanmı mallar bar d , onların yararsız v ya korlanmı halda g tirilm olduqları halda oldu u kimi, s rb st dövriyy y buraxılı üçün b yan edilm sin icaz verilir, bir rtl ki, bu yararsızlıq v ya korlanma gömrük xidm ti üçün q na tb x olan lazımı qaydada mü yy n edilm olsun.

Malların götürülm si

14. Standart

Mallar üz rind s r ncam verm k hüququ olan ist nil n xs , h r bir halda t tbiq edil bil n rtl r v r smiyy tçilikl r m l edilm kl , malları ba qa gömrük orqanına v ya ba qa gömrük rejimi altına yerl dirm k üçün tamamil v ya gömrük anbarından hiss -hiss götürm y icaz verilir.

15. Standart

Milli qanunvericilik mallar gömrük anbarından mü yy n edilm müdd td aparılmadı ı halda hansı qaydaya m l etm k lazım oldu unu mü yy n edir.

Gömrük anbarının bəslənməsi

16. Standart

Gömrük anbarı ilə və edildikdən sonra, laqdar xsl r h r bir halda t tbiq edil bil n r t l r v r smiyy tçilikl r m l etm kl , malları ba qa gömrük anbarına keçirm k v ya ba qa gömrük rejimi altına yerl dirm k üçün yet rli vaxt verilm lidir.

II f sil. S rb st zonalar

Anlayı ların t rfi

Bu F sild i l dil n anlayı lar a a ıdakıları bildirir:

E.1/F.1 «**s rb st zona**» — Razılı a g l n T r fin razisinin el bir hiss sidir ki, onun hüdudları daxilind oraya yerl dirilm mallar ad t n idxal gömrük rüsumları v vergil ri bar sind gömrük razisinin hüdudlarından k narda olan mallar hesab olunur.

Prinsipl r

1. Standart

S rb st zonalara t tbiq edil n gömrük qaydaları bu F slin müdd aları il v t tbiq edil bil c yi d r c d , Ba lav nin müdd aları il t nziml nir.

Yaradılması v n zar t

2. Standart

Milli qanunvericilik s rb st zonaların yaradılmasına, bu cür zonalara buraxıla bil n malların kateqoriyalarına aid r t l ri mü yy n edir v s rb st zonalarda olark n malların m ruz qala bil c yi m liyyatların xarakterini n z rd tutur.

3. Standart

Gömrük xidm ti, s rb st zonaların yararlılı ına, qurulması v planla dırılmasına aid müvafiq t l bl r daxil olmaqla, gömrük n zar tinin h yata keçirilm si üçün r t l ri mü yy n edir.

4. Standart

Gömrük xidməti istənilən vaxt sərbəst zonada olan mallar üzrində yoxlama haqqına keçirməyə haqlıdır.

Malların buraxılması

5. Standart

Sərbəst zonaya tətbiq edilən bilavasitə xaricdən gətirilən mallar yox, həmçinin laqdar Razılığa gələn Türkiyənin gömrük razisində gətirilən mallar da buraxılır.

6. Təvsiyə edilən qayda

Xaricdən gətirilmiş malların sərbəst zonaya buraxılması, aşağıdakı mülahizələrə əsasən müəyyən edilmiş sərəmələrdən başqa, mənbə ölkəsində, göndərilməyə təyinat ölkəsində əsaslı olmayaraq, tətbiq edilən minimum malların qadağaları və ya məhdudiyatları altına düşməsi şəraitində rədd edilmişdir:

- ictimai xəlf və ya əsəy, ictimai təhlükəsizlik, ictimai gigiyə və ya səlamətlik, yaxud da bəyətlik və ya fitosanitar qaydalar; və ya
- patəntlərin, ticarət nişənlərinin və müəllif hüquqlarının qorunması. Təhlükəli mallar, başqa mallara ziyan vura bilən mallar və ya xüsusi saxlanma şəraiti tələb edilən mallar bu cür malların saxlanması üçün xüsusi olaraq nəzərdə tutulmuş sərbəst zonalarda saxlanma üçün buraxılmalıdır.

7. Standart

Aparıldıkları zaman bəyət rəndə idxal rüsum və vergilərdən azad edilmiş və ya onların qaytarılması nəzərdə tutulan, sərbəst zonaya buraxılan mallara, onların sərbəst zonaya yerləşdirildikdən dərhal sonra bu cür azad edilmiş, yaxud rüsum və vergilərin qaytarılması təbiiq edilir.

8. Standart

Aparıldıkları zaman bəyət rəndə daxili rüsum və vergilərdən azad edilmiş və ya onların qaytarılması nəzərdə tutulan, sərbəst zonaya buraxılan mallara, onların sərbəst zonaya yerləşdirildikdən sonra bu cür azad edilmiş və ya rüsum və vergilərin qaytarılması təbiiq edilir.

9. Tövsii edil n qayda

Malları mü ayi t ed n s n dl rd lazımı m lumatlar varsa, gömrük xidm ti s rb st zonaya bilavasit xaricd n g tirilmı mallara dair mal b yannam si t l b etm m lidir.

T minatlar

10. Tövsii edil n qayda

Gömrük xidm ti malların s rb st zonaya buraxılması üçün t minatlar t l b etm m lidir.

caz veril n m liyyatlar

11. Standart

S rb st zonaya buraxılmı mallara münasib td onların salamatlı ının t mini üçün m liyyatların, habel qabla dırmalarının v ya mt keyfiyy tl rinin yax ıla dırılması üçün mallarla adi rftar formalarının, yaxud da partiyalara bölm , qabla dırma yerl rinin qrupla dırılması, çe idl m , markalanma v malların yenid n qabla dırılması kimi onların gönd rilm y hazırlanması üçün dig r adi m liyyatların icrasına icaz verilir.

12. Standart

g r s lahiyy tli orqanlar s rb st zonada emal v ya istehsal üzr m liyyatların h yata keçirilm sin yol verirl rs , bu orqanlar mallar üz rind aparılan emal v ya istehsal m liyyatlarının ümumi c h tl rini v /v ya t fsilatların s rb st zonanın bütün razisind t tbiq edil n qaydalarda, yaxud da bu m liyyatları h yata keçir n t kilata veril n icaz d mü yy n edirl r.

S rb st zona hüduklarında istehlak olunan mallar

13. Standart

Milli qanunvericilik s rb st zonada istehlak edil n malların rüsum v vergil rd n azad edilm kl s rb st zonaya buraxıla bil c yi halların siyahısını v m l edilm li rtl ri mü yy n edir.

S rb st zonada olma müdd ti

14. Standart

Malların s rb st zonada olma müdd ti yalnız müst sna hallarda m hdudla dırılır.

Mülkiyy t hüquqlarının verilm si

15. Standart

S rb st zonaya buraxılmı mallara mülkiyy t hüquqlarının verilm sin yol verilir.

Malların aparılması

16. Standart

S rb st zonaya buraxılmı v ya orada istehsal edilmi malların, h r bir halda t tbiq edil bil n rtl r v r smiyy tçilikl r m l edilm kl , tamamil v ya qism n ba qa s rb st zonaya aparılmasına v ya ba qa gömrük rejimi altına yerl dirilm sin icaz verilir.

17. Standart

S rb st zonadan aparılma zamanı lazım olan yegan b yannam , onları mü yy n edilmi v t l b olunan gömrük rejimi altına yerl dirm k üçün ad t n t l b olunan mal b yannam sidir.

18. Tövsiy edil n qayda

g r s rb st zonadan aparıldıqdan sonra birba a xaric gönd ril n mallar bar d gömrük xidm tin s n d t qdim edilm lidirs , gömrük xidm ti artıq malları mü ayi t ed n s n dl rd olan m lumatlardan artıq m lumatlar t l b etm m lidir.

Rüsum v vergil rin hesablanması

19. Standart

S rb st zonadan aparılark n, s rb st dövriyy üçün buraxıla bil n malların d y rinin v miqdarının t yin edilm si m qs di il n z r alınmalı olan zamanı, habel raitd n asılı olaraq onlara t tbiq edil bil n idxal v ya daxili rüsum v vergil rin d r c l rini milli qanunvericilik mü yy n edir.

20. Standart

Milli qanunvericilik s rb st zonada emal v ya istehsal üzr m liyyatlardan sonra s rb st dövriyy üçün buraxılan mallardan raitd n asılı olaraq, tutula bil n idxal v ya daxili rüsum v vergil rin m bl inin mü yy n edilm si üçün t tbiq edil n qaydaları mü yy n edir.

S rb st zonanın ba lanması

21. Standart

S rb st zona l v edildiyi halda laq dar xsl r , h r bir halda t tbiq edil bil n rtl r v r smiyy tçilikl r m l edilm kl malların ba qa s rb st zonaya aparılması v ya h r hansı bir gömrük rejimi altına yerl dirilm si üçün yet rli vaxt verilm lidir.

D. Xüsusi lav si

Tranzit

If sil. Gömrük tranziti

Anlayı ların t rfi

Bu F sild i l dil n anlayı lar a a ıdakıları bildirir:

E.1/F.4 «**müv kkil yük alan**» — malları t yinat gömrük orqanına t qdim etm d n, onları bilavasit öz razisind alma a gömrük xidm ti t r find n müv kkil edilmi xs;

E2./F5. «**müv kkil yükönd r n**» — malları gönd r n gömrük orqanına t qdim etm d n, bilavasit öz razisind n gönd rm y gömrük xidm ti t r find n müv kkil edilmi xs;

E3./F1. «**n zar t ed n gömrük orqanı**» — bir v ya daha çox müv kkil yükönd r n v ya yükalana gör cavabdehlik da ıyan v bu baxımdan bütün gömrük tranzit m liyyatları üçün xüsusi funksiya yerin yetir n gömrük orqanı;

E4./F7. «**gömrük tranziti**» — el gömrük rejimidir ki, ona uy un olaraq mallar gömrük n zar ti altında bir gömrük orqanından dig r gömrük orqanına n ql edilir;

E5./F6. «**gömrük tranzit m liyyatı**» — malların gömrük tranziti rejimi altında gönd r n gömrük orqanından t yinat gömrük orqanına n qli;

E6./F. «**gönd r n gömrük orqanı**» — gömrük tranziti m liyyatının ba landı ı ist nil n gömrük orqanı;

E7./F. «**t yinat gömrük orqanı**» — gömrük tranziti m liyyatının ba a çatdı ı ist nil n gömrük orqanı;

E8./F. «**n qliyat vahidi**»:

(a) çıxarılan hiss l ri d daxil olmaqla, bir kub metr v daha çox daxili h cm malik konteynerl r;

(b) yed kl r v yarımyed kl r daxil olmaqla, yol n qliyat vasit l ri;

(c) d miryol s rni in v ya yük vaqonları;

(ç) lixtl r, barjalar v dig r g mil r v

(d) t yyar l r.

Prinsipl r

1. Standart

Gömrük tranziti bu F slin müdd aları il v t tbiq edil bil c yi d r c d Ba lav nin müdd aları il t nziml nir.

T tbiq sah si

2. Standart

Gömrük xidm ti malların öz razisind gömrük tranziti rejimi altında a a ıdaki da ınmalarına icaz verir:

(a) giri m nt q sind n çıxı m nt q sin d k;

(b) giri m nt q sind n daxili gömrük orqanında k;

(c) daxili gömrük orqanından çıxı m nt q sin d k;

Gönd r n gömrük orqanı t yinat gömrük orqanının malı eynil dir v ist nil n icaz siz müdaxil ni a kara çıxara bilm si üçün bütün lazımı t dbirl ri görür.

9. Tövsiy edil n qayda

Ba qa beyn lخالق sazi l rl n z rd tutulmayıbsa, gömrük xidm ti ad t n n qliyyat vahidl rinin malların gömrük plombları altında n qli üçün v v lc d n buraxılmasını t l b etm m lidir.

10. Standart

Yük n qliyyat vahidind da indı ı v bu zaman gömrük xidm ti t r find n plomblanmalı oldu u hallarda gömrük plombları bilavasit n qliyyat vahidin vurulur, lakin bu n qliyyat vahidi a a ıdaki qaydada qurulmalı v t chiz edilm lidir:

- (a) gömrük plombları sad v etibarlı üsulla qoyula bilm lidir;
- (b) görün n açılma izl ri qoymadan v ya gömrük plombu z d l nm d n n qliyyat vahidinin plomblanmı hiss sind n heç bir mal götürül v ya oraya qoyula bilm m lidir;
- (c) malların gizl dilm si üçün gizli yerl r olmamalıdır; v
- (ç) mallar saxlana bil n bütün yerl r gömrük yoxlanması üçün lveri li olmalıdır.

Gömrük xidm ti n qliyyat vahidinin gömrük tranzitinin m qs dl ri üçün etibarlı oldu u bar d q rar verir.

11. Tövsiy edil n qayda

Mü ayi t ed n s n dl r malları birm nalı kild eynil dirm y imkan verirs , onların da ınması gömrük plombları v ya b rkidici l vazimatlar qoyulmadan h yata keçirilm lidir. Lakin gömrük plombu v ya b rkidici l vazimat a a ıdaki hallarda t l b oluna bil r:

- gönd r n gömrük orqanı riskin idar edilm sini n z r alaraq bunu z ruri sayırsa;
- bu, ümumiyy tl gömrük tranziti m liyyatının asanla dırılmasına köm k edirs ;
- bu beyn lخالق sazi l n z rd tutulmu sa.

12. Standart

Yük prinsip etibarlı gömrük plombları altında da inmalıdırsa, lakin n qliyyat vahidini etibarlı kild plomblamaq mümkün deyils , yükün eynil dirilm sinin v icaz siz müdaxil nin tez a kar edilm sinin t mini üçün a a ıdaki üsullardan istifad olunur:

- n tic l ri tranzit s n dl rind müf ss l kild t svir edilm kl , malların tam yoxlanması;
- f rdi qabla dırmalara gömrük plombları v ya b rkidici l vazimatlar qoyulması;
- nümun l r , sxeml r , kill r , foto kill r v tranzit s n dl rin qo ulan dig r t fsilat vasit l rin istinadla malların tam t sviri;
- ciddi mar rutlar v müdd tl rin qoyulması; v
- gömrük mü ayi ti.

N qliyyat vahidinin plomblanmasından imtinaya dair q rar müst sna olaraq gömrük xidm ti t r find n q bul edilir.

13. Standart

Gömrük xidm ti gömrük tranziti üçün müdd t t yin ed rs , bu müdd t tranzit m liyyatının m qs dl ri üçün kifay t etm lidir.

14. Tövsiy edil n qayda

Mara ı olan xsin xahi i il v gömrük xidm ti t r find n sashı hesab edil n s b bl r gör sonuncu vv lc d n mü yy n edilm müdd ti uzatmalıdır.

15. Standart

Yalnız gömrük xidm ti bu cür t dbirl ri vacib saydı ı hallarda, o a a ıdakıları t l b edir:

- (a) malların vv lc d n göst ril n mar rutla n qlini; v ya
- (b) malların gömrük mü ayi ti il n qlini.

Gömrük plombları

16. Standart

Gömrük tranziti üçün istifadə olunan gömrük plombları və bərkidici l vazimatlar bu F sl ləvd göstərilən minimum məcburi tələblərə cavab verməlidir.

17. Təvsiyə edilən qayda

Gömrük tranziti məliyyatlarının məqsədləri üçün, aşağıdakı hallar istisna olmaqla, xarici gömrük xidmətinin gömrük plombları və eynilərdim vasitələri tanınmalıdır:

- onlar yetərli sayılmır;
- onlar etibarsız sayılır;
- gömrük xidməti mallara nəzarət icra edir.

Xarici gömrük xidmətinin plombları və bərkidici l vazimatları gömrük razisində tanındığı halda onlar bu razidə milli plomblar və bərkidici l vazimatlarla eyni hüquqi müdafiə dərəcəsinə malik olmalıdırlar.

18. Təvsiyə edilən qayda

Müvafiq gömrük orqanları gömrük plomblarını və bərkidici vasitələri yoxladıqda və malların yoxlanmasını apardıqda, onlar bu cür yoxlamaların nəticələrini tranzit sənədində qeyd etməlidirlər.

Yolda məl edilmiş olan rəsmiyyə təkilklər

19. Standart

Gömrük xidməti tərfində nəvvələrdən razılaşdırmanın zəruri olduğu hallar istisna olmaqla, nəvvələrdən bildirmədən təyinat gömrük orqanının dəyişdirilməsinə yol verilir.

20. Standart

Mallar gömrük xidmətinin icazəsi olmadan bir neçəliyyat vasitəsinə digər neçəliyyat vasitəsinə yenidən yüklənə bilər, bir rətləki, gömrük plombları və bərkidici l vazimatlar qoparılmamı və ya zədələnməmiş olsun.

21. Tövsii edil n qayda

Gömrük xidm ti gömrük tranziti rejimind malların eynil dirilm sinin mümkünlüyün v gömrük xidm ti t r find n mü yy n edilm t l bl rin yerin yetiril c yin min olarsa, malların eyni zamanda ba qa malları da ıyan n qliyyat vahidind gömrük tranziti rejimind n qlin icaz verm lidir.

22. Tövsii edil n qayda

Gömrük xidm ti gömrük tranziti m liyyatına bilavasit t sir ed n q za v ya dig r gözl nilm z hadis l r bar d d rhal n yaxın gömrük orqanına v ya ba qa s lahiyy tli orqanlara x b r verm yi laq dar xsd n t l b etm lidir.

Gömrük tranzitinin ba a çatması

23. Standart

Milli qanunvericilik malların v müvafiq mal b yannam sinin h r hansı mü yy n edilm müdd t l rd t yinat gömrük orqanına t qdim edilm sind n ba qa, gömrük tranzitinin ba a çatması üçün heç bir dig r rt n z rd tutmur, bu zaman mallar heç bir d yi ikliy m ruz qalmamalı, istifad olunmamalı v gömrük plombları, b rkidici l vazimatlar v eynil dirm vasit l ri z d l nm m lidir.

24. Standart

Mal t yinat gömrük orqanının n zar ti altına dü n kimi, bu orqan bütün lazımı rtl r m l edildiyin min olduqdan d rhal sonra gömrük tranziti m liyyatlarını ba a çatdırır.

25. Tövsii edil n qayda

Mü yy n edilm mar ruta riay t olunmaması v ya müdd t l rin gözl nilm m si potensial olaraq öd nilm li olan rüsum v vergil rin tutulmasına s b b olmur, bir rtl ki, gömrük xidm ti bütün dig r t l bl r m l edildiyin min olsun.

Gömrük tranzitin aid beyn l xalq müqavil l r

26. Tövsii edil n qayda

Razılı a g l n T r fl r gömrük tranzitin aid beyn l xalq sazi l r qo ulmaq imkanını d qiq t hlil etm lidirl r. Bu cür beyn l xalq sazi l r qo ulmaq mümkün olursa, beyn l xalq gömrük tranzitinin t kili m qs di il ikit r fli v ya çoxt r fli sazi l r t rtib olunark n onlar bu F sild ifad olunmu Standartları v Tövsiy edil n qaydaları r hb r tutmalıdır.

---

lav

Gömrük plomblarına v b rkidici l vazimatlara dair ir li sürül n

Minimal t l bl r

A. Gömrük plombları v b rkidici l vazimatları a a ıdaki minimal t l bl r cavab verm lidir:

1. Plomblar v b rkidici l vazimatlara aid ümumi t l bl r.

Plomblar v b rkidici l vazimatlar:

- (a) möhk m v a inmaya davamlı olmalı;
- (b) asan v tez üsulla vurulmaq imkanlarını t min etm li;
- (c) asan yoxlanmalarını v eynil dirilm l rini t min etm li;
- (ç) görün n qırılma v z d l nm izl ri qoymadan götürm nin qeyri-mümkünlüyünü t min etm li;
- (d) çoxd f li istifad üçün n z rd tutulmu plomblar (m s l n, elektron plomblar) istisna olmaqla, bird f lik istifad üçün olmalı;
- (e) el qura dırılmalıdır ki, sur t l rinin çıxarılması v ya saxtala dırılmaları son d r c ç tinl sin.

2. Plombların fiziki xüsusiyy t l ri:

- (a) plombların forma v ölçül ri ist nil n eynil dirm markalanmasının ayırd edilm sini t min etm li;

(b) plombdakı bütün deklər ölçüsün gör istifadə olunan b rkdici l vazimatlara uy un g l m l i v el yerl dirilm lidir ki, plomb vurulark n b rkdici l vazimat möhk m b rkdil bilsin;

(c) i l dil n material plombun t sadüfi qırılması imkanının, vaxtından v v l sıradan çıxmasının (hava raitinin, kimy vi madd l rin v s. t siri altında) v ya göz çarpmaz z d l nm nin qar ısının alınması üçün yet rinc möhk m olmalıdır;

(ç) i l dil n material t tbiq edil n plomblama sistemi n z r alınmaqla seçilm lidir.

3. B rkdici l vazimatların fiziki xüsusiyy t l ri:

(a) b rkdici l vazimat möhk m, a nmaya, hava raitin v korroziyaya davamlı olmalıdır;

(b) istifadə olunan b rkdici l vazimatın uzunlu u plomb v ya b rkdici l vazimat z d l nm d n, yaxud dig r a kar açma c hdl rinin izl ri olmadan plomblanmı ba layıcı qur unun tam v ya qism n açılmasının qeyri-mümkünlüyünü t min etm lidir;

(c) i l dil n material t tbiq edil n plomblama sistemi n z r alınmaqla seçilm lidir.

4. Eynil dirm markalanması

Konkret hallardan asılı olaraq plomb v ya b rkdici l vazimat:

(a) gömrük plombu oldu unu göst rm k üçün sas n onun üz rind uranın r smi dill rind n birind (ingilis v ya fransız) «Gömrük» sözünün h kk olunması vasit si il ;

(b) plombun vuruldu u ölk ni göst rm k üçün, sas n, beyn l xalq da ınmalar zamanı avton qliyat vasit l rinin qeydiyyat ölk sinin bildirilm si üçün istifadə olunan i ar klind ;

(c) plombların hansı gömrük orqanı t r find n v ya onun göst ri i il vuruldu unun eynil dirilm si imkanını t min ed n, m s l n, h rfli v ya r q mli kodların köm yi il , markalanmaya malik olmalıdır.

B. Gömrük tranziti məqsədləri ilə gömrük xidmətinin mənfəəti üçün təhlükəsizliyin təmini üçün müvəkkil yükəndərnlər və ya digər müvəkkil xslr t r find n istifadə olunan plomblar və ya b r k idici l vazimatlar gömrük xidməti t r find n vurulanlarla müqayisə oluna bil n fiziki təhlükəsizlik d r c sin malik olmalı və tranzit s n dl r ind göstəril n müvafiq r q mli kodlar vasitəsilə plombları vuran xsin müyyən edilməsinə imkan verməlidir.

II f sil. Yenidən yükləmə

Anlayıların tərifləri

Bu F silde i l dil n anlayı lara a ıdakıları bildirir:

E1./F4. «**yenidən yükləmə**» — el gömrük rejimidir ki, ona uyğun olaraq mallar eyni zamanda g tirmə və aparma gömrük orqanı olan gömrük orqanının razisində, gömrük nəzarəti altında g tirilmə zamanı istifadə olunan nəqliyyat vasitəsində aparılma zamanı istifadə olunan nəqliyyat vasitəsinə yenidən yüklənir.

Prinsiplər

1. Standart

Yenidən yükləmə bu F silin müddələri ilə tətbiq edilə biləcəyi d r c d Balaşının müddələri ilə tənzimlənir.

2. Standart

Yenidən yüklənməyə buraxılmış mallardan gömrük xidməti t r find n müyyən edilmiş r t l r m l edilsə, rüsum və vergilər tutulmur.

3. Təvsiyə edilən qayda

Yenidən yükləməyə yalnız malların məni, göndərilmə və ya təyinat ölkəsinə sənəddə cavabı verilməlidir.

Yenidən yüklənmə rejimi altına yerləşdirmə

(a) Bəyannamə

4. Standart

Yenid n yükl m m q s dl ri üçün yegan mal b yannam si t l b olunur.

5. Standart

Lazımı m lumatların müf ss l ifad olundu u ist nil n kommersiya v ya n qliyyat s n di yenid n yükl m üçün mal b yannam sinin t sviri hiss si kimi q bul edilir v bu q bul edilm s n dd qeyd olunur.

6. Tövsiy edil n qayda

Gömrük xidm ti yenid n yükl m üçün yük aid ist nil n kommersiya v ya n qliyyat s n dini, g r h min s n d gömrük xidm tinin bütün t l bl rin cavab verirs , mal b yannam si kimi q bul etm lidir. Bu q bul edilm s n dd qeyd olunur.

(b) Malların yoxlanması v eynil dirilm si

7. Standart

Gömrük xidm ti lazım hesab ed rs , g tirm zamanı o, yenid n yükl nmi malların aparılark n eynil dirilm sinin mümkünlüyünün t mini v ist nil n icaz siz müdaxil nin tez a karlanması üçün t dbirl r görür.

(c) lav n zar t t dbirl ri

8. Standart

Gömrük xidm ti yenid n yükl m üçün b yan edil n malların aparılması üçün müdd t mü yy n edirs , bu müdd t yenid n yükl m nin icrası üçün kifay t etm lidir.

9. Tövsiy edil n qayda

Mara ı olan xsin sor usu v gömrük xidm ti t r find n sashı sayılan s b bl r gör gömrük xidm ti ilkin mü yy n edilm müdd ti uzadır.

10. Tövsiy edil n qayda

Mü yy n edilm müdd t l r m l edilm m si potensial sur td öd nilm li olan rüsum v vergil rin tutulmasına s b b olmur, bir rtl ki, gömrük xidm ti bütün dig r t l bl r m l edildiyin min olsun.

(ç) caz veril n m liyyatlar

1. Tövsiy edil n qayda

Mara ı olan xsin sor usu il gömrük xidm ti maksimum mümkün h cmd gömrük xidm tinin mü yy n ed bil c yi rtl rl yenid n yükl n n mallarla, onların aparılmasına köm klik göst r n m liyyatlara icaz verm lidir.

III f sil. Malların kabotaj da inması

Anlayı ların t rifi

Bu F sild i l dil n anlayı lar a a ıdakıları bildirir:

E1./F1. «**malların kabotaj da inması rejimi**» — el gömrük rejimidir ki,

(a) s rb st dövriyy d olan mallar; v

(b) b yan edilm d n g tiril n mallar, bir rtl ki, bu mallar gömrük razisin g tirildikl ri g mi il yox, ba qa g mi il n ql edilmi olsunlar,

gömrük razisind ki bir m nt q d g miy yükl nir v h min gömrük razisind ki ba qa m nt q y da inır v sonradan orada bo aldılır.

Prinsipl r

1. Standart

Malların kabotaj da inması rejimi bu F slin müdd aları il v t tbiq edil bil c yi d r c d Ba lav nin müdd aları il t nziml nir.

T tbiq sah si

2. Standart

Gömrük xidm ti malların ba qa mallarla birlikd g minin bortunda kabotaj da inma rejimind da inmasına bir rtl icaz verir ki, o, bu malların eynil diril bil c yin v dig r t l bl rin yerin yetiril c yin min olsun.

3. Tövsiy edil n qayda

Gömrük xidməti, nəzərdə tutulmuş dərəcə üçün lazımı hesab etdikdə, sərbəst dövriyyədə olan malların kabotajda inmə rejimində gəmi borta olan digər mallardan ayrıca da inmasını tələb etməlidir.

4. Təvsiyə edilən qayda

Maraqlı olan xəsin soruşu əsasında və gömrük xidmətinin zəruri saydığı rəhbərlik edilmiş, gömrük xidməti, malların kabotaj sərəfə zamanı xarici limanda dayanacaq edən gəminin borta kabotajda inmə rejimində inmasına icaz verməlidir.

5. Təvsiyə edilən qayda

Gömrük razisinin həddlərindən kənarında bir və ya bir neçə məntəqədə dayanmalı olan gəmiyə malların kabotajda inmasına icaz verilməmiş, yalnız maraqlı olan xəsin soruşu əsasında və ya bu malların götürülməsinin, yaxud dərhal aqar edilə bilməyən malların ləvə olaraq yerlədirilməsinin qeyri-mümkünlüyünü təmin etməklə üçün gömrük xidməti tərəfindən zəruri saydığı halda bu mallara plomb qoyulmalıdır.

6. Təvsiyə edilən qayda

Kabotajda inmə rejimində maldaıyan gəmi planlaşdırılmış kursdan kənar çıxması üzündən gömrük razisinin həddlərindən kənarında olan məntəqədə dayanacaq edirsə, gömrük xidməti bu malları kabotaj rejimi altında qalan mallar saymalıdır, bərhərlik, o, bu malların vətəndaşın məhz bu rejim altına yerlədirilmə həmin mallar olduquna min olsun.

Yükləmə və boşaltma

7. Standart

Milli qanunvericilik kabotajda inmə rejimi altına yerlədirilmə malların yükləmə və boşaldılması üçün təsdiqlənmiş yerləri, habelə bu yükləmə və boşaltmanın icra edildiyi vaxtı müəyyən edir.

8. Təvsiyə edilən qayda

Gəminin borta yalnız sərbəst dövriyyədə olan mallar daındığı halda maraqlı olan xəsin soruşu əsasında gömrük xidməti kabotajda inmə rejimi altına yerlədirilmə malların istənilən yerdə və istənilən vaxtda yüklənməsinə və boşaldılmasına icaz verməlidir.

9. Tövsii edil n qayda

Mara ı olan xsin sor usu sasında gömrük xidm ti kabotaj da ınma rejimi altına yerl dirilmi malların, h tta g mi h m d b yan edilm d n g tiril n mallar v ya ba qa gömrük rejimi altına yerl dirilmi malları da ıdı ı hallarda bel , ad t n bu m qs dl r üçün n z rd tutulmu m nt q d yox, ba qa m nt q d d yükl nm sin v ya bo aldılmasına icaz verm lidir. Bu zaman tutulan bütün yı ımlar göst rilmi xidm tl rin t qribi d y ri il m hdudla ır.

10. Tövsii edil n qayda

Kabotaj da ıma rejimi altında mal da ıyan g mi reys zamanı kursundan k nara çıxırsa, gömrük xidm ti laq dar xsin sor usu il bu malların ilkin planla dirilmı m nt q d yox, ba qa m nt q d kabotaj da ıma rejimind bo aldılmasına icaz verm lidir. Bu zaman alınan ist nil n yı ımlar göst rilmi xidm tl rin t qribi d y ri il m hdudla ır.

11. Standart

Kabotaj da ıma rejimind malların da ınması q za v ya fors-major hallar n tic sind dayandırılırsa, gömrük xidm ti kapitandan v ya dig r laq dar xsd n mallarla icaz siz davranmanın mümkünlüyünün qar ısının alınması v da ımanın dayandırılmasına s b b olmu bu cür q za v ya dig r hallar bar d gömrük xidm tinin v ya dig r s lahiyy tli orqanların m lumatlandırılması üçün m ntiqi ehtiyat t dbirl ri görülm sini t l b edir.

12. Standart

Kabotaj da ıma rejimind mal da ıyan g minin bortunda b yan edilm mi g tiril n mallar v ya dig r gömrük rejimi altına yerl dirilmi mallar varsa, gömrük xidm ti malların kabotaj rejimi altında yükl nm sin v bo aldılmasına g mi yükl m v ya bo altma yerin g ldikd n sonra n qısa müdd td icaz verir.

S n dl dirm

13. Standart

Gömrük xidm ti kapitandan v ya dig r laq dar xsd n g mi haqqında m lumatlar, kabotaj da ıma rejimind malların siyahısı v malların bo aldılmasının icra edil c yi, gömrük razisind yerl n limanın v ya limanların adı olan yegan s n din t qdim edilm sini t l b edir. Gömrük

xidməti tərifləndirən təsdiqlənmiş bu sənədlə malların kabotajda imza rejimində daınmasına icaz kimi qəbul olunur.

14. Tövsiyə edilən qayda

Gömrük xidməti müəyyən limanlar arasında müntəzəm ticarət reysləri yerinə yetirən gəmilərin malların kabotajda daınması rejimi altında daınmasına bə icaz verilməlidir.

15. Tövsiyə edilən qayda

Mallar bə icazsız olan gəmiyə yüklənməzdən əvvəl gömrük xidməti yalnız kabotaj rejimi altında daınma üçün nəzərdə tutulmuş malların siyahısının təsdiqlənmişini tələb etməlidir.

16. Tövsiyə edilən qayda

Birdəflik icazsız olan gəmidən bəaldılan mallar bərdə gömrük xidməti kapitandan və ya digər laqdar xidmətə hətmin limanda bəaldılmasına icaz verilməmiş malların siyahısı olan icazsuz yalnız bir surətini tələb etməlidir. Bə icaz yəmalik gəmilərlə bəllə hallarda yalnız bəaldılan malların siyahısı tələb olunmalıdır.

Tminatlar

17. Standart

Yalnız gömrük xidmətinin zəruri saydığı halda o, aparıldıqları zaman ixrac rüsum və vergiləri tutulan və ya aparılmaları qadağan edilən və ya məhdudlaşdırılan sərbəst dövriyyədə olan, kabotajda imza rejimində daınan mallar bərdə tminatlar verilməsinə tələb edir.

E. Xüsusi ləvsi

Emal

İf sil. Gömrük rəzisində emal

Anlayıların tərifləri

Bu F silədə iştirak edən anlayışlara aşağıdakıları bildirir:

E1./F3. «**kompensasiyaedici mhsullar**» — bar l rind gömrük razisind emal rejimind n istifad y icaz verilmi malların istehsalının, emalının v ya t mirinin n tic si olan mhsullar;

E2./F1. «**ekvivalent mallar**» — v z etdikl ri, gömrük razisind emal üzr m liyyatlar üçün g tirilm mallarla t svirin , keyfiyy tin v texniki xarakteristikalarına gör eyni olan yerli v ya idxal olunan mallar;

E3./F2. «**gömrük razisind emal**» — el gömrük rejimidir ki, ona uy un olaraq mü yy n mallar, istehsal, emal v ya t mir v sonradan aparılma üçün n z rd tutulmu larsa, gömrük razisin idxal rüsum v vergil rind n rti azad edilm kl g tiril bil r.

Prinsipl r

1. Standart

Gömrük razisind emal bu F slin müdd aları il v t tbiq edil bil c yi d r c d , Ba lav nin müdd aları il t nziml nir.

T tbiq sah si

2. Standart

Gömrük razisind emala buraxılm mallar idxal rüsum v vergil rind n rti olaraq tam azad edilm lidirl r. Lakin idxal rüsum v vergil ri, ixrac edilm mi v ya kommersiya c h td n yararsız hala salınmamı , gömrük razisind emal üçün buraxılm malların emalı v ya istehsalı n tic sind m l g lmi ist nil n mhsullardan, o cüml d n tullantılardan da tutula bil r.

3. Standart

Gömrük razisind emal bilavasit xariced n g tiril n mallarla m hdudla mır, ona, h mçinin artıq ba qa gömrük rejimi altına yerl dirilm mallar üçün d icaz verilir.

4. Tövsiy edil n qayda

Gömrük razisind emala yalnız malların m n , gönd rilm v ya t yinat ölk si sas götürülm kl , r dd cavabı verilm m lidir.

5. Standart

Malların gömrük razisində emalı hüququndan istifadə edən xsl rin dair si g tiril n malların sahibi il m hdudla mır.

6. Tövsiy edil n qayda

Xarici xsl ba lanmı kontraktın icrası ç rçiv sind emal edilm li olan mallar h min xs t r find n gönd rildiyyi hallarda t svirin , keyfiyy tin v texniki xarakteristikalarına gör idxal ölk sinin gömrük razisində onlarla eyniyy t t kil ed n malların mövcud oldu una gör gömrük razisində emala r dd cavabı veril bilm z.

7. Tövsiy edil n qayda

Kompensasiyaedici m hsullarda idxal edilmi malların olmasını mü yy n etm nin mümkünlüyü a a ıdakı hallarda gömrük razisində emal üçün z ruri rt kimi q bul edilm m lidir.

(a) mallar a a ıdakı qaydada eynil dirilirs :

- ehtiyatlar v kompensasiyaedici m hsulların istehsal texnologiyası haqqında müf ss l m lumatlar t qdim edilm si; v ya
- emal üzr m liyyatlar keçiril rk n, gömrük n zar tinin h yata keçirilm si yolu il

v ya

(b) emal n tic sind alınmı , t svirin , keyfiyy tin v texniki xarakteristikalarına gör gömrük razisində emala buraxılmı mallarla eyni olan malların aparılması il rejim ba a çatırsa.

Malların gömrük razisində emal rejimi altına yerl dirilm si

(a) Gömrük razisində emala icaz verilm si

8. Standart

Milli qanunvericilik hansı rtl r olduqda, gömrük razisində emal üçün ilkin icaz t l b olundu unu v bu cür icaz ni verm y s lahiyy tl ndirilm i orqanları mü yy n edir.

9. Standart

Gömrük razisində emala icaz d gömrük razisində emal rejimi altında icaz li m liyyatların hansı üsullara uy un h yata keçirildiyi göst rilir.

Gömrük razisində emala buraxılmı mallara mülkiyy t hüququnun keçm si o halda m cburi rt deyil ki, gömrük razisində emala icaz verilmi xs göst ril n m liyyatların h yata keçirildiyi bütün müdd t rzində icaz d ifad olunmu rtl r m l edilm sin gör gömrük xidm ti qar ısında m sul xs kimi qalsın.

19. Standart

N z rd tutulur ki, kompensasiyaedici m hsullar gömrük razisində emal rejimi altına yerl dirilmı malların g tirildikl ri gömrük orqanı vasit si il yox, ba qa gömrük orqanı vasit si il aparıla bil r.

Gömrük razisində emal rejiminin ba a çatması

(a) Aparılma

20. Standart

N z rd tutulur ki, gömrük razisində emal rejimi kompensasiyaedici m hsulların bir v ya bir neç partiya klind aparılması yolu il ba a çata bil r.

21. Standart

laq dar xsin sor usu sasında s lahiyy tli orqanlar malların g tirildikl ri v ziyıtd geriy aparılmasına icaz verir v bununla da gömrük razisində emal rejimini ba a çatdırırlar.

(b) Rejimin ba a çatdırılmasının dig r üsulları

22. Tövsiy edil n qayda

H r bir halda t tbiq edil bil n rtl r v r smiyy tçilikl r m l edilmı s , g tiril n malların v ya emal m hsullarının ba qa gömrük rejimi altına yerl dirilmı si yolu il gömrük razisində emal rejiminin dayandırılması v ya ba a çatdırılması üçün rt n z rd tutulmalıdır.

23. Tövsiiy edil n qayda

Milli qanunvericilik kompensasiyaedici m hsullar çıxarılmadı ı halda t tbiq edil n idxal rüsum v vergil rinin m bl inin gömrük razisind emal üçün g tirilmi mallar bar d t tbiq edil n idxal rüsum v vergil rind n artıq olmadı ını n z rd tutmalıdır.

24. Standart

N z rd tutulur ki, gömrük razisind emal rejimi bu malların xarakteri üzünd n itirilmi mallar bar sind , kompensasiyaedici m hsullar ixrac edil n d k ba a çatır, bir rtl ki, bu cür itirilmi faktı gömrük xidm ti üçün q na tb x sayılan lazımı qaydada mü yy n edilmii olsun.

25. Tövsiiy edil n qayda

Ekvivalent malların emalı n tic sind alınmı m hsullar bu F slin t tbiqi m qs dl ri üçün kompensasiyaedici m hsullar sayılır (ekvivalent mallarla v zl dirm).

26. Tövsiiy edil n qayda

Ekvivalent mallarla v zl dirm y yol verilirs , gömrük xidm ti v zl dirici m hsulların mallar gömrük razisind emal üçün g tiril n d k aparılmasına icaz verm lidir.

II f sil. Gömrük razisind n k narda emal

Anlayı ların t rifi

Bu F sild i l dil n anlayı lar a a ıdakıları bildirir:

E1./F2. «**kompensasiyaedici m hsullar**» — xaricd alınmı v bar l rind gömrük razisind n k narda emal rejimind n istifad y icaz verilmi malların istehsalının, emalının v ya t mirinin n tic si olan m hsullar;

E2./F1. «**gömrük razisind n k narda emal**» — el gömrük rejimidir ki, ona uy un olaraq gömrük razisind s rb st dövriyy d olan mallar xaricd istehsal, emal v ya t mir üçün müv qq ti aparıla v ya g l c kd idxal rüsum v vergil rind n tam v ya qism n azad edilm kl , geriy g tiril bil r.

Prinsiplər

1. Standart

Gömrük razisində nə k nardə emal bu F silin müddələri ilə vətəndaşlar üçün tətbiq ediləcək yəni dərəcə, Bələvənin müddələri ilə tənzimlənir.

Tətbiq sahəsi

2. Təvsiyə edilən qayda

Yalnız malların müəyyən ölkədə istehsal, emal və ya təmir edilmiş olduğu sübut edilərsə, gömrük razisində nə k nardə emala rədd cavabı verilməmişdir.

3. Standart

Malların gömrük razisində nə k nardə emal üçün müvəqqəti aparılması, bu malların mülkiyyətçisi olmayan xəstə və ya qəribənin hətə keçirilməsi.

Malların gömrük razisində nə k nardə emal rejimi altına yerləşdirilməsi

(a) Malların müvəqqəti aparılmasında kəşfiyyatçıların iştirakı.

4. Standart

Milli qanunvericilik gömrük razisində nə k nardə emal üçün ilkin icazətli bələvə hallarının siyahısını və bu cür icazəni verməyi müvəqqətiləndirilmiş orqanları müəyyən edir. Bu cür hallar mümkün qədər az olmalıdır.

5. Təvsiyə edilən qayda

Gömrük razisində nə k nardə müntəzəm emal məliyyatları hətə keçirən xəstələr, onların sorğularında bu cür məliyyatlar üçün bələvə icazə verilməmişdir.

6. Təvsiyə edilən qayda

Səlahiyyətli orqanlar, bunu zəruri sayarlarsa və bu həmin məliyyatın hətə keçirilməsini kömək edərsə, gömrük razisində nə k nardə emal məliyyatları nəticəsində alınan məhsulun çıxı normasını müəyyən etməlidirlər. Müxtəlif kompensasiyaedici məhsulların təsviri, keyfiyyət və miqdarı çıxı norması müəyyən edildikdən sonra dəqiqləşdirilməlidir.

(b) Eynil dirilm t dbirl ri

7. Standart

Gömrük razisind n k narda malların eynil dirilm sin dair t l bl r gömrük xidm ti t r find n mü yy n edilir. Onlar mü yy n edil rk n, malların xarakteri, h yata keçiril n m liyyatlar v toxunulan maraqların mühümlüyü lazımı qaydada n z r alınır.

Malların gömrük razisind n k narda qalması

8. Standart

Gömrük xidm ti h r bir konkret halda gömrük razisind n k narda emal müdd tini mü yy nl dirir.

9. Tövsiy edil n qayda

laq dar xsin sor usu il v gömrük xidm ti t r find n sashı sayılan s b bl r gör sonuncu ilkin mü yy n edilm müdd ti uzatma a borcludur.

Kompensasiyaedici malların g tirilm si

10. Standart

N z rd tutulur ki, kompensasiyaedici m hsullar, gömrük razisind n k narda emal rejimi altına yerl dirilm malların müv qq ti ixrac edildikl ri gömrük orqanı vasit si il yox, ba qa gömrük orqanı vasit si il g tiril bil rl r.

11. Standart

N z rd tutulur ki, kompensasiyaedici m hsullar bir v ya bir neç partiya klind g tiril bil r.

12. Standart

Mara ı olan xsin sor usu sasında s lahiyy tli orqanlar, d yi m z halda qaytarılmaq rti il , gömrük razisind n k narda emal üçün müv qq ti ixrac edil n malların idxal rüsum v vergil rind n azad edilm kl , geriy g tirilm sin icaz verirl r.

Bu azadətmiş malların gömrük razisindənk nardə emal üçün müvəqqəti ixracat ilə bağlı qaytarılması və ya azad edilməkdə tutulmuş idxal rüsumü və vergiləri ilə əlaqədar tətbiq edilə bilər.

13. Standart

Nəzərdə tutulur ki, milli qanunvericiliyin gömrük razisindənk nardə emal üçün müvəqqəti ixracat edilmiş malların təkrar idxalını tələb etdiyi hallar istisna olmaqla, hər bir halda tətbiq edilə bilən rəqlə və rəsmiyyətçiliklə məhlə edilməklə, gömrük razisindənk nardə emal rejimi mallar son ixracatə bəyan edilməklə, bəla çatdırıla bilər.

Kompensasiyaedici məhsullar barədə tətbiq edilə bilən rüsumlar və vergilər

14. Standart

Milli qanunvericilik kompensasiyaedici məhsullar gömrük razisində sərbəst dövriyyə üçün buraxıldıqı zaman tətbiq edilən idxal rüsumü və vergilərdən azad etməkdə rəqləsinə və onun hesablanma üsullarını müəyyənləşdirir.

15. Standart

Kompensasiyaedici məhsullar üçün nəzərdə tutulmuş idxal rüsumü və vergilərdən azad etmə, malların gömrük razisindənk nardə emal üçün müvəqqəti ixracat ilə bağlı onların vəzifələndirilməsinə və ya onlardan azad etmə tətbiq edilmiş rüsumlar və vergilərlə barədə tətbiq edilmir.

16. Təvsiyə edilən qayda

Nəzərdə tutulur ki, xaricdə pulsuz təmir edilmiş, gömrük razisindənk nardə emal üçün müvəqqəti ixracat edilmiş mallar milli qanunvericilikdə müəyyənləşdirilmiş səsərlə idxal rüsumü və vergilərdən tam azad edilməklə, təkrar idxal edilə bilər.

17. Təvsiyə edilən qayda

Sərbəst dövriyyə üçün bəyan ediləndənk, kompensasiyaedici məhsullar bəla qə gömrük rejimi altına yerləndirildikləri halda, idxal rüsumü və vergilərdən azad etmə tətbiq edilə bilər.

18. Tövsiy edil n qayda

Kompensasiyaedici mallar üz rind mülkiyy t hüququ mallar s rb st dövriyy üçün buraxılanad k üçüncü xs keçdiyi halda, idxal rüsum v vergil rind n azadetm t tbiq edilm lidir.

III f sil. Qaytarma

Anlayı ların t rifi

Bu F sild i l dil n anlayı lar a a ıdakıları bildirir:

E1./F2. «**qaytarma**» — qaytarma rejimin sas n qaytarılan idxal rüsum v vergil rinin m bl i;

E2./F3. «**qaytarma rejimi**» — mallar aparılark n, bu mallar, yaxud aparılan mallarda olan m hsullar v ya onların istehsalı prosesind i l nmi m hsullar üçün öd nilmi idxal rüsum v vergil rinin qaytarılmasını (tam v ya qism n) n z rd tutan gömrük rejimi;

E3./F1. «**ekvivalent mallar**» — v z etdikl ri, qaytarma rejimi altına yerl dirilmi mallarla t svirin , keyfiyy tin v texniki xarakteristikalarına gör eyni olan yerli v ya idxal olunmu mallar.

Prinsipl r

1. Standart

Qaytarma rejimi bu F slin müdd aları il t tbiq edil bil c yi d r c d , Ba lav nin müdd aları il t nziml nir.

T tbiq sah si

2. Standart

Milli qanunvericilik qaytarma rejiminin b yan edil bil c yi halların siyahısını mü yy nl dirir.

3. Tövsiy edil n qayda

Milli qanunvericilik bar l rind idxal rüsum v vergil ri öd nilmi malların, aparılan malların istehsalı üçün istifad olunmu ekvivalent mallarla v z edildiyi qaytarma rejiminin t tbiqi rtl rini n z rd tutmalıdır.

Yerin yetirilm li rtl r

4. Standart

Gömrük xidm ti yalnız idxalçının malların s rb st dövriyy y buraxılmaq üçün g tirildiği hallarda, aparılma zamanı qaytarma niyy tini b yan etm diyini sas götür r k, qaytarmanın öd nilm sini dayandırmır. Eynil , idxal zamanı bu cür b yan etm verildikd , ixrac m cburi xarakter da ımır.

Malların gömrük razisind qalma müdd ti

5. Tövsiy edil n qayda

Malların aparılması üçün el müdd t mü yy n edilmi s ki, o keçdikd n sonra gömrük öd ni l rinin qaytarılmasına yol verilmir, bu müdd t, bu bar d sor uya sas n, gömrük xidm ti t r find n sashlı sayılan s b bl r gör uzadılmalıdır.

6. Tövsiy edil n qayda

Keçdikd n sonra qaytarmaya dair iddianın artıq q bul edilm diyi müdd t mü yy n olunmu sa, bu müdd tin kommersiya s b bl rin v ya gömrük xidm ti t r find n sashlı sayılan dig r s b bl r gör uzadılması n z rd tutulur.

Qaytarmanın h yata keçirilm si

7. Standart

Qaytarma, riz nin sashlı ı yoxlandıqdan sonra mümkün q d r tez h yata keçirilm lidir.

8. Tövsiy edil n qayda

Milli qanunvericilik qaytarmanın h yata keçirilm si üçün elektron vasit l rd n istifad ni n z rd tutmalıdır.

9. Tövsiy edil n qayda

Qaytarma, h mçinin mallar gömrük anbarına v ya s rb st zonaya yerl diril rk n, h yata keçirilm lidir, bir rtl ki, onlar sonradan aparılmaq üçün n z rd tutulmu olsunlar.

10. Tövsiiy edil n qayda

Sor uya sas n, gömrük xidm ti mü yy n vaxt dövrü rzind aparılmı mallar bar d dövri olaraq qaytarmanı h yata keçirm lidir.

IV f sil. Malların s rb st dövriyy üçün emalı

Anlayı ların t rifi

Bu F sild i l dil n anlayı lar a a ıdakıları bildirir:

E1./F1. «**malların s rb st dövriyy üçün emalı**» — el gömrük rejimidir ki, ona uy un olaraq g tirilmi mallar s rb st dövriyy y buraxılanad k v gömrük n zar ti altında o d r c y d k istehsala, emala v ya i l nm y m ruz qala bil rl r ki, bu cür alınmı mallara t tbiq edil bil n idxal rüsum v vergil rinin m bl i g tirilmi mallara t tbiq edil bil n m bl d n az olsun.

Prinsipl r

1. Standart

Malların s rb st dövriyy üçün emalı bu F slin müdd aları il v t tbiq edil bil c yi d r c d , Ba lav nin müdd aları il t nziml nir.

2. Standart

Malların s rb st dövriyy üçün emalı rejimi a a ıdaki rtl r sasında verilir:

- gömrük xidm ti s rb st dövriyy üçün olan malların emalı zamanı m l g lmi m hsulların g tirilmi mallardan alındı ına min ola bilm si; v
- istehsal olunduqdan, emal edildikd n, ya i l ndikd n sonra malların vv lki halının iqtisadi c h td n s rf li olaraq b rpa edil bilm m si.

T tbiq sah si

3. Standart

Milli qanunvericilik s rb st dövriyy üçün emal olunan malların kateqoriyalarını v emal üçün icaz veril n m liyyatları mü yy n edir.

4. Standart

S r b st dövriyy üçün malların emalı bilavasit xaricd n g tiril n mallarla m hdudla mır, ona, h mçinin artıq ba qa gömrük rejimi altına yerl dirilm mallar üçün d icaz verilir.

5. Standart

Malların s r b st dövriyy üçün emalı hüququndan istifad ed n xsl rin dair si g tiril n malların sahibi il m hdudla mır.

6. Tövsiy edil n qayda

S r b st dövriyy üçün malların emalı üzr münt z m m liyyatlar h yata keçir n xsl r , onların sor usu sasında bu cür m liyyatlara ba icaz verilm lidir.

Malların s r b st dövriyy üçün emalı üzr m liyyatların ba a çatması

7. Standart

S r b st dövriyy üçün malların emalı üzr m liyyatlar emal zamanı m l g lmi m hsulların s r b st dövriyy üçün gömrük r smil dirilm si il ba a çatır.

8. Standart

rait bunu t l b etdikd v laq dar xsin sor usu sasında gömrük xidm ti, h r bir halda t tbiq edil bil n rtl r v r smiyy tçilikl r m l edilm si rti il , istehsal, emal v ya i l nm n tic sind m l g lmi m hsullar ba qa gömrük rejimi altına yerl dirildikd n sonra rejimin ba a çatması il razıla ır.

9. Standart

S r b st dövriyy üçün malların emalı n tic sind m l g lmi tullantı v qalıqlar s r b st dövriyy üçün gömrük r smil dirilm sind n keçdikl ri halda, onlara bu v ziyy td g tiril n bu cür tullantı v qalıqlara t tbiq edil n idxal rüsum v vergil ri t tbiq edilir.

. Xüsusi lavyisi

Müvqqti idxal

Ifsil. Müvqqti idxal

Anlayıların tərifi

Bu F silde i l dil n anlayı lar a a ıdakıları bildirir:

E1./F1. «**müvqqti idxal**» — el gömrük rejimidir ki, ona uy un olaraq müyy n mallar gömrük razisin rti olaraq tam v ya qism n idxal rüsum v vergil rind n azad edilm kl , g tiril bil r; bu cür mallar müyy n m qsd l r üçün g tirilm li v istifad l ri n tic sind adi köhn lm istisna olmaqla, müyy n edilmi müdd t rzind heç bir d yi iklik olmadan geriy aparılma üçün n z rd tutulmalıdırlar.

Prinsiplər

1. Standart

Müvqqti idxal bu F silin müdd aları il v t tbiq edil bil c yi d r c d , Balyav nin müdd aları il t nziml nir.

T tbiq sah si

2. Standart

Milli qanunvericilik müvqqti idxala icaz veril n halların siyahısını müyy n edir.

3. Standart

Milli qanunvericilikd azadetm nin yalnız qism n ola bil c yi n z rd tutuldu u hallar istisna olmaqla, müvqqti g tirilm mallar idxal rüsum v vergil rind n rti olaraq tam azad edilm lidirl r.

4. Standart

Müvqqti idxal malları bilavasit xaricd n g tiril n mallarla m hdudla mır, ona, h mçinin artıq ba qa gömrük rejimi altına yerl dirilm mallar üçün d icaz verilir.

5. Tövsiy edil n qayda

Müv qq ti idxala icaz malların m n , gönd rilm v ya t yinat ölk sind n asılı olmayaraq verilm lidir.

6. Standart

Müv qq ti g tirilmi mallar, gömrük razisind olduqları zaman salamat halda saxlanılmalarının t mini üçün lazım olan m liyyatlara m ruz qala bil rl r.

Müv qq ti idxala icaz verildikd n vv l h yata keçiril n r smiyy tçilikl r

7. Standart

Milli qanunvericilik müv qq ti idxal üçün ilkin icaz t l b olundu u halların siyahısını v bu cür icaz ni verm y müv kkil edilmi orqanları mü yy n edir. Bel hallar mümkün q d r az olmalıdır.

8. Tövsiy edil n qayda

Gömrük xidm ti yalnız müv qq ti idxala köm k ed c yi hallarda malların konkret gömrük orqanına t qdim edilm sini t l b edir.

9. Tövsiy edil n qayda

Gömrük xidm ti, bu malların sonradan geriy aparılması bar d heç bir übh olmadı ı hallarda, yazılı mal b yannam si olmadan malların müv qq ti idxalına icaz verm lidir.

10. Tövsiy edil n qayda

Razılı a g l n T r fl r müv qq ti idxala dair beyn lخالq müqavil l r qo ulmaq imkanını diqq tl n z rd n keçirm lidir ki, bu da onlara milli gömrük s n dl ri v t minatlarının v zin beyn lخالq t kilatlar t r find n verilmi s n dl ri v t minatları q bul etm y imkan ver c kdir.

Eynil dirm t dbirl ri

11. Standart

Malların müv qq ti idxalına gömrük xidm tinin müv qq ti idxalın ba a çatması anında bu malları eynil dir bil c yin min olması rti il yol verilir.

12. Tövsii edil n qayda

Müv qq ti g tirilmi malların eynil dirilm si üçün gömrük xidm ti yalnız eynil dirm nin kommersiya üsulları kifay t etm diyi hallarda, malların eynil dirilm si üzr öz t dbirl rini görm lidir.

Geriy aparılma müdd ti

13. Standart

Gömrük xidm ti h r bir konkret halda müv qq ti idxal müdd tini mü yy nl dirir.

14. Tövsii edil n qayda

Maraqlı xsin sor usu üzr v gömrük orqanının saslı hesab etdiyi s b bl r gör gömrük orqanı ilkin olaraq mü yy nl dirilmi müdd ti uzatmalıdır.

15. Tövsii edil n qayda

Öz l xsl rin iddiası üzr h bs qoyulma halları istisna olmaqla, bar l rind müv qq ti idxala icaz verilmi mallar onlar üz rind h bs qoyulması n tic sind geriy aparıla bilm diyi hallarda, geriy aparılmaya dair öhd liyin qüvv si h bs müdd tin dayandırılmalıdır.

Müv qq ti idxal hüququnun verilm si

16. Tövsii edil n qayda

Gömrük xidm ti sor u üzr müv qq ti idxal rejimind n istifad hüququnun h r hansı dig r xs verilm sin icaz verm lidir, bir rtl ki, h min xs:

(a) mü yy n edilmi rtl r cavab versin; v

(b) ilk olaraq müv qq ti idxal hüququndan istifad etmi xsin öhd likl rini öz üz rin götürsün.

Müv qq ti idxal rejiminin ba a çatması

17. Standart

N z rd tutulur ki, müv qq ti g tirilmi mallar müv qq ti g tirildikl ri gömrük orqanı yox, ba qa gömrük orqanı vasit si il geriy aparıla bil r.

18. Standart

N z rd tutulur ki, müv qq ti idxal edil n mallar bir, yaxud bir neç partiya klind geriy aparıla bil r.

19. Tövsiy edil n qayda

N z rd tutulur ki, h r bir halda t tbiq edil bil n rtl r v r smiyy tçilikl r m l edilmi s , müv qq ti idxal g tirilmi malların ba qa gömrük rejimi altına yerl dirilm si yolu il dayandırıla v ya ba a çatdırıla bil r.

20. Tövsiy edil n qayda

Müv qq ti idxal anında qüvv d olmu qada alar v ya m hdudiy t l r müv qq ti idxal s n dinin qüvv d olma müdd ti rzind l v edilmi s , gömrük xidm ti malları s rb st dövriyy üçün buraxmaq yolu il malların müv qq ti idxalının ba a çatmasına dair sor unu t min etm lidir.

21. Tövsiy edil n qayda

N z rd tutulur ki, g r t minat pul v saıtl rinin depozit qoyulması formasında verilmi s , onların qaytarılması, h tta mallar onların geriy aparıldı ı gömrük orqanı vasit si il g tirilmi olmadıqları halda bel , h min orqan t r find n h yata keçirilir.

Müv qq ti idxal halları

(a) dxal rüsum v vergil rind n tam rti azad etm kl müv qq ti idxal

22. Tövsiy edil n qayda

Rüsum v vergil rd n tam rti azad olunmaqla müv qq ti idxala icaz Müv qq ti dxal haqqında 26 iyun 1990-cı il tarixli Konvensiyaya edil n a a ıdakı lav l rd (stanbul Konvensiyası) n z rd tutulan mallar bar d verilm lidir.

1) B. 1 lav sin uy un olaraq «S rgi, yarmarka, konfrans, yaxud bu kimi t dbirl rd nümayi , yaxud istifad olunmaq üçün n z rd tutulan mallar haqqında»;

2) B. 2 lav sin uy un olaraq «Pe avadanlıqları haqqında»;

- 3) B. 3 ləv sını uy un olaraq «Konteynerlər, altlıqlar, bələmlər, nümunələr və kommersiya məliyyəti ilə bəli olaraq gətirilən digər mallar haqqında»;
- 4) B. 5 ləv sını uy un olaraq «Təhsil, elm və mədəniyyət məqsədləri üçün gətirilən mallar haqqında»;
- 5) B. 6 ləv sını uy un olaraq «Dəyərli məqsədləri üçün gətirilən sənətlər, xüsusiyyətləri və mallar haqqında»;
- 6) B. 7 ləv sını uy un olaraq «Turizm reklamı üçün materiallar haqqında»;
- 7) B. 8 ləv sını uy un olaraq «Sənədyanı ticarət çərçivəsində gətirilən mallar haqqında»;
- 8) B. 9 ləv sını uy un olaraq «Humanitar məqsədlər üçün gətirilən mallar haqqında»;
- 9) C. ləv sını uy un olaraq «Nəqliyyat vasitələri haqqında»;
- 10) Ç. ləv sını uy un olaraq «Heyvanlar haqqında».

(b) Daxil rüsum və vergilərdən qismən azad edilmiş müvəqqəti idxal

23. Təvsiyə edilən qayda

Təvsiyə edilən 22-ci qaydada nəzərdə tutulmayan mallar və Təvsiyə edilən 22-ci qaydada nəzərdə tutulan, lakin tam rəti azad etmə üçün rətlər cavab verməyən mallar barədə idxal rüsum və vergilərdən nə azı qismən rəti azad etmə ilə müvəqqəti idxala icaz verilməlidir.

F. Xüsusi ləvsi

Hüquqpozmlar

Ifsil. Gömrük hüquqpozmları

Anlayıların tərifi

Bu F sildə i l dil n anlayı lar a a ıdakıları bildirir:

E1./F2. «**gömrük hüquqpozmasının inzibati tənzimləməsi**» — milli qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş əl prosedurdur ki, ona uyğun olaraq gömrük xidməti gömrük hüquqpozmasını, ona dair qərar çıxarılması yolu ilə və ya kompromis əsasında tənzimləməyə səlahiyyətli təndirilmişdir;

E2./F3. «**kompromis əsasında tənzimləmə**» — əl rəzilə mədır ki, ona uyğun olaraq gömrük xidməti, buna dair səlahiyyət almı olaraq, gömrük hüquqpozmasına aidiyyəti olan xsl r barəində, g r h min xsl r müyyənlərtir m l etməyə rəzıdırlarsa, prosessual h r k t l rd n imtina edir;

E3./F1. «**gömrük hüquqpozması**» — gömrük qanunvericiliyinin h r hansı kildə pozulması və ya pozulmasına cəhd.

Prinsiplər

1. Standart

Gömrük xidməti tərtib nə gömrük hüquqpozmalarının təhqiə edilməsi, müyyənləşməsi və inzibati tənzimləməsi bu Fəslin müddələri ilə və təbiiq edilə biləcəyidirdi, Bəlavənin müddələri ilə tənzimlənilir.

2. Standart

Milli qanunvericilik gömrük hüquqpozmalarını müyyənləşdirir və onların təhqiə edilə, müyyənləşdirilə və lazım gəldikdə, inzibati tənzimləmə obyektinə ola biləcəyinə dair rətləri təyin edir.

Təbiiq sahəsi

3. Standart

Milli qanunvericilik gömrük hüquqpozması tərdilməsi ilə bəhləmə suliyyəti cəlb edilə bilən xsl r müyyənləşdirir.

4. Standart

Milli qanunvericilik gömrük hüquqpozmasına gərmə suliyyəti cəlb edilə müddətini və bu müddətə bəlanma tarixini müyyənləşdirir.

Gömrük hüquqpozmalarının təhqiəti və müyyənləşdirilməsi

5. Standart

Milli qanunvericilik a a idakıları h yata keçirm k üçün ixtiyarlı oldu u rti ri mü yy n edir:

- malları v n qliyyat vasit l rini yoxlamaq;
- s n dl ri v ya yazı manı t qdim etm yi t l b etm k;
- avtomatla dırılmı m lumat bazalarına daxil olmaq;
- xsl rin v binaların axtarı nı aparmaq; v
- sübutlar ld etm k.

6. Standart

Gömrük m qs dl ri üçün xsi yoxlama yalnız qaçaqmalçılıq v ya ciddi hesab edil n dig r gömrük hüquqpozmalarının tör dilm sind n übh l nm k üçün sash s b bl r oldu u hallarda keçirilir.

7. Standart

Gömrük xidm ti, qaçaqmalçılıq v ya ciddi hesab edil n dig r gömrük hüquqpozmaları tör dilm sind n übh l nm k üçün sash s b bl r oldu u hallar istisna olmaqla, binaların yoxlanılmasını keçirmir.

8. Standart

Gömrük xidm ti n qısa müdd td laq dar xsi tör dilm si übh do uran hüquqpozmanın xarakteri, qanunvericiliyin pozulmu ola bil n müdd aları v lazım g ldikd , mümkün sanksiyalar bar d m lumatlandırır.

Gömrük hüquqpozması a kar edildiyi halda m l olunan prosedur

9. Standart

Milli qanunvericilik gömrük hüquqpozmasınının ba verdiyi a kar olunduqdan sonra gömrük xidm tinin m l etm li oldu u proseduru v bu halda gör bil c yi t dbirl ri mü yy nl dirir.

10. Tövsiy edil n qayda

Gömrük xidm ti gömrük hüquqpozmalarına v görülmü t dbirl r dair müf ss l m lumatlar olan protokol v ya inzibati hesabatları t rtib edir.

H bs qoyulması, yaxud malların v ya n qliyyat vasit l rinin saxlanması

11. Standart

Gömrük xidməti yalnız aşağıdakı hallarda mallar v /v ya n qeydiyyat vasitəsilərinin üzərinə həbs qoyur:

- onlar inzibati v ya məhkəmə qaydasında müsadir edilmişdir; v ya
- i üzr icraatın sonrakı mərhələlərində onların maddi sübutları kimi təqdim edilməsi tələb olunabilir.

12. Standart

Gömrük hüquqpozması yalnız yükün bir hissəsinə aiddir, yükün məhz bu hissəsinə həbs v ya saxlanma obyektinə olur, bir tərəfdən ki, gömrük xidməti yükün qalan hissəsinin hüquqpozmasının törədilməsində birbaşa v ya dolayısı ilə istifadə edilmədiyindən olsun.

13. Mallar v /v ya n qeydiyyat vasitələri üzərinə həbs qoyulduqda v ya onlar saxlandıqda, gömrük xidməti maraqlı olan şəxslərə aşağıdakıları göstərən sənəd verir:

- həbs v ya saxlanma obyektinə olan malların v ya n qeydiyyat vasitəsinin təsviri və miqdarı;
- həbs qoyulması v ya saxlanmanın səbəbi;
- hüquqpozmanın xarakteri.

14. Təvsiyə edilən qayda

Gömrük xidməti həbs v ya saxlanma obyektinə olma malların yetərli təminat altında buraxılmasını bir tərəfdən hətta keçirməlidir ki, bu mallar hər hansı qadağın v ya məhdudiyətli altına düşməsin, yaxud i üzr icraatın sonrakı mərhələlərində maddi sübutları kimi tələb olunabilən.

15. Təvsiyə edilən qayda

Gömrük xidməti gömrük hüquqpozmasının törədilməsində istifadə olunmuş qeydiyyat vasitələrini həbsdən v ya saxlanmadan aşağıdakılara təmin olduqda azad etməlidir:

- n qeydiyyat vasitələri malların gizlədilməsi məqsədi ilə hər hansı bir kild qura dırılmamı, uyğunla dırılmamı, yenidən düzəldilməmiş v ya təchiz edilməmişdir; v
- n qeydiyyat vasitələri i üzr icraatın sonrakı mərhələlərində maddi sübutları kimi təqdim olunmaq üçün tələb olunmayacaqlar; v
- zərurət olduqda, yetərli təminat verilib bilər.

16. Tövsiy edil n qayda

N qliyyat vasit l ri yalnız a a ıdakı hallarda inzibati v ya m hk m qaydasında müsadir olunurlar:

- n qliyyat vasit sinin mülkiyy tçisinin, idar ed n v ya ona gör m sul olan ba qa xsin hüquqpozma anında gömrük hüquqpozmasına aidiyy ti olmu sa v ya onun bar sind x b ri olmu sa, yaxud o, hüquqpozma tör dilm sinin qar ısının alınması üçün bütün m ntiqi t dbirl ri görm mi s ;
- n qliyyat vasit l ri malların gizl dilm si m qs di il h r hansı bir kild xüsusi olaraq qura dırılmı , uy unla dırılmı , yenid n düz ldilmı v ya t chiz edilmi dir;
- xüsusi olaraq yenid n düz ldilmı v ya uy unla dırılmı n qliyyat vasit l rinin vv lki halına qaytarılması mümkün deyildir.

17. Tövsiy edil n qayda

Tez xarab olan mallar oldu una v ya xarakterin gör gömrük xidm tinin malların saxlanması h yata keçir bilm diyi hallar istisna olmaqla, onların inzibati v ya m hk m qaydasında müsadir sin v ya dövl t verilm l rin dair q rar qüvv y min n d k, üz rin h bs qoyulmu v ya saxlanmı mallar gömrük xidm ti t r find n satı v ya dig r üsulla s r ncam verilm obyekt olmamalıdır.

xsl rin saxlanması

18. Standart

Milli qanunvericilik gömrük xidm tinin xsl rin saxlanması üzr s lahiyy tl rini v bu cür saxlanma rtl rini, o cüml d n keçdiyi t qdird saxlanmaya dair q rarın m hk m orqanı t r find n baxılmalı oldu u müdd ti mü yy n edir.

Gömrük hüquqpozmalarının inzibati t nziml nm si

19. Standart

Gömrük xidm ti gömrük hüquqpozması a kar edildikd n sonra, t tbiq oluna bil n halda, mümkün q d r qısa müdd td a a ıdakıları t min etm k üçün z ruri t dbirl r görür.

- bu hüquqpozmanın inzibati tənzimlənməsinin bəslənməsi; və
- ləqdar xsin bu tənzimlənmənin rətləri, ikay tvermə qaydası və ikay tvermə müddətləri barədə məlumatlandırılması.

20. Təvsiyə edilən qayda

Gömrük rəsmiləşdirilməsi zamanı həmiyyətsiz sayılan gömrük hüquqpozması a kar edildikdə, bu hüquqpozmanın onu a kar etmiş gömrük orqanı tərəfindən inzibati qaydada tənzimlənməsi üçün imkan yaradılmalıdır.

21. Təvsiyə edilən qayda

S rni in tərəfindən həmiyyətsiz sayılan gömrük hüquqpozması törədildikdə, onu a kar etmiş gömrük orqanı tərəfindən bu hüquqpozmanın d rhal inzibati qaydada tənzimlənməsi üçün imkan yaradılmalıdır.

22. Standart

Milli qanunvericilik inzibati tənzimlənmə predmeti ola bilən hər bir gömrük hüquqpozma kateqoriyası barədə t btiq edilən bilmə sanksiyaları və bu sanksiyaların t btiqinə əsaslanıy t ndirilmiş gömrük orqanlarını müyy n l dirir.

23. Standart

Gömrük hüquqpozmasının inzibati qaydada tənzimlənməsi zamanı t btiq edilən bilmə sanksiyaların ciddiliyi və ya həcmi törədilmiş gömrük hüquqpozmasının ciddiliyindən və ya həmiyyətliliyindən və gömrük xidməti ilə bəsləli olan ləqdar xsin keçmiş fəaliyyətindən asılıdır.

24. Standart

Mal bəyannaməsinə düzgün olmayan məlumatlar göstərildiyi və deklarantın təqdim edilən məlumatların doğruluğunun təmini üçün bütün lazımi tədbirləri gördüyünü sübut edə bilməyi hallarda, sanksiyalar t btiq edilməsinə əsaslan baxılarkən, gömrük xidməti bu xüsusi tənzimlənməyə əsaslan baxır.

25. Standart

Gömrük hüquqpozmasının fors-major və ya ləqdar xsin nəzərdə tutulan kənar bəqaə hallarında bəsləndiyi və onun tərəfindən aldatmaya yönəlmiş qəsd və ya etinasızlıq göstərilməsi olmadı hallarda sanksiyalar t btiq edilmir,

bir rütlü ki, bu faktlar gömrük xidmətini qane etmənin lazımı qaydada müəyyən edilmiş olsun.

26. Standart

Üzrlərin həbs qoyulmuş və saxlanmış mallar, yaxud onların satışından əldə edilən qazanc, bütün rüsumlar, vergilər, habelə bütün yığım və xərclər çıxılmaqla:

- gömrük hüquqpozmasının qəti tənzimlənməsindən sonra qısa müddətli rüdlər onları almaq hüququ olan xüsusi qaytarılmalı; və
- bu mümkün olmadıq hallarda, həmin xüsusi rüdlərin xeyrinə müəyyən müddət ehtiyatda saxlanmalıdır,
- bir rütlü ki, həmin malların inzibati və ya məhkəmə qaydasında müsadirə edilmişləri barədə qərar çıxarılmamı və ya onlar tənzimlənmənin ticarət dövləti verilməmiş olsun.

ikayət vermə hüququ

27. Standart

inzibati qaydada tənzimlənməli olan gömrük hüquqpozmasına aidiyyəti olan istənilən xüsusi, bu xüsusi kompromisində tənzimlənmə ilə razılaşdıq hallar istisna olmaqla, gömrük xidmətindən asılı olmayan orqana ikayət vermək hüququna malikdir.

G. Xüsusi tələblər

Xüsusi rejimlər

İfəsilə S rünlər

Anlayların tərifləri

Bu F sildə iştirak edən anlayışlara aşağıdakıları bildirir:

E1./F2. «**ikikanallı sistem**» — gömrük nəzarətinin gələcək rünlər iki kanaldan birini seçmək, bəyan etməni icra etməyi imkan verən sadələşdirilmiş sistemi. Onlardan biri, ya illərləngli simvollarla işarələnən, miqdarı və ya dəyəri rüsumsuz idxal altına düşən malların miqdarı və

d y rind n artıq olmayan v idxal zamanı qada an v m hdudiyy t l r altına dü m y n malları keçir n s rni inl r üçün n z rd tutulmu dur. Qırmızı r ngl i ar l n n dig ri — ba qa s rni inl r üçündür;

E2./F4. « **xsi istifad üçün n qliyyat vasit l ri**» — mara ı olan xs t r find n xsl rin pullu da ınması v ya malların pullu v ya pulsuz kommersiya da ınması üçün deyil, yalnız xsı istifad üçün g tiril n v ya aparılan avton qliyyat vasit l ri v yed kl r, katerl r v hava g mil ri, onlara aid ehtiyat hiss l ri v onların adi l vazimatları v avadanlıqları il birlikd ;

E3./F5. «**s rni in**» —

1) daimi ya amadı ı ölk nin razisin müv qq ti g l n («qeyri-rezident») v ya bu razid n ged n h r hansı xs; v

2) daimi ya adı ı ölk nin razisind n ged n («ged n rezident») v ya bu raziy qayıdan («qayıdan rezident») h r hansı xs;

E4./F 3. « **xsi yalar**» — s f rin bütün halları n z r alınmaqla, lakin kommersiya m qs dl ri üçün g tiril n v ya aparılan h r hansı mallar istisna olmaqla, s rni inin s f r zamanı xsı istifad üçün m ntiqi t l batı ola bil n ist nil n yalar (yeni v ya i l nmi);

E5./F1. «**müv qq ti idxal**» — el gömrük rejimidir ki, ona uy un olaraq b zi mallar idxal rüsum v vergil rind n rti azad edilm kl gömrük razisin g tiril bil r; bu cür mallar mü yy n m qs d üçün g tirilm li v istifad l ri n tic sind adi köhn lm istisna olmaqla, heç bir d yi iklik olmadan mü yy n edilm müdd t rzind geri aparılmaq üçün n z rd tutulmalıdırlar.

Prinsipl r

1. Standart

Fiziki xsl r bar sind t tbiq edil bil n gömrük güz t l ri bu F slin müdd aları il v t tbiq edil bil c yi d r c d , Ba lav nin müdd aları il t nziml nir.

2. Standart

Bu F sild n z rd tutulan gömrük güz tli ri s rni inl r v t nda lı ndan/milliyy tind n asılı olmayaraq t tbiq edilir.

T tbiq sah si

3. Standart

Gömrük xidm ti s rni inl r aid gömrük r smiyy tçilikl rinin yerin yetiril bildiyi gömrük orqanlarını mü yy nl dirir. Bu orqanların s lahiyy tli ri, i yerl ri v saatları mü yy nl diril rk n, gömrük xidm ti, xüsusil co rafi v ziyi ti v mövcud s rni in axınının h cml rini n z r alır.

4. Standart

Gömrük n zar tinin müvafiq prosedurlarına m l edilm si rti il xsi istifad üçün öz n qliyyat vasit l rind ölk y g l n v ölk d n ged n s rni inl r yerd yi m üçün istifad etdikl ri n qliyyat vasit l rini t rk etm d n bütün lazımi gömrük r smiyy tçilikl rini yerin yetirm y icaz verilir.

5. Tövsiy edil n qayda

Kommersiya t yinatlı avton qliyyat vasit sind v ya qatarda ölk y g l n v ya ölk d n ged n s rni inl r yerd yi m üçün istifad etdikl ri n qliyyat vasit l rini t rk etm d n bütün z ruri gömrük r smiyy tçilikl rini yerin yetirm y icaz verilm lidir.

6. Tövsiy edil n qayda

kikanallı sistem s rni inl rin gömrük n zar ti v da ıdıqları malların, habel , müvafiq hallarda onların xsi istifad üçün olan n qliyyat vasit l rinin gömrük r smil dirilm si üçün istifad olunmalıdır.

7. Tövsiy edil n qayda

Gömrük xidm ti istifad olunan n qliyyat növünd n asılı olmayaraq, öz m qs dl ri üçün s rni inl rin v ya onların da ıdı ı baqaj yalarının ayrıca siyahısını t l b etm m lidir.

8. Tövsiy edil n qayda

Gömrük xidm ti, dig r xidm tli rl v ticar t i tirakçıları il qar ılıqlı f aliyy t göst r r k, mümkün olan hallarda s rni inl r gömrük n zar tinin v onların

da ıdıqları malların r smil dirilm sinin sad l dirilm si üçün s rni inl r haqqında unifikasiya edilmi beyn l xalq standartlara uy un g l n ilkin informasiyadan istifad etm y çalı malıdır.

9. Tövsiy edil n qayda

S rni inl r da ıdıqları malları ifahi b yan etm y icaz verilm lidir. Bununla bel , gömrük xidm ti, s rni inl rin da ıdıqları kommersiya xarakterli idxal v ya ixrac obyektı olan, yaxud d y rl ri v miqdarları milli qanunvericilikl mü yy n edilmi m hdudiyy t l rd n artıq olan mallara dair yazılı v ya elektron üsulla t rtib olunmu b yannam t l b ed bil r.

10. Standart

Gömrük m qs dl ri üçün s rni inl rin xsi yoxlanması müst sna hallarda v qaçaqmalçılıq v ya dig r hüquqpozmaların tör dilm sind n übh l nm k üçün tutarlı saslar olduqda aparılır.

11. Standart

S rni inl rin da ıdıqları mallar müvafiq gömrük rejimin uy un r smil diril n d k, geriy aparılanad k v ya milli qanunvericiliy uy un olaraq ba qa üsulla s r ncam veril n d k, a a ıdaki hallarda gömrük xidm ti t r find n mü yy n edilmi rtl rl anbara alınmalı v ya saxlanmalıdır:

- s rni inin sor usu sasında;
- malların d rhal r smil dirilm si mümkün olmadıqda; v ya
- mallar bar d bu F slin dig r müdd aları t tbiq edil bilm diyi halda.

12. Standart

Mü ayi t olunmayan baqajın (s rni in g l n d k v ya ged n d k v ya bundan sonra g tiril n v ya aparılan baqajın) r smil dirilm si mü ayi t olunmayan baqaj bar d t tbiq edil bil n prosedurlara, yaxud dig r sad l dirilm gömrük prosedurlarına uy un icra edilir.

13. Standart

st nil n s lahiyy tli xs s rni inin adından mü ayi t olunmayan baqajı r smil dirm k üçün t qdim etm y icaz verilir.

14. Tövsiy edil n qayda

S rni inl r üçün gömrük güz t l rin uy un olaraq s rb st dövriyy üçün b yan edil n mallar bar sind rüsumlar v vergil rin vahid tarif d r c l ri il hesablanması sistemi t tbiq edilm lidir, bir r t l ki, malların g tirilm si kommersiya xarakteri da ımasın v bu malların ümumi d y ri v ya miqdarı milli qanunvericilikl mü yy n edilm m hdudiyy t l rd n artıq olmasın.

15. Tövsiy edil n qayda

Mümkün oldu u h r yerd gömrük xidm ti t r find n göst rilm i xidm t l r gör , el c d rüsum v vergil rin öd nilm si üçün kredit kartlarından v ya bank kartlarından istifad y icaz verilm lidir.

G li

16. Tövsiy edil n qayda

S rni inl r idxal rüsum v vergil ri öd nilm d n g tirilm sin icaz veril n tütün m mulatlarının, rabın, tünd spirtli içkil rin v tirl rin miqdar m hdudiyy t l ri a a ıdakılardan az olmamalıdır:

- a) 200 siqaret v ya 50 siqar, yaxud 250 qram tütün v ya bu m mulatlar ümumi ç kisi 250 qramdan artıq olmamaqla bir yerd ;
- b) 2 litr rab v 1 litr tünd spirtli içkil r;
- c) 0,25 litr tirli su v 50 qram tir.

Lakin tütün m mulatları v alkoqollu içkil r bar sind n z rd tutulmu gömrük güz t l ri mü yy n ya h ddin çatmı xsl r veril bil r v s rh di tez-tez keç n v ya ölk d 24 saatdan az müdd td olmayan xsl r veril bilm z, yaxud da m hdud miqdarda veril bil r.

17. Tövsiy edil n qayda

dxal rüsum v vergil rind n azad edilm kl , miqdar m hdudiyy t l ri ç rçiv sind g tirilm l rin icaz veril n istehlak mallarından ba qa, s rni inl r idxal rüsum v vergil rind n azad edilm kl , ümumi d y ri 75 xüsusi iqtibas hüququndan (X H) az olmayan sırf qeyri-kommersiya xarakterli malları g tirm y icaz verilm lidir. Bu ümumi d y r ya ı mü yy n ya dan az olan v s rh di tez-tez keç n, yaxud 24 saatdan az müdd td ölk d olmayan xsl r üçün azaldıla bil r.

18. Standart

Ölkəyə qayıdan rezidentlər idxal rüsum və vergiləri ödəmədən ölkədən gedərək nə götürdükləri və bu ölkədə sərbəst dövriyyədə olan xsi yaları və nə qeydiyyat vasitələri rini gətirməyə icaz verilir.

19. Standart

Gömrük xidməti əlaqədəki hallar istisna olmaqla, qeyri-rezidentlərin xsi yalarının müvafiq tərtib olunması üçün gömrük sənədi və ya təminat tələb etmir:

- həmin yaların dəyəri və yaxud miqdarı milli qanunvericilikdə müəyyən edilən məhdudiyə tələb etmir; yaxud
- gömrük xidməti hesab edir ki, həmin yalar dövlət büdcəsinin gəliri üçün müəyyən risk daşıyır.

20. Standart

xsi xarakterli geyimdən, tualet ləvazimatlarından və yalardan başqa, xüsusilə əlaqədəkilər, qeyri-rezidentlərin xsi yaları sayılır:

- xsi zərərlik yaları;
- məntiqi sayda foto, kino, videolent və onlara aid ləvazimatlarla birlikdə fotoaparatlar, kino və videokameralar;
- məntiqi sayda diapozitiv və ya kino lenti ilə birlikdə daınar video- və kinoproektorlar və onların ləvazimatları;
- binokllar;
- daınar musiqi alətləri;
- daınar səs yazan qurğular, o cümlədən maqnitofonlar, kompakt diskli və lent, vallar və diskli bəzərliq diktofonlar;
- daınar radioqabuledicilər;
- sellülar və ya mobil telefonlar;
- daınar televizorlar;
- daınar yazı makinaları;
- daınar xsi kompüter və müvafiq ləvazimatlar;
- daınar hesablayıcılar;
- adi və gəzinti üçün nəzərdə tutulan uaq arabaları;
- lill arabaları;
- idman ləvazimatları.

21. Standart

Qeyri-rezidentlərin xsisə yaları üçün müvəqqəti idxala bəyannamə vermək lazım olduqda hallarda, müvəqqəti idxal müddətini ölkədə olma davamiyyətini istinadən müəyyən edilir, bir tərəflə ki, bu müddət milli qanunvericiliklə müəyyən edilmiş həddiyyətli rədən artıq olmasın.

22. Standart

Səmənin soruşusunda və gömrük xidmətinin səsli hesab etdiyi səbəblər görüldükdə gömrük xidməti qeyri-rezidentin xsisə yalarının müvəqqəti idxalı üçün ilkin müəyyən edilən müddət bir tərəflə uzadır ki, həmin müddət milli qanunvericiliklə müəyyən edilmiş müddətdən artıq olmasın.

23. Standart

Qeyri-rezidentlərin onların xsisə istifadəti yinətli nəqliyyat vasitələri üzrə müvəqqəti idxal hüququndan istifadə edilirlər.

24. Standart

xsisə istifadə xarakterli nəqliyyat vasitəsinin adı çəniləndə ki, yanacaq idxal rüsumü və vergilərdən azad edilərkən tirlir.

25. Standart

Nəqliyyat vasitələri barədə verilən güzətlər qeyri-rezidentlərin məxsus, onların icarəyə və ya müvəqqəti götürdüyü, səmənin gəlirli ilə eyni zamanda, yaxud gəlirdə, yaxud da ondan sonra gətirilmiş xsisə istifadə üçün nəqliyyat vasitələrinə əməl edilir.

26. Təvsiyə edilən qayda

Gömrük xidməti qeyri-rezidentlərin xsisə istifadəti yinətli nəqliyyat vasitələrinin müvəqqəti idxalı üzrə gömrük sənədi və ya hər hansı təminatlı bəyannamədir.

27. Təvsiyə edilən qayda

Qeyri-rezidentlərin xsisə istifadəti yinətli nəqliyyat vasitələrinin müvəqqəti idxalı üçün hər hansı gömrük sənədi və ya təminatlı bəyannamə edildikdə, gömrük xidməti standart beynəlxalq sənədlə təminatları qəbul etməlidir.

28. Standart

Qeyri-rezidentin xsi istifad t yinatlı n qliyyat vasit l rinin müv qq ti idxalı üzr b yannam t qdim etm k z rur ti yarandı ı hallarda, müv qq ti idxal müdd ti qeyri-rezidentin ölk d olma müdd tin sas n bel bir rtl mü yy nl dirilir ki, h min müdd t milli qanunvericilikd göst ril n m hdudiyy tl rd n artıq olmasın.

29. Standart

Maraqlı xsin sor usuna sas n v gömrük xidm tinin sashı hesab etdiyi s b bl r gör gömrük xidm ti qeyri-rezidentin xsi istifad t yinatlı n qliyyat vasit sinin müv qq ti idxalı üçün mü yy nl diril n ilkin müdd ti bir rtl uzadır ki, h min müdd t milli qanunvericilikd göst ril n m hdudiyy tl rd n artıq olmasın.

30. Standart

Müv qq ti idxal hüququ ölk d müv qq ti olan xsi istifad üçün n qliyyat vasit sinin t miri üçün lazım olan v z olunan hiss l r bar d verilir.

Geriy aparılma

31. Standart

Gömrük xidm ti qeyri-rezidentl rin müv qq ti g tirdikl ri malların g tirildikl ri gömrük orqanı olmayan ba qa gömrük orqanı vasit si il geriy aparılmasına icaz verir.

32. Standart

Gömrük xidm ti qeyri-rezidentl rin q za v ya fors-major halları n tic sind z d l nmi xsi istifad üçün n qliyyat vasit l rinin v ya xsi yalarının geriy aparılmasını t l b etmir.

Gedi

33. Standart

Çıxıb ged n s rni inl rl ba lı t tbiq olunan gömrük r smiyy tçilikl ri mümkün q d r sad l dirilm lidir.

34. Standart

Lazımı rüsum və vergilərin ödənilməsi və ödənilməli olan idxal rüsum və vergilərin ödənilməsi üçün lazımlı olan malları aparmağa icazə verilir.

35. Standart

Ölkədən çıxıb gedən rezidentlərin sorusu üzrə gömrük xidməti o hallarda ayrı-ayrı yolların eyniləndirilməsi üzrə tədbirlər görür ki, bu, rüsum və vergilərin ödənilmədən onların geri götürülməsinə kömək etsin.

36. Standart

Gömrük xidməti yalnız müstəsna hallarda, ölkədən çıxan rezident məxsus olan xəsi istifadətə yınatlı və nəqliyyat vasitələrinin müvafiq tədarükünü təmin etməkdir.

37. Təvsiyə edilən qayda

Təminatna də pul depoziti formasında verilməsi, geri aparılma gömrük orqanında, hətta bu orqan malların götürülməsi olduqda gömrük orqanı olmasa belə, onun qaytarılması üçün zərurət tələb olunmalıdır.

Tranzit sənədləri

38. Standart

Tranzit zonasını tərk etməyən sənədlərin gömrük nəzarətindən keçməsi tələb olunmur. Bununla belə, gömrük xidmətinin tranzit zonalarında ümumi müahidə aparmaq və gömrük hüquqpozmasının törənməsi ümumi olduqda, istənilən zərurət tədbirlər görülməyə icazə verilir.

Sənədlər barədə təbiiq edilən gömrük güzətləri haqqında məlumat

39. Təvsiyə edilən qayda

Sənədlər barədə təbiiq edilən gömrük güzətləri barədə informasiya laqdar ölkənin bir və ya bir neçə rəsmi dilində və faydalı sayılan hər hansı başqa dildə təqdim edilə bilər.

İfəsil. Poçt göndəriyyələri

Anlayışların tərtibi

Bu F sild i l dil n anlayı lar a a ıdakıları bildirir:

E1./F1. «CN22/23» — Ümumdünya Poçt ttifaqının qüvv d olan aktlarında t sviri veril n poçt gönd ri l ri üçün xüsusi b yannam forması;

E2./F3. «Poçt gönd ri l ri il ba lı gömrük r smiyy tçilikl ri» — mara ı olan t r f v gömrük xidm ti t r find n poçt gönd ri l ri il ba lı h yata keçiril n bütün m liyyatlar;

E3./F2. «Poçt gönd ri l ri» — Ümumdünya Poçt ttifaqının qüvv d olan aktlarında ifad olundu u kimi, poçt xidm ti t r find n v ya onun üçün da ınan m ktub v ba lamalar;

E4./F5. «Poçt xidm ti» — hökum t t r find n Ümumdünya Poçt ttifaqının qüvv d olan aktları sasında t nziml n n beyn l xalq xidm tl ri göst rm k s lahiyy ti verilmi döv l t v ya öz l orqan;

E5./F4. «Ümumdünya Poçt ttifaqı» — 1874-cü ild Birl mi Poçt ttifaqı kimi Bern Müqavil sin uy un olaraq t sis edilm i , 1878-ci ild adı d yi diril r k, Ümumdünya Poçt ttifaqı olan v 1948-ci ild n etibar n BMT-nin xüsusi idar si olan hökum tl rarası t kilat.

Prinsipl r

1. Standart

Poçt gönd ri l ri bar d gömrük r smiyy tçilikl ri bu F slin müdd aları il v t tbiq edil bil c yi d r c d , Ba Sazi in müdd aları il t nziml nir.

2. Standart

Milli qanunvericilik gömrük xidm tinin v poçt xidm tinin poçt gönd ri l ri bar d gömrük proseduru il ba lı müvafiq m suliyy tl rini v v zif l rini mü yy nl dirir.

Poçt gönd ri l rinin r smil dirilm si

3. Standart

Poçt gönd ri l rinin r smil dirilm si n qısa müdd td h yata keçirilir.

a) Malların gömrük statusu

4. Standart

Malların poçt gönd ri l rind aparılmasına, onların s rb st dövriyy üçün buraxılı v h r hansı dig r gömrük rejimi altına yerl dirm üçün n z rd tutulmalarından asılı olmayaraq icaz verilir.

5. Standart

Malların poçt gönd ri l rind g tirilm sin , onların s rb st dövriyy üçün buraxılı v h r hansı dig r gömrük rejimi altına yerl dirm k üçün n z rd tutulmalarından asılı olmayaraq icaz verilir.

b) Gömrük xidm tin t qdim etm

6. Standart

Gömrük xidm ti poçt xidm tinin gömrük n zar ti m qs dl ri üçün ona t qdim edilm li olan poçt gönd ri l ri, habel bu cür t qdimetm nin üsulları bar d x b rdar edir.

7. Standart

Gömrük xidm ti, iç risind a a ıdaki malların olmadı ı, aparılan poçt gönd ri l rinin gömrük m qs dl ri üçün ona t qdim edilm sini t l b etmir:

- aparılmaları t sdiq edilm li olan mallar;
- ixracı qada alar v ya m hdudiyy tl r altına dü n, yaxud ixrac gömrük rüsumları v vergil ri tutulan mallar;
- d y ri milli qanunvericilikl mü yy n edilm m bl d n artıq olan mallar;
- seçm v ya t sadüfi sasda gömrük n zar ti üçün seçilm mallar.

8. Tövsiy edil n qayda

Gömrük xidm ti, bir qayda olaraq, idxal edil n poçt gönd ri l rinin a a ıdaki kateqoriyalarını ona t qdim etm yi t l b etm m lidir:

- (a) poçt kartları v sırf xsi xarakterli m ktublar;
- (b) korlar üçün d biyyat;
- (c) idxal rüsum v vergil ri t tbiq edilm y n çap n rl ri.

CN22, yaxud CN 23 formasından, yaxud mal b yannam sind n istifad etm kl aparılan r smil dirm .

9. Standart

Gömrük xidm ti t r find n t l b edil n bütün m lumatlar CN22 v ya CN23 formasında v t sdiqedici s n dl rd varsa, a a ıdakı hallar istisna olmaqla, CN22 v CN23 forması mal b yannam si hesab edilir:

- d y ri milli qanunvericilikl mü yy n edilm i m bl d n artıq olan mallar;
- qada a v ya m hdudiyy tl r altına dü n v ya ixrac rüsum v vergil ri tutulan mallar;
- aparılması t sdiq edilm li olan mallar;
- s rb st dövriyy üçün buraxılı deyil, ba qa gömrük rejimi altına yerl dirm k üçün n z rd tutulmu g tiril n mallar.

Bu hallarda ayrıca mal b yannam si t l b olunur.

Tranzit poçt gönd ri l ri

10. Standart

Tranzit poçt gönd ri l rin gömrük r smiyy tçilikl ri t tbiq olunmur. Rüsum v vergil rin tutulması

11. Standart

Gömrük xidm ti poçt gönd ri l rind olan mallar bar d rüsum v vergil r tutulmasının mümkün q d r sad l dirilm si üçün t dbirl ri n z rd tutur.

III f sil. Kommersiya t yinatlı n qliyat vasit l ri

Anlayı ların t rifi

Bu F sild i l dil n anlayı lar a a ıdakıları bildirir:

E1./F2. «kommersiya t yinatlı n qliyat vasit l rin t tbiq edil bil n gömrük r smiyy tçilikl ri» — gömrük razisin g li v ya ondan gedi zamanı, habel gömrük razisind olduqları zaman kommersiya t yinatlı n qliyat vasit l ri bar d laq dar xs v gömrük xidm ti t r find n h yata keçiril n bütün m liyyatlar;

E2./F1. «**g li b yannam si**» v ya «**gedi b yannam si**» — kommersiya t yinatlı n qliyyat vasit si müvafiq olaraq g l rk n v ya ged rk n, bu kommersiya t yinatlı n qliyyat vasit sin gör m sul olan xs t r find n t rtib olunmu v gömrük xidm tin t qdim edilm , kommersiya t yinatlı n qliyyat vasit si, onun mar rutu, yük, ehtiyatlar, ekipaj v ya s rni inl r haqqında z ruri m lumatlara malik ist nil n b yannam ;

E3./F3. «**kommersiya t yinatlı n qliyyat vasit l ri**» — adi ehtiyat hiss l ri, l vazimatları v avadanlıqları, habel kommersiya t yinatlı n qliyyat vasit l ri il birg da ındı ı zaman onların adi ç nl rind olan sürtkü ya ları v yanacaqla birlikd xsl rin pullu da ınması üçün beyn l xalq da ımalarda, yaxud malların pullu v ya pulsuz kommersiya v ya s naye da ınmaları üçün istifad olunan ist nil n g mi (özüged n v özügetm y n lixterl r v barjalar, habel sualtı qanadları olan g mil r daxil olmaqla), hava yastıqlı g mi, t yyar , avton qliyyat vasit l ri (yed kl r, yarım yed kl r v kombin edilm n qliyyat vasit l ri daxil olmaqla).

Prinsipl r

1. Standart

Kommersiya t yinatlı n qliyyat vasit l rin t tbiq oluna bil n gömrük r smiyy tçilikl ri bu F slin müdd aları v t tbiq edil bil c yi d r c d , Ba lav nin müdd aları il t nziml nir.

2. Tövsiy edil n qayda

Kommersiya t yinatlı n qliyyat vasit l rin t tbiq edil bil n gömrük r smiyy tçilikl ri bu n qliyyat vasit l rinin qeydiyyat ölk sind n, mülkiyy tçisinin oldu u yerd n, yola salınma v ya t yinat ölk sind n asılı olmayaraq, eyni d r c d t tbiq edilm lidir.

Kommersiya t yinatlı n qliyyat vasit l rinin müv qq ti idxalı

3. Tövsiy edil n qayda

Yüklü v bo kommersiya t yinatlı n qliyyat vasit l rinin gömrük razisin idxal rüsum v vergil rind n rti azad olunmaqla, müv qq ti idxal edilm sin bir rtl icaz verilm lidir ki, bu kommersiya t yinatlı n qliyyat vasit l rind n müv qq ti idxal ölk sinin gömrük razisind daxili da ımalar üçün istifad

olunmasınlar. Onlar istismarın ticarətində adi köhnə imdadın, sürtkü yaqlarının və yanacaqın adi istehlakından, habelə zəruri təmir edilmədən başqa heç bir dəyişikliyin müddətindən qalmadan geri aparılmaq üçün nəzərdə tutulmalıdır.

4. Standart

Xaricdə lazımı qaydada qeydiyyatdan keçmiş kommersiya təyinatlı nəqliyyat vasitələrinin müvəqqəti idxalına dair zəmanət (təminat) və ya sənəd gömrük xidməti tərkibində, yalnız gömrük nəzarəti məqsədləri üçün həmişəlik dərc edilən zəruri sayıldıqda, tələb olunur.

5. Standart

Gömrük xidməti kommersiya təyinatlı nəqliyyat vasitələrinin geri aparılması üçün müddət təyin etdiyi hallarda, o, güman edilənin nəqliyyat məliyyatları ilə bəli bütün halları nəzərləyir.

6. Təvsiyə edilən qayda

Maraqlı xəsin soruşu üzrə və gömrük xidmətinin səsli hesab etdiyi səbəblər görülməyən gömrük orqanı müyyənləşdirilən ilkin müddətə uzatmalıdır.

Ehtiyat hissələri və avadanlıqların müvəqqəti idxalı

7. Standart

Kommersiya təyinatlı nəqliyyat vasitələri ilə birgə gətirilən və kommersiya təyinatlı nəqliyyat vasitələrində ayrıca istifadə olunacaq yerdə və ya bilməyəcəyində asılı olmayaraq, onlarla geri aparılmaq üçün nəzərdə tutulan, yüklərin yüklənməsi, boşaldılması, idarəetməsi və qorunması üçün xüsusi avadanlıqların idxal rüsum və vergilərinə rəti azad edilməklə, gömrük razisinin müvəqqəti idxalına icaz verilməlidir.

8. Təvsiyə edilən qayda

Kommersiya təyinatlı nəqliyyat vasitələrinin qoyulmuş və ya onda istifadə olunan hissələrin və avadanlıqların vəzədləndirilməsi məqsədi ilə təmir və ya texniki xidmət zamanı istifadə üçün nəzərdə tutulmuş, artıq gömrük razisinin gətirilmə ehtiyat hissələrinin və avadanlıqların bu rəziy idxal rüsum və vergilərinə rəti azad edilməklə, müvəqqəti gətirilməsinə icaz verilməlidir.

G li

9. Standart

Kommersiya t yinatlı n qliyyat vasit si g l rk n, gömrük xidm tin g li b yannam si verilm si t l b olunursa, bu b yannam d göst ril n m lumat gömrük qanunvericiliyin riay t olunmasının t mini üçün lazım olan minimum m lumatla m hdudla malıdır.

10. Standart

Gömrük xidm ti, ona t qdim edilm li olan g li b yannam sinin nüsx l rinin sayını mümkün d r c d azaltmalıdır.

11. Standart

Kommersiya t yinatlı n qliyyat vasit l rinin g li i il ba lı kommersiya t yinatlı n qliyyat vasit l rinin g ldiyi ölk nin xarici nümay nd l ri t r find n gömrük orqanına veril n v ya t qdim edil n s n dl rin leqalla dırılması, t sdiqi, slliyyinin t sdiqi v ya vv lc d n baxılması t l b olunmur.

Gömrük razisind dayanmalar

12. Standart

Kommersiya t yinatlı n qliyyat vasit l ri ba qa ölk d arada dayanmalar etm d n gömrük razisind sonrakı m nt q l rd dayanacaqlar edirs , t tbiq edil bil n gömrük r smiyy tçilikl ri artıq görülmü gömrük n zar ti t dbirl ri n z r alınmaqla, mümkün q d r sad l dirilm lidir.

Gedi

13. Standart

Kommersiya t yinatlı n qliyyat vasit l ri gömrük razisind n ged rk n, t tbiq edil bil n gömrük r smiyy tçilikl ri a a ıdakıları t min ed n t dbirl rl m hdudla ır:

- a) lazım olduqda, gedi b yannam sinin s lahiyy tli gömrük orqanına mü yy n edilmi qaydada verilm si;
- b) lazım g ldikd , gömrük plombları vurulması;

c) n zar t m qs dl ri üçün lazım oldu u hallarda gömrük xidm ti t r find n vv lc d n göst ril n mar rutlarla gedi ;

ç) kommersiya t yinatlı n qliyyat vasit l rinin icaz siz yubanmalar olmadan ged bilm si.

14. Tövsiy edil n qayda

Gömrük xidm ti, gedi üçün istifad olunduqları d qiq göst rilm k rti il , g li b yannam si üçün mü yy n edilmi formalarla eyni olan gedi b yannam si formalarından istifad y icaz verm lidir.

15. Standart

Kommersiya t yinatlı n qliyyat vasit l rinin g ldikl ri gömrük orqanı olmayan gömrük orqanı vasit si il gedi in icaz verilir.

IV f sil. Ehtiyatlar

Anlayı ların t rifi

Bu F sild i l dil n anlayı lar a a ıdakıları bildirir:

E1./F6. «**da ıyıcı**» — n qliyyat vasit sind n istifad y gör m suliy t da ıyan, yaxud malların da ınmasını faktiki olaraq h yata keçir n xs;

E2./F1. «**ehtiyatlara t tbiq edil bil n gömrük r smiyy tçilikl ri**» — gömrük xidm ti v mara ı olan xs t r find n ehtiyatlar bar d h yata keçiril n bütün m liyyatlar;

E3./F5. «**ehtiyatlarla ba h gömrük proseduru**» — ehtiyatlara t tbiq edil bil n bütün gömrük güz t l ri v r smiyy tçilikl ri;

E4./F2. «**ehtiyatlar**»:

- istehlak üçün ehtiyatlar; v
- satı üçün ehtiyatlar.

E5./F3. «**istehlak üçün ehtiyatlar**»:

- satılıb-satılmamasından asılı olaraq g mil rin v t yyar l rin bortunda v qatarlarda s rni inl r v ekipaj üzvl ri t r find n istehlak üçün n z rd tutulmu mallar; v

- ehtiyat hissələri və avadanlıqları istisna olmaqla, yanacaq və sürükü materialları daxil olmaqla, yaxud qatarların istismarı və texniki xidməti üçün lazım olan mallar;
- bu malların gəlir çıxarkən sənədlərinin pullu daşınmaları üçün beynəlxalq daşımalarda, yaxud malların pullu və ya pulsuz sənaye və ya kommersiya daşınmaları üçün istifadə edilən və ya istifadəsi güman olunan gəmilərdə, təyyarələrdə, yaxud qatarlarda olan, yaxud da onların bortuna onların gömrük razisində olaraq gətirilən mallardır;

E6./F4. «**satı üçün ehtiyatlar**» — gəmilərin və təyyarələrin sənədlərinin və ekipaj üzvlərinin çıxarılıb satılmaq üçün nəzərdə tutulmuş mallar, bu malların gəlir onların bortunda olur və ya gömrük razisində olaraq sənədlərinin pullu daşınmaları üçün beynəlxalq daşımalarda, yaxud malların pullu və ya pulsuz sənaye və ya kommersiya daşınmaları üçün istifadə edilən və ya istifadəsi güman edilən gəmilərin və təyyarələrin bortuna çatdırırlar.

Prinsiplər

1. Standart

Ehtiyatlara dair gömrük proseduru bu Fəslin müddələri ilə və tətbiq edilmiş bələdiyyə qanunları, Bələdiyyənin müddələri ilə tənzimlənir.

2. Təvsiyə edilən qayda

Ehtiyatlar barədə gömrük proseduru gəmilərin, təyyarələrin, yaxud qatarların qeydiyyat ölkəsində və ya milli mənsəbiyyətində asılı olmayaraq, eyni tətbiq edilmişdir.

Gəmilərdə, təyyarələrdə, yaxud qatarlarda olan ehtiyatlar

a) daxil rüsum və vergilərinin azad olunması

3. Standart

Gömrük razisində daxil olan gəmidə və ya təyyarədə olan ehtiyatlar, onların orada qalması üçün daxil rüsum və vergilərinin azad olunur.

4. Təvsiyə edilən qayda

Beyn l xalq ekspress-qatarlarda rzaq m hsulları kimi g tiril n, s rni inl r v ekipaj üzvl rinin istehlakı üçün olan ehtiyatlar a a ıdakı rtl rd n biri olduqda, idxal rüsüm v vergil rind n azad olunmalıdırlar.

a) bu mallar yalnız bu beyn l xalq qatarın keçdiyi ölk l rd alınmı dır; v

b) bu mallara gör öd nilm li olan rüsüm v vergil r onlar alındıqları ölk d öd nilmi dir.

5. Standart

G mil rin, t yyar l rin, yaxud qatarların i l m si v t miri üçün z ruri olan v gömrük razisin g l n bu n qliyat vasit l rinin bortunda olan istehlak üçün ehtiyatlar, bu n qliyat vasit l ri gömrük razisind olduqda onların bortunda qalmaları rti il idxal rüsüm v vergil rind n azad olunurlar.

b) S n dl r

6. Standart

Gömrük xidm ti gömrük razisin g l n g mil rd , t yyar l rd , yaxud qatarlarda olan ehtiyatlara dair b yannam t l b edirs , bu b yannam d göst rilm li olan informasiya gömrük n zar ti üçün lazım olan minimum m lumatlarla m hdudla ır.

7. Tövsiy edil n qayda

G mi gömrük razisin g ldikd n sonra gömrük xidm tin t qdim edil n ehtiyatlara dair b yannam d g minin bortunda olan ehtiyatlardan gömrük xidm tinin icaz si il veril n ehtiyatların miqdarı n z r alınmalıdır; bu zaman h min ehtiyatlar bar d gömrük xidm tin ayrıca forma verilmiş m cburi deyil.

8. Tövsiy edil n qayda

Gömrük xidm ti t r find n t l b olunan, ehtiyatlara dair b yannam d gömrük razisind olduqları zaman g mil r çatdırılmış ehtiyatların miqdarı n z r alınmalıdır.

9. Standart

Gömrük xidməti təyyarələrin bortundakı ehtiyatlar üçün ayrıca bəyannamə tələb etmir.

c) istehlak üçün ehtiyatların verilməsi

10. Standart

Gömrük xidməti gəmi gömrük razisində olarkən, bortda olan istehlak üçün ehtiyatların, sənədlərin və ekipaj üzvlərinin sayını, habelə gəminin gömrük razisində olma müddətini nəzərə alaraq, səsli saydı ilə miqdarda verilməsinə icaz verir.

11. Təvsiyə edilən qayda

Gömrük xidməti gəmi dokda və ya tərsanədə təmir edilərkən, bortda olan ekipaj üzvlərinin istehlakı üçün ehtiyatların verilməsinə bir rütlə icaz verməlidir ki, onun dokda və ya tərsanədə olması səsli sayılsın.

12. Standart

Təyyarə gömrük razisindəki bir və ya bir neçə hava limanında planlaşdırılmış qaydada enməli olduqda, gömrük xidməti bortda olan istehlak üçün ehtiyatların təyyarə bu cür aralıq hava limanlarında dayandıqı zaman və onlar arasında uçuş zamanı icaz verməlidir.

ç) Gömrük nəzarəti

13. Standart

Gömrük xidməti daşıyıcıdan, zərurət olduqda möhürlənməsi daxil olmaqla, ehtiyatlardan istənilən icazsiz istifadənin qarşısının alınması üçün lazımi tədbirlər görülməsinə tələb edilir.

14. Standart

Gömrük xidməti nəqliyyat vasitələri gömrük razisində olarkən, ehtiyatların gəminin və təyyarənin bortunda və ya qatardan başqa yerdə saxlanmaları üçün çıxarılmasını yalnız bu tədbiri zəruri saydıqı hallarda tələb edilir.

Ehtiyatların rüsum və vergilərdən azad edilməklə tədarükü

15. Xaricdəki son təyinat məntəqəsinə yola düşməli və təyyarələr rüsum və vergilərdən azad olunmaqla aşağıdakıları borta götürməyə icaz verilir:

a) s rni inl rin v ekipaj üzvl rinin sayı, reys v ya uçu un müdd ti, habel artıq bortda olan bu cür ehtiyatların miqdarı n z r alınmaqla, gömrük xidm tinin sashlı saydı ı miqdarda ehtiyatlar; v

b) reys v uçu zamanı sashlı sayılan miqdarda istismarları v texniki xidm tl rinin t mini üçün, reys v ya uçu zamanı istismar v texniki xidm t üçün, habel artıq bortda olan bu cür ehtiyatların miqdarı n z r alınmaqla istehlak üçün ehtiyatlar.

16. Standart

Gömrük razisin g lmi v gömrük razisind son t yinat m nt q sin getm k üçün öz ehtiyatlarını tamamlamaq ehtiyacı olan g mil r v t yyar l r t r find n ehtiyatların tamamlanmasına rüsum v vergil rd n azad edilm kl yol verilir.

17. Standart

Gömrük xidm ti gömrük razisind olduqları zaman g mil r v t yyar l r g tirilm istehlak üçün ehtiyatların verilm sin bu F sild g ldikl ri zaman artıq g mil rin v t yyar l rin bortunda olan istehlak üçün ehtiyatlara t tbiq edil n rtl rl icaz verilir.

Yola dü m

18. Tövsiy edil n qayda

G mil r gömrük razisind n yola dü rk n ehtiyatlara dair b yannam t l b olunmur.

19. Standart

Gömrük xidm ti gömrük razisind n yola dü n g mil rin v t yyar l rin bortuna yükl nmi ehtiyatlara dair b yannam t l b edirs , bu b yannam d göst rilm li olan informasiya gömrük n zar ti üçün z ruri olan minimum m lumatlarla m hdudla ır.

Ehtiyatlarla dig r m liyyatlar

20. Standart

Gömrük razisin g lmi g mil rin v t yyar l rin bortunda, habel qatarlarda olan ehtiyatların:

a) hər bir halda tətbiq edilə bilən rəqlər rəsmiyy təiliy m l edilmiş , gömrük rəsisində sərbəst dövriyy üçün buraxılmasına və ya bəqa gömrük rejimi altına yerləşdirilməsin ; və ya

b) gömrük xidmətinin vəzifələndirilməsi ilə , müvafiq olaraq beynəlxalq daşıma üçün istifadə olunan bəqa gömrük rəqləri , tətbiqlər və ya qatarlara yüklənməsin icaz verilir.

Vf sil. Yardım yükləri

Anlayıların tərifləri

Bu F silədə iştirakçıların anlayışlarına aidakıları bildirir:

E1./F1. «yardım yükləri»:

- tətbiqlərdən zərərçəkmiş insanlara yardım klind göndirilən mallar, o cümlədən avtomobillər və sair nəqliyyat vasitələri, yeyinti məhsulları, dərmanlar, geyim, örtüklər, çadırlar, yəmənlər, suyun təmizlənməsi və saxlanması üçün qurular, yaxud digər ilk tələbat malları; və
- missiyalarının müddətində tətbiqlərdə rəsisində vəzifələrinin yerinə yetirilməsi, yəmənlərinin vəzifələrinin təmini üçün tətbiqlərinin tələblərinin ləvətilməsi olan xüsusi heyət üçün bütün avadanlıqlar, avtomobillər və digər nəqliyyat vasitələri, xüsusi öyrətilmiş heyvanlar, yeyinti məhsulları, ehtiyatlar, xüsusi yəmənlər və digər mallar.

Prinsiplər

1. Standart

Yardım yüklərinin gömrük rəsmiləşdirilməsi bu F silədə müddələri ilə tətbiq edilə bilər cəddə , Bələvələnin müddələri ilə tənzimlənir.

2. Standart

Yardım yüklərinin aparılma, tranzit, müvəqqəti idxal və müvəqqəti ixrac üçün gömrük rəsmiləşdirilməsi prioritet qaydada həyata keçiriləlidir.

Tətbiq sahəsi

3. Standart

Yardımlı yüklərin münasib tədvi gömrük xidməti aidiyyətliləri n zərər tutur:

- müəyyən müddət ərzində bəyannaməni təmamlamaq üçün il əvvəlki illərdəki mal bəyannaməsinin və ya müvafiqi, yaxud natamam mal bəyannaməsinin verilməsi;
- malların gələcək mal bəyannaməsinin və müəyyən edilmiş sənədlərin verilməsi, qeydiyyatını və ya yoxlanmasını və gələcəkdən sonra onların buraxılmasını;
- bununla bərabər bütün illərdən azad edilmiş illərdən əvvəlki vaxtdan keçən və ya gömrük orqanlarının iyerarxiyəsində gömrük rəsmiyyəti qəbul etməsi;
- yalnız müstəsna hallarda, malların yoxlanmasını və/və ya nümunələr götürülməsi.

4. Təvsiyə edilən qayda

Yardımlı yüklərin gömrük rəsmiyyəti qəbul edilmiş onların məhsulunu, göndərilməsi, yaxud təyinat ölkəsində asılı olmayaraq həyata keçirilməlidir.

5. Təvsiyə edilən qayda

Yardımlı yükləri barədə aparılmaya dair iqtisadi xarakterli qadağalar və ya məhdudlayıcı tədbirlər, habelə digər hallarda ödənilmiş olan ixrac rüsumü və vergiləri təbiiq olunmamalıdır.

6. Təvsiyə edilən qayda

Müvafiq orqanlar tərəfindən həyata keçirilən əməliyyatların və bu tədbirlər tərəfindən və ya onların nəzərində istifadə üçün, yaxud onların tərəfindən və ya onların nəzərində pulsuz paylaşma üçün nəzərdə tutulmuş yardımlı yükləri idxal rüsumü və vergiləri tutulmadan qəbul edilmiş və idxala dair iqtisadi xarakterli qadağaların məhdudlayıcı tədbirlərdən azad edilmişdir.

. Xüsusi tədbirlər

Məhsul

İfəsil. Malların məhsulunun müəyyən edilmiş qaydaları

Anlayışların tədbiri

Bu F sild i l dil n anlayı lar a a ıdakıları bildirir:

E 1./F 4. «**malların m n ölk si**» — gömrük tarifinin, miqdar m hdudiyy t l rinin v ya ticar t l ba lı h r hansı t dbirl rin t tbiqi m qs dl ri üçün mü yy n edilmi meyarlara sas n malların istehsal edildiyi v ya düz ldildiği ölk ;

E 2./F 3. «**malların m n ölk si**»nin mü yy n edilm si qaydaları» — milli qanunvericilik v ya beyn l xalq sazi l rl mü yy n edilmi prinsipl r («malların m n yinin mü yy n edilm meyarları») sasında i l nib hazırlanmı , malların m n yinin t yini üçün bu v ya dig r ölk t r find n t tbiq edil n konkret müdd alar;

E 3./F 1. « **h miyy tli d r c d d yi m meyarı**» — el meyardır ki, ona uy un olaraq malların m n yi t yin edil rk n, onların m n ölk si kimi o ölk tanınır ki, orada mallara sas xarakteristikalar verilm si üçün yet rli sayılan, bu malların istehsalı v ya emalı üzr son mühüm m liyyat yerin yetirilmidir.

Prinsipl r

1. Standart

Mallar g tiril rk n v aparılark n gömrük xidm ti t r find n t tbiq edilm li olan t dbirl rin h yata keçirilm si üçün z ruri olan malların m n ölk sinin mü yy n l dirilm si qaydaları bu F slin müdd alarına v t tbiq edil bil c yi d r c d , Ba lav nin müdd aları il mü yy n edilir.

Malların m n yinin mü yy n l dirilm si qaydaları

2. Standart

Tamamil mü yy n ölk d istehsal edilmi malların m n ölk si h min ölk sayılır. Tamamil mü yy n bir ölk d istehsal edilmi mallara yalnız a a ıdaki mal kateqoriyalari daxil ola bil r:

- (a) h min ölk d yerin t kind n, razi sularından, yaxud d nizin dibind n çıxarılan faydalı qazıntılar;
- (b) bu ölk d yeti diril n, yaxud yı ılan bitki m n li m hsullar;
- (c) bu ölk d do ulmu v b sl nmi heyvanlar;

(ç) h min ölk d ld edil n heyvan m n li m hsullar;

(d) bu ölk nin ovçuluq v ya balıqçılıq s navesi m hsulları;

(e) bu ölk nin d niz balıq v t g çiliyi m hsulları v bu ölk nin g misi t r find n v t g çilik n tic sind alınmı d niz m n li dig r m hsullar;

( ) bu ölk nin balıq emalı g misind yalnız yuxarıdakı (e) b ndind sadalanan m hsul növl rind n alınan m hsullar;

(f) göst ril n ölk nin bu cür d niz dibinin v ya t kinin m nims nilm sin müst sna hüququ olması rti il , bu ölk nin razi sularından k narda d niz dibind n v ya t kind n alınmı mallar;

(g) istehsal v emal n tic sind qırıntı v tullantıları, habel bu ölk d toplanmı v yalnız xammal emalı üçün m qbul sayılan i l nmi m mulatlar;

( ) bu ölk d müst sna olaraq, (a)-(g) b ndl rind göst ril n m hsullardan hazırlanmı m hsullar.

3. Tövsiy edil n qayda

Malların istehsalının minimum iki ölk nin i tirakı il h yata keçirildiyi hallarda h min malların m n yi mühüm d r c d emal meyarlarına uy un olaraq mü yy nl dirilm lidir.

4. Tövsiy edil n qayda

Mühüm d r c d emal meyarı t tbiq edil rk n, Malların t sviri v kodla dırılması üzr Uzla dırılmı Sistem haqqında Beyn lخالq Konvensiyadan istifad edilm lidir.

5. Tövsiy edil n qayda

h miyy tli d r c d d yi m meyarı malların ümumi d y rin faiz nisb tind ifad edildiyi hallarda n z r alınması lazım g l n d y r qiym tli rin a a ıdakılar daxil olur:

- g tiril n mallarla olan halda — g tirilm anında rüsum tutulan qiym t, yaxud mü yy n edilm mi m n li materiallar halında — hazırlanıqları

ölkənin razisində onlar üçün ödənilmiş ilk sənədlə təsdiqlənmiş qiymət;

- istehsal olunmuş mallarla olan halda — franko-zavod qiyməti, yaxud milli qanunvericiliyin müddəalarına uyğun olaraq aparılma anında qiymət.

6. Təvsiyə edilən qayda

Malların əsas xarakteristikaları və ya xassələrinin təsdiqlənmiş qiymətini təmin etməyən, yaxud onları cüzi dərəcədə təmin etməmiş liyyatlar, o cümlədən əlaqədəki siyahıdan bir və ya bir neçə məliyyatı daxil etməmiş liyyatlar malların istehsalı və ya emalı üzrə mühüm məliyyatlar sayılmamalıdır:

(a) daşıma və ya saxlanma zamanı malların salamatlığının təmini üçün lazım olan məliyyatlar;

(b) dəniz və rəylə yüklərin hissələrə bölünməsinə, qablaşdırmanın qruplaşdırılmasına, çeşidlənməsinə və təsnifinə, təkrar qablaşdırılmasını daxil etməmiş, malların qablaşdırılmasının və ya kommersiya yararlığının yaxşılaşdırılması, yaxud onların daşınmaya hazırlanması üzrə məliyyatlar;

(c) on sadə yığma məliyyatları;

(ç) müxtəlif məni malların qarışdırılması, bir rətləki, təsdiqlənmiş məhsulların xarakteristikaları əsasən qarışdırılan malların xarakteristikalarından fərqlənməsinə.

Malların məniyyətinin müyyənləşdirilməsinin xüsusi halları

7. Təvsiyə edilən qayda

Məhsularda, qurularda, aqreqlərdə və ya məliyyat vasitəsilə istifadə olunan ləvazimatlar, ehtiyat hissələrini ədətən məhsullarla, qurularla, aqreqlə və ya vasitəsilə o rətlə eyni məniyyətlə malik olan sayılırlar ki, onlar ədətən məhsullarla, qurularla, aqreqlə və ya vasitəsilə bir yerdə gətirilsinlər və satılsınlar və onlar komplektləşməsinə və miqdarlarına görə ədətən istifadə olunan ləvazimatlara, ehtiyat hissələrinə və qurulara uyğun gəlsinlər.

8. Təvsiyə edilən qayda

N qliyyat v ya istehsal xarakterli s b bl r gör bir partiya klind g tirilm l rinin m qs d uy un olmaması üzünd n n azı iki partiya il g tiril n qura dırılmamı v ya sökülmü mt m mulatı idxalçının sor usu sasında m n yinin mü yy n edilm si m qs di üçün vahid bir m mulat sayılmalıdır.

9. Tövsiy edil n qayda

Gömrük tarifi tutulması m qs di il idxal ölk sinin milli qanunvericiliyi ayrıca b yan edilm l rini n z rd tutdu u hallar istisna olmaqla, m n nin t yin edilm si baxımından qabla dırmalar onların iç risind ki mallarla eyni m n y malik hesab edilirl r. Gömrük tarifi tutuldu u halda qabla dırmaların m n yi mallardan ayrı mü yy n edilir.

10. Tövsiy edil n qayda

Qabla dırmalar mallarla eyni m n y malik oldu u hallarda malların m n yinin mü yy n edilm si m qs dl ri üçün, xüsusil faiz nisb ti metodu t tbiq edildiyi hallarda, yalnız o qabla dırmaları n z r almaq lazımdır ki, bu mallar p rak nd ticar t mü ssis l ri t r find n ad t n h min qabla dırmalarda satılsın.

11. Standart

Malların m n yini mü yy nl dirm k m qs di il h min malların istehsalı v ya emalı üçün istifad olunan enerji, ma in v qur uların m n yi n z r alınmır.

Birba a da inma qaydası

12. Tövsiy edil n qayda

Malların m n ölk sind n birba a da inması bar d mü yy n edilmi qaydalar mövcud oldu u hallarda, onlardan k nara çıxma a icaz verilir. Bu cür k naraçıxmalar co rafi s b bl r gör (m s l n, h r t r fi quru il hat olunmu ölk l r oldu u halda), habel üçüncü ölk l rd gömrük n zar ti altında olan mallar oldu u halda (m s l n, yarmarkalarda v ya s rgil rd nümayi etdiril n, yaxud gömrük anbarlarında mallar oldu u halda) mümkündür.

Malların m n yinin mü yy nl dirilm si qaydaları haqqında m lumat

13. Standart

Malların məniyyətinin müyyənləşdirilməsi qaydalarında və ya onların təbii qaydasında ediləndə yəni yalnız maraqlı olan xslr h m ixrac bazarlarında, h m d malların tədarükü ölkələrində yeni müddəalarla tanı olma imkan verən lazımi bildiri göndərildikdən sonra qüvvəyə minir.

II f sil. Malların məniyyət sidiq edən sənədlər

Anlayıların tərifləri

Bu F sildə i l dil n anlayı lar a a ıdakıları bildirir:

E 1./F 1. «**mən sertifikatı**» — malların təsviri olan xüsusi blankdır. Bu blankda onu verməyə səlahiyyətli vəndirilmiş dövlət təkilatı və ya orqanı təsdiq edir ki, göstərilən hədətlə il r smil dirilmiş mallar məniyyət müyyənləşdirilmişdir. Bu hədətlə hazırlayanın, istehsalçının, mal göndərən, ixrac edən və ya digər səlahiyyətli xsin b yannam si daxil ola bilər;

E 2./F 2. «**malların məniyyəti haqqında təsdiq edilmiş b yannam**» — müvafiq səlahiyyətli r verilmiş dövlət təkilatının təsdiqlədiyi «malların məniyyəti haqqında b yannam»;

E 3./F 4. «**malların məniyyəti haqqında b yannam**» — malların aparılması ilə bəli hazırlayan, istehsalçı, malgöndərən, ixrac edən və ya digər səlahiyyətli xst r findən kommersiya invoysunda, yaxud adı çəkilən mallara aidiyyətli olan istənilən başqa sənəddə malların məniyyəti haqqında verilmiş müvafiq bildiri ;

E 4./F 5. «**malların məniyyət sidiq edən sənəd**» — məniyyət sertifikatı, malların məniyyəti haqqında təsdiq edilmiş b yannam və ya malların məniyyəti haqqında b yannam ;

E 5./F 3. «**regional ad haqqında hədətlə**» — dövlət təkilatı və ya səlahiyyətli orqan tərəfindən müyyənləşdirilmiş qaydalara uyğun olaraq r smil dirilmiş, onda təsvir olunan malların konkret region üçün səciyyəvi tərif cavab verdiyini (məs., ampan rabı, portveyn, parmezan pendiri) təsdiq edən hədətlə .

Prinsiplər

1. Standart

Malların m n yini t sdiq ed n s n dl r üzr sor uların r smil dirilm si, h min s n dl rin t rtib edilm si v verilm si qaydaları bu F slin v t tbiq edil bil c yi d r c d , Ba lav nin müdd aları il t nziml nir.

Malların m n yini t sdiq ed n s n dl r üzr sor uların r smil dirilm si

2. Tövsiy edil n qayda

Malların m n yini t sdiq ed n s n dl rin t qdimi yalnız o hallarda m cburidir ki, bu, güz tli gömrük rüsumlarının, birt r fli qaydada ikit r fli v ya çoxt r fli sazi l r uy un görül n iqtisadi v ya ticar t xarakterli t dbirl rin, yaxud da halinin sa lamlı mın v ya ictimai asayi in t mini m qs dl ri il görül n t dbirl rin t tbiqi üçün lazım olsun.

3. Tövsiy edil n qayda

Malların m n yini t sdiq ed n s n dl rin t qdim edilm si a a ıdaki kateqoriyalara aid mallar üçün t l b olunmamalıdır:

(a) öz l xsl rin ünvanına kiçik partiyalarla gönd ril n v ya fiziki xsl rin baqajında aparılan mallar, bir rtl ki, g tiril n bu mallar qeyri-kommersiya xarakterli olsun, onların ümumi d y ri is 100 AB dollarından artıq olmasın;

(b) ümumi d y ri 60 AB dollarından artıq olmayan kommersiya t yinatlı mal partiyaları;

(c) müv qq ti idxal obyektı olan mallar;

(ç) gömrük tranziti rejimind da inan mallar;

(d) regional ad bar d had tnam si olan mallar, habel bu mallar bar d ikit r fli v ya çoxt r fli sazi l r uy un olaraq t darükçü ölk l r t r find n m l edilm li olan el rtl r vardır ki, malların m n yini t sdiq ed n s n dl rin t qdiminin t l b olunmasına ehtiyac yoxdur.

(a) v (b) b ndl rind sadalanan bir neç mal partiyası, eyni zamanda eyni üsulla, eyni mal alana eyni mal gönd r n t r find n gönd rildiği hallarda onların ümumi d y ri bu mal partiyalarının ümumi d y rin b rab r götürülür.

4. Tövsiy edil n qayda

Malların məniyyətini təsdiq edən sənədlərin təqdim edilməz rüsurətini müyyənləşdirən qaydalar birtərəfli qaydada müyyənləşdirildiyi hallarda, onların qəbul olunduqları iqtisadi və kommersiya rəitində bəvərən dəyişikliklər baxımından adekvatlıq dərcəsinə təyin etmək üçün onlara ən azı üç ildə bir dəfə yenidən baxılmalıdır.

5. Təvsiyə edilən qayda

Malların məniyyətini təsdiq edən sənədlərin bu malların məniyyət ölkəsinin səlahiyyətli orqanları tərəfindən təqdim edilməsi yalnız idxal ölkəsinin gömrük xidmətində ləduzluqdan übhələnmək üçün əsaslar olduqu hallarda məcburi sayılır.

Malların məniyyətini təsdiq edən müxtəlif sənədlərin təbii üsulları və formaları

(a) Məniyyət sertifikatı

Forması və məzmunu

6. Təvsiyə edilən qayda

Məniyyət sertifikatlarının qüvvədə olan blanklarına yenidən baxıldıqda və ya yeni blanklar i lənib hazırlandıqda, Razılı əg lən Tərəflər II əlavədəki Qeydlərə uyğun olaraq və III əlavədəki Qaydalar nəzər alınmaqla, bu Fəsil I əlavədə verilmiş nümunədə istifadə etməlidirlər.

Bu Fəsil I əlavədə verilmiş nümunə uyğun olaraq öz məniyyət sertifikatlarının blanklarını tərtib etməli Razılı əg lən Tərəflər bu bərdə uranın Bə katibini xəbərdar etməlidirlər.

İstifadə edilən dillər

7. Təvsiyə edilən qayda

Məniyyət sertifikatlarının blankları idxal ölkəsinin dil(lər)ində çap edilmiş və nə fransız, nə də ingilis dili bu ölkənin dili olmadığı halda həmin blanklar, həmişənin ingilis və ya fransız dilində çap edilmişdir.

8. Təvsiyə edilən qayda

M n sertifikatı idxal ölk sinin dili olmayan bir dild t rtib edildiği hallarda bu ölk nin gömrük xidməti, bir qayda olaraq, malların m n yi haqqında had tnam d göst ril n m lumatların t rcüm sini t l b etm m lidir.

M n sertifikatları verm k s lahiyy tin malik olan dövl t t kilatları v dig r orqanlar

9. Standart

Bu F slin müdd alarını q bul ed n Razılı a g l n T r fl r q bul etm k haqqında bildiri l rind v ya sonradan, m n sertifikatlarını verm y müv kkil edilmi dövl t t kilatlarını v ya orqanlarını göst rm lidirl r.

10. Tövsiy edil n qayda

Mallar m n ölk l rind n birba a idxal edilm d n üçüncü ölk nin razisi il gönd rildiği hallarda bu malların m n sertifikatının, adı ç kil n üçüncü ölk d bu cür sertifikatlar verm y müv kkil edilmi dövl t t kilatları v ya orqanları t r find n h min malların m n ölk sind v v ll r verilmi m n sertifikatları sasında r smil dirilm sin icaz verilm lidir.

11. Tövsiy edil n qayda

M n sertifikatlarını verm y müv kkil edilmi dövl t t kilatları v ya orqanlar m n sertifikatlarına dair riz l ri, yaxud adı ç kil n sertifikatların n zar t üçün nüsx l rini n azı iki il rzind saxlamalıdırlar.

(b) m n sertifikatlarından f rqli olan malların m n yini t sdiq ed n s n dl r

12. Tövsiy edil n qayda

Malların m n yini t sdiq ed n s n dl rin t qdim edilm si m cburi oldu u hallarda h min malların m n yi haqqında b yannam l r a a ıda sadalanan mal kateqoriyaları bar d q bul edilm lidir:

(a) kiçik partiyalarla ayrı-ayrı xsl rin ünvanına gönd ril n, yaxud s rni inl rin baqajında aparılan mallar; bir rtl ki, h min idxal edil n mallar qeyri-kommersiya xarakterli olsun, onların ümumi d y ri is 500 AB dollarından artıq olmasın;

(b) ümumi d y ri 300 AB dollarından artıq olmayan kommersiya t yinatlı mal partiyaları.

(a) v (b) b ndl rind sadalanan bir neç mal partiyası, eyni zamanda eyni üsulla, eyni malalana eyni malgönd r n t r find n gönd rildiği hallarda onların ümumi d y ri bu mal partiyalarının ümumi d y rin b rab r tutulur.

Sanksiyalar

13. Standart

Malların m n yini t sdiq ed n s n di almaq m qs di il düzgün olmayan m lumatları ks etdir n s n d hazırlayan v ya bu cür s n din hazırlanmasını t kil ed n ist nil n xs bar d sanksiyaların t tbiq edilm si üçün rtl r n z rd tutulmalıdır.

1-ci lav

1. Malgönd r n (adı, ünvanı v ölk si)	2. Nömr si
M n sertifikatı	
3. Malalan (adı, ünvanı v ölk si)	
4. N qliyat vasit si haqqında m lumat (lazım g l rs)	
5. Qeydl r v nömr l m : qabla dirmaların miqdarı v növü:	
6. Brutto ç kisi	
7. Malların t sviri	
8. Dig r m lumatlar	
	Bununla t sdiq edilir ki, yuxarıda adı ç kil n malların m n ölk si a a ıdakı ölk dir:
	<i>T sdiq ed n orqan</i>
	<i>Verildiği yer v tarix</i>

	<i>S lahiyy tli xsin imzası</i>
	tamp

2-ci lav

Qeydl r

1. Sertifikat Beyn lخالق Standartla dırma T kilatı (BST) t r find n hazırlanmı A4 formatlı beyn lخالق nümun li blankda (210x297 mm, 8,27x11,69 düym) t rtib olunmalıdır. Blankın yuxarı ha iy si 10 mm v tikilm üçün saxlanmı sol ha iy si 20 mm olmalıdır. ntervalın hündürlüyü 4,24 mm- (1/6 düym) bölün n, eni is 2,54 mm- (1/10) düym bölün n olmalıdır. Materialın t rtibi I lav d veril n Avropa üçün Avropa Komissiyasının (AAK) birtipli nümun sin uy un olmalıdır. Blankı t rtib ed n ölk nin spesifik raiti il ba lı olduqda, m s l n, metrik sistemd n f rqli ölçü sisteminin mövcud olması, ölk d f aliyy t göst r n s n dl rin yekn s q t rtibi sisteminin xüsusiyy tl ri v s. hallarda standart ölçüd n cüzi k naraçıxmalara yol verilir.
2. M n sertifikatı sor ular t rtib edilm sini t min etm k lazım olduqda, onların, eyni zamanda t rtib olunmasını t min etm k üçün sor u blankı il had tnam blankı bir-birin uy un olmalıdır.
3. Ölk l r blankların hazırlanması üçün istifad olunan bir kvadrat metr ka ızın standart ç kisini mü yy nl dir v onun üz rind saxtala dırmanın qar ısını almaq m qş di il xüsusi fon i ar l ri t tbiq ed bil rl r.
4. M n sertifikatının t rtibi qaydaları, istifad çil rin bilm si üçün onun arxa t r find çap edil bil r.
5. Qar ılıqlı inzibati yardım göst rilm si bar d Sazi uy un olaraq v v lki tarixd yoxlama keçirilm sin dair sor ular verildiği hallarda sertifikatın arxa t r find müvafiq qeydl r üçün bo yer saxlanıla bil r.
6. Birtipli blankın xanaları üzr qeydl r a a ıda göst rilm i dir:
Xana 1: « xracçı» termini «Mal gönd r n», « stehsalçı», «T darükçü» v s. terminl ri il v z edil bil r.

Xana 2: M n sertifikatı yalnız bir sl nüsx d t rtib olunmalı, bu zaman s n din ba lı mın yanında « sli» sözü göst rilm lidir. M n sertifikatı itirilm slinin v zin verilirs , v z ed n sertifikatın ba lı mın yanında «Dublikat» sözü göst rilir. had tnam nin slinin v ya dublikatının sur t l rind «sur t» sözü göst rilir.

Bu xana, eyni zamanda sertifikatı ver n dövl t t kilatının adını (loqotipini, emblem v s.) göst rm k üçün n z rd tutulmu dur v burada r smi xarakterli dig r m lumatların qeyd edilm si üçün yer saxlanılmalıdır.

Xana 3: Bu xanada göst ril n m lumatlar «t yin etm k» sözl ri il v mümkün olduqda t yinat ölk si il v z edil bil r.

Xana 4: Bu xana, m s l n, sertifikatı r smil dir n dövl t t kilatının mülahiz sin gör n qliyyat vasit si, mar rut v s. haqqında lav m lumat daxil edilm si üçün istifad oluna bil r.

Xana 5: «M mulatın nömr sini» göst rm k lazımdırsa, onun qrafanın ha iy l rind v ya qrafanın h r bir s trinin vv lind göst rilm si m qs d uy undur. «Qeydl r v nömr l m » sütunu «Miqdar v qabla dırmaların növü» v «Malların t sviri» sütunlarından aquli cizgi il ayrıla bil r. Bel cizgi olmadıqda, bu m lumatlar müvafiq intervallarla ayrıla bil r. Malların t sviri, sas n sütunun sa hiss sind Harmonik Sistemin t tbiq edil bil n b ndin nömr si lav olunmaqla tamamlana bil r. Malların m n yinin t yini meyarlarına dair m lumatlar, lazım olsa, bu qrafada göst rilm li v ba qa informasiyadan aquli x tl ayrılmalıdır.

Xana 6: Ad t n, brutto ç kisinin göst rilm si malların eynil dirilm si üçün kifay t etm lidir.

Xana 7. Bu xana doldurulmur v ist nil n lav m lumatların, m s l n, qabaritl rin v ya ba qa s n dl r (m s l n, kommersiya invoyslarına) istinadların daxil edilm si üçün n z rd tutulmu dur.

6 v 7 -li xanalar: Malların eynil dirilm sin köm k m qs di il ixracçının göst r bil c yi dig r k miyy t göst ricil ri raitd n asılı olaraq 6-cı v ya 7-ci qrafada verilir.

Xana 8: Bu qrafa sertifikatın s lahiyy tli orqan t r find n t sdiqi bar d m lumatlar (t sdiqedici yazılar, tamplar, imzalar, verilm tarixl ri v yerl ri v s.) üçün saxlanılır. D qiq ifad l r v s. sertifikatı r smil dir n dövl t t kilatının s r ncamında saxlanılır. Birtipli blankda istifad olunan ifad l r

yalnız nümunə kimi verilir. Bu qrafa, həmçinin ixracçının (yaxud tədarükçünün yaxud istehsalçının) yazılı rəzişi üçün də istifadə oluna bilər.

3-cü ləv

Mənə sertifikatının tərtib edilməsi qaydaları

Mənə sertifikatının (lazım gələdikdə, bu cür sertifikatların tərtib olunmasına dair sərəhşərlərin) tərtib edilməsi qaydaları yuxarıdakı Qeydləri lazımi qaydada nəzərə alınmaqla milli dövlət orqanlarının mülahizəsinə görə müəyyən edilir. Bununla bərabər, o cümlədən aşağıdakı müddəalara əməl edilməsinin təmin olunması lazımgəlməlidir:

1. Blanklar istənilən üsulla doldurulubildir, bu zaman yazılar silinməməli və aydın olmalıdır;
2. Sertifikatlarda (yaxud sərəhşərlərdə) qeydlər və ya düzlişlər yol verilmir. Düzlişlərləndirilməsi üçün vəvəlcə düzgün olmayan məlumatların üstündən xət çəkməkləvə sonra zəruri tələblər etməklə lazımdır. Bu cür düzlişləri onları daxil etməməsi tələblərini təsdiqləndirilməli və müvafiq dövlət təkilatı və ya orqanı tələblərini təsdiqləndirilməlidir.
3. Doldurulmamış xanaları, onlara sonradan tələblər edilməməsi üçün xətli məklə lazımdır.
4. Əgər bu, ixrac ticarət tələblərindən irəliləngilirsə, əsl nüsxəyə tələblər olaraq bir və ya bir neçə nüsxə tərtib edilə bilər.

III fəsil. Malların məni təsdiqləndirilməsi üçün tələblərin yoxlanılması

Anlayışların tərtibi

Bu Fəsiləndirilən anlayışlara aşağıdakıları bildirir:

E.1./F.1. «**mənə sertifikatı**» — malların təsviri olan əlxüsusi blankdır ki, onda dövlət təkilatı və ya adı çəkilən blankı verməyə müvəkkil edilmiş orqan birmənalı surətdə təsdiqləndirir ki, həmin blankın tərtib edildiyi mallar məni cəmə müəyyən ölkədəndir. Bu sertifikat,

h məçinin hazırlayıcının, istehsalçının, t darükçünün, ixracçının və ya digər s lahiyyəli xsin b yannam sini d daxil ed bilər;

E 2./F 2. «**malların məniyi haqqında t sdiq edilmiş b yannam**» — dövlət t kilatı və ya müvafiq s lahiyyəli r verilmiş orqan t r findən t sdiqlənmə «malların məniyi haqqında b yannam»;

E 3./F 3. «**malların məniyi haqqında b yannam**» — aparılmaları ilə bəli hazırlayıcı, istehsalçı, t darükçü, ixracçı və ya digər s lahiyyəli xst r findən kommersiya hesabında və ya adı çkilən mallara aid istinilən digər s n dd malların məniyi haqqında edilmiş müvafiq bildiri ;

E 2./F 2. «**malların məniyi t sdiq edilmiş s n d**» — məni sertifikatı, malların məniyi haqqında t sdiq edilmiş b yannam və ya malların məniyi haqqında b yannam .

Prinsiplər

1. Standart

Malların məniyi t sdiq edilmiş s n d lrin yoxlanılmasında inzibati yardım göstərilməsi qaydası bu F slin müddələri ilə v t tbiq edil bilər c yid r c d , Bəlav nin müddələri ilə t n zimlidir.

Qarılıq prinsipi

2. Standart

Razılı a g l n T r fin yoxlama aparılmasına dair soruşulan s lahiyyəli orqanı o halda onu yerinə yetirməy borclu deyil ki, soruşğond r n Razılı a g l n T r fin s lahiyyəli orqanı, T r fl r yerl rini d yidiyi t qdird , bu cür yardımı göstərməy qabil olmazdı.

Yoxlama aparmaq üçün verilən sorular

3. Təvsiyə edilən qayda

Razılı a g l n T r fin bu F slin müddələrini q bul etmiş gömrük idarəsi bu F slin müddələrini q bul etmiş və razisində malların məniyi t sdiq edilmiş s n din r smil dirilmiş oldu u Razılı a g l n T r fin s lahiyyəli orqanına bu s n din yoxlanmasına dair soruşul a a ıdakı hallarda müraciət edə bilər:

- (a) s n din sl olmadı ından übh l nm k üçün yet rli saslar olduqda;
- (b) sözüged n s n dd verilmi m lumatların do ru olmadı ından übh l nm k üçün yet rli saslar olduqda;
- (c) seçm üsulu il yoxlama aparmaq üçün.

4. Standart

Yuxarıdakı 3(c) b ndind tövsiy edil n qaydada n z rd tutulmu seçm yoxlamalar aparılmasına dair sor ular bu cür mü yy n olunmalı v yoxlamaların adekvatlı ının t min olunması üçün z ruri minimuma endirilm lidir.

5. Standart

Yoxlama aparılmasına dair sor ular:

- (a) bu cür sor unu gönd rmi gömrük idar sinin t qdim edil n s n din sl olmadı ından v ya ondakı m lumatların do ru olmadı ından hansı s b bl r gör übh l ndiyini göst rm lidir; seçm üsulu il yoxlama aparılmasına dair sor ular istisna t kil edir;
- (b) lazım g ldikd , idxal ölk sind mallar bar d t tbiq edil bil n malların m n yinin mü yy n edilm qaydaları v bu ölk d sor ulanan h r hansı lav m lumat göst rm lidir;
- (c) malların m n yini t sdiq ed n yoxlanmalı s n dl v ya onun kserosur ti il v lazım g ldikd , hesablar, yazı malar v s. kimi yoxlama aparılmasına köm k ed bil n ist nil n dig r s n dl rl mü ayi t olunmalıdır.

6. Standart

Bu F slin müdd alarını q bul etmi Razılı a g l n T r fd n yoxlama aparılmasına dair sor u alan h r hansı s lahiyy tli orqan bu sor uya müst qil lazımi yoxlamalar aparıldıqdan v ya dig r inzibati orqanlar, yaxud bu m qs dl s lahiyy t verilmi t kilatlar t r find n lazımi yoxlamalar aparıldıqdan sonra cavab verm lidir.

7. Standart

Yoxlama aparılmasına dair sor u alan orqan sor u gönd r n Gömrük idar si t r find n qoyulmu suallara cavab verm y v sözüged n sor uya aid hesab etdiyi ist nil n dig r m lumatı verm y borcludur.

8. Standart

Yoxlama aparılmasına dair sor ulara cavablar altı aydan çox olmayan mü yy n olunmu müdd t rzind verilm lidir. Sor unu alan orqan ona altı ay rzind cavab ver bilmirs , o, bu bar d sor u gönd r n Gömrük idar sini x b rdar etm lidir.

9. Standart

Yoxlama aparılmasına dair sor ular, fövq lad halları çıxmaqla, sor u edil n s n d sor u gönd rmi Razılı a g l n T r fin gömrük m nt q sin t qdim edildiyi tarixd n etibar n bir illik müdd ti keçm y n mü yy n olunmu müdd t rzind gönd rilm lidirl r.

Malların buraxılması

10. Standart

Yoxlama aparılmasına dair sor u malların buraxılmasına mane olmamalıdır, bir rtl ki, onlar g tirilm si qada an edil n v ya m hdudla dırılan mallar olmasınlar v saxtakarlıq tör dilm sin dair heç bir übh olmasın.

Müxt lif müdd alar

11. Standart

Bu F slin müdd alarına uy un olaraq, veril n ist nil n m lumat m xfi sayılmalı v yalnız gömrük m qs dl ri üçün istifad olunmalıdır.

12. Standart

S lahiyy tli orqanlar v ya s lahiyy tli ndirilmi t kilatlar t r find n verilmi , malların m n yini t sdiq ed n s n dl rin yoxlanılması üçün lazım olan s n dl r, malların m n yini t sdiq ed n s n dl rin verildiyi tarixd n n azı iki il t kil etm li olan adekvat müdd t rzind onlarda saxlanıla bil r.

13. Standart

Bu F slin müdd alarını q bul ed n Razılı a g l n T r fl r yoxlamalar aparılmasına dair sor uları q bul etm y s lahiyy t verilmi orqanları göst rm li v onların ünvanlarını uranın Ba katibin bildirm lidir, o da bu informasiyanı bu F slin müdd alarını q bul etmi dig r Razılı a g l n T r fl rin n z rin çatdırmalıdır.

Gömrük m kda lıq urasının Ba katibi t sdiq edir ki, bu, Gömrük m kda lıq urasının arxivl rind saxlanılan slin h qiği nüsx sidir.

Brüssel, 27 avqust 1999-cu il